

**T.C.
Fırat Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Programları ve Öğretim
Ana Bilim Dalı**

**OKUL ÖNCESİ VE SINIF ÖĞRETMENLERİNİN 2013 OKUL ÖNCESİ
EĞİTİM PROGRAMINDAKİ KAZANIMLARIN GERÇEKLEŞME DÜZEYİNE
YÖNELİK ALGILARI**

Yüksek Lisans Tezi

Abdulgafur İŞ

Danışman: Yrd. Doç. Dr. İbrahim Yaşar KAZU

Elazığ, 2017

T.C.
Fırat Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Programları ve Öğretim Ana Bilim Dalı

Abdulgafur İŞ'in Yrd. Doç. Dr. İbrahim Yaşar KAZU danışmanlığında hazırlamış olduğu "Okul Öncesi ve Sınıf Öğretmenlerinin 2013 Okul Öncesi Eğitim Programındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyine Yönelik Algıları" başlıklı tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulunun 22.12.2016 tarih ve 2016-46/5 sayılı kararı ile oluşturulan jüri tarafından 06/01/2017 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda oy birliği/oy çokluğu ile başarılı sayılmıştır.

Jüri Üyeleri:

İmza

1. Doç. Dr. Ahmet KARA

.....

2. Doç. Dr. Murat TUNCER

.....

3. Yrd. Doç. Dr. İ. Yaşar KAZU

.....

Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulunun
tarih vesayılı kararıyla bu tezin kabulü onaylanmıştır.

Prof. Dr. Ayşegül GÖKHAN

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

BEYANNAME

Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre Yrd. Doç. Dr. İbrahim Yaşar KAZU danışmanlığında hazırlamış olduğum “Okul Öncesi ve Sınıf Öğretmenlerinin 2013 Okul Öncesi Eğitim Programındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyine Yönelik Algıları” adlı yüksek lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

Abdulgafur İŞ
06/01/2017

ÖNSÖZ

Başta tez çalışmam boyunca bilgi ve tecrübelerinden faydalandığım, beni güdüleyip yönlendiren danışman hocam Yrd. Doç. Dr. İbrahim Yaşar KAZU'ya, yüksek lisans eğitimim boyunca ve bu çalışmamda yardımlarını esirgemeyen, üzerimde büyük emekleri olan bölüm hocalarım Prof. Dr. Burhan AKPINAR'a, Doç. Dr. Murat TUNCER'e ve Yrd. Doç. Dr. Hilal KAZU'ya sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Çalışmamın her aşamasında desteklerini gördüğüm değerli dostlarım Musa KAPLAN ve Serdar ARI'ya, veri toplama sürecinde yardımlarını esirgemeyen öğretmen arkadaşlarıma, Şırnak il ve ilçe milli eğitim müdürlüklerindeki bütün personele teşekkür ederim.

Eğitimimin her aşamasında manevi desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen başta annem, babam ve ailemin diğer fertlerine, bu süreçte benimle yorulan eşim ve kızıma da teşekkürü bir borç bilirim.

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

Okul Öncesi ve Sınıf Öğretmenlerinin 2013 Okul Öncesi Eğitim Programındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyine Yönelik Algıları

Abdulgafur İş

**Fırat Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Programları ve Öğretim Ana Bilim Dalı
Elazığ, 2017; Sayfa: XIV+122**

Bu araştırmanın genel amacı 2012 eğitim öğretim yılında denenip geliştirilerek 2013 eğitim öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından uygulamaya konan okul öncesi eğitim programında yer alan gelişim alanlarındaki kazanımların gerçekleştirme düzeylerini okul öncesi ve sınıf öğretmenlerinin algıları doğrultusunda belirlemektir. Bu bağlamda Şırnak il merkez ve ilçelerinde bulunan, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı, bağımsız anaokulları ve bünyesinde anasınıfı bulunan diğer eğitim kurumlarında görev yapan, 177 okul öncesi öğretmeni, 230 sınıf öğretmeni olmak üzere toplam 407 öğretmenin görüşü alınmıştır.

Araştırmada karma yöntem kullanılmıştır. Araştırmada karma araştırma yöntemi kullanıldığından hem nicel hem de nitel yaklaşımların veri toplama araçlarına ilişkin analizler ayrı ayrı yapılmıştır. Araştırmanın nicel boyutuyla ilgili, okul öncesi eğitim programında yer alan gelişim alanlarını ölçmek amacıyla uygulanan anketlerin verileri Bilgisayar paket programına yüklenerek analizleri yapılmıştır. Araştırmanın nitel boyutuna ilişkin veriler, nicel veriler değerlendirilip analiz edildikten sonra araştırmacı tarafından uzman görüşü de alınarak görüşme formları hazırlanmıştır. Görüşme formlarıyla elde edilen bilgiler, araştırmacı tarafından uzman (danışman) desteğiyle kodlanarak alt temalar oluşturulmuştur. Daha sonra, oluşturulan alt temalar düzenlenerek bazı bulgular elde edilmiş ve yorumlanmıştır. Elde edilen bulgular, yüzde ve frekans değerleri baz alınarak analiz edilmiştir.

Nicel yöntemle, programdaki beş gelişim alanının bazı değişkenler açısından ilişkili durumlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Daha sonra çıkan sonuçların

detaylandırılması amaçlanmış ve bu doğrultuda nitel yönteme başvurulmuştur. Elde edilen veriler analiz edilerek bazı sonuçlar elde edilmiştir.

Genel olarak çıkan sonuçlar incelendiğinde; Nicel verilerle ilgili olarak, okul öncesi öğretmenleri kazanımları edindirmeye, programın uygulanabilirliğiyle ilgili anketteki ifadelerle pozitif yönde görüş bildirdikleri görülmüştür. Aile katılımının yeterli düzeyde sağlanmadığı ulaşılan bir diğer sonuçtur. Sınıf öğretmenlerinin, anketteki ifadelerle verdikleri yanıtlara bakıldığında ise okulöncesi öğretmenlerine nazaran daha düşük puanlar elde edilmiştir. Gelişim alanlarına yönelik sonuçlar incelendiğinde her iki grup arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Öte yandan her iki grupta ilgili anketlerdeki ifadelerle verdikleri yanıtlarla demografik bilgiler arasında da bazı alanlarla ilgili anlamlı bir fark görülmüştür. Araştırma ile ilgili nitel sonuçlara baktığımızda ise; okulöncesi öğretmenleri ile sınıf öğretmenlerinin birbirlerine paralel görüşler bildirdikleri görülmüştür. Okulöncesi öğretmenlerinin programdaki kazanımları edindirmeye yönelik görüşleri değişmezken, sınıf öğretmenlerinin, bazı alanlardaki yetersizliklere de dikkat çekerek genel itibarı ile programın etkililiği yönünde olumlu görüş bildirdikleri görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Okul Öncesi Eğitim, Okul Öncesi Eğitim Programı, Gelişim alanları, Kazanım,

ABSTRACT

Master Thesis

Pre-school and Primary Teachers' Perceptions for Realisation Levels of Acquisitions in 2013 Pre-School Curriculum

Abdulgafur İř

**Firat University
Graduate of Educational Sciences
Department of Curriculum and Instruction
Elazığ, 2017; XIV+122**

The main purpose of this study is to indicate the pre-school and classroom teachers' perceptions for realisation levels of acquisitions in pre-school curriculum tested and developed in 2012 academic year and put in practice in 2013 academic year by the Ministry of National Education. In this context, the views of 407 teachers, including 177 pre-school teachers and 230 primary-school teachers working for independent primary schools and other educational institutions in districts of şırnak province and city centre affiliated to the Ministry of National Education, were interviewed.

Mixed research method was used in the study. As mixed research method was used in the research, analyzes related to data collection tools of both quantitative and qualitative approaches were made separately. The data of survey, which were applied for the purpose of measuring the developmental areas of the pre-school education curriculum related to the quantitative dimension of the study, was processed into package program and analyzed with it.

The data on the qualitative dimension of the study, after the quantitative data were analyzed, interview forms were prepared by taking the expert opinion by the researcher. The data obtained through the interview forms was coded by the researcher with the support of the expert (consultant) as sub-themes. Afterwards, some of the findings were obtained and interpreted. The findings were analyzed considering the percentage and frequency values.

By quantitative method, it is aimed to determine the relations of the five developmental areas of the program in terms of some variables. Then, it was aimed to

detail the results and quantitative method was applied in this direction. By analyzing the findings, some results were obtained.

In general, when the results are examined; regarding quantitative data, it was seen that pre-school teachers reported positive opinions on the survey related to the applicability of the program to obtain achievements.

Another result is that family involvement has not been achieved adequately. When the answers given by the primary school teachers to the survey were compared, the scores were lower than those of the preschool teachers. When the results for development areas were examined, a significant difference was found between the two groups. On the other hand, there was a significant difference between the responses given to the survey related to both groups and demographic information regarding some areas. When we look at the qualitative results related to the research; the themes were formed: it is adequate, must be developed, individual differences, regional differences, family participation. In this direction, it was seen that the teachers of the school and the class teachers reported parallel opinions to each other. While the views of the preschool teachers on the achievement of the program have not changed, the primary school teachers have noticed the inadequacies in some areas and reported positive opinions on the effectiveness of the program with its general reputation. It has been seen that the results obtained from the quantitative dimension of the study and the results obtained from the qualitative dimension support each other.

Key words: Pre-School Education, Pre-school Education Curriculum, Developmental Areas, Acquisition.

İÇİNDEKİLER

BEYANNAME	II
ÖNSÖZ	III
ÖZET	IV
ABSTRACT.....	VI
İÇİNDEKİLER	VIII
TABLolar LİSTESİ	XII
EKLER LİSTESİ	XIV
KISALTMALAR	XIV
BİRİNCİ BÖLÜM	
GİRİŞ	1
1.1. Problem.....	2
1.2. Araştırmanın Amacı.....	4
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Sayıtlar.....	5
1.5. Sınırlıklar	5
1.6. Tanımlar.....	6
İKİNCİ BÖLÜM	
KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ÇALIŞMALAR.....	7
2.1.Eğitim	7
2.1.1. Eğitim Programı.....	8
2.1.2. Eğitimde Program Geliştirme	8
2.1.3. Eğitimde Program Değerlendirme	10
2.2. Okul Öncesi Eğitim	11
2.2.1. Okul öncesi Eğitimin Önemi	11
2.2.2. Okul Öncesi Eğitimin Temel İlkeleri.....	12
2.2.3. Okul öncesi Eğitimin Amaçları	13
2.2.4. Okul Öncesi Eğitimin Evrensel Amaçları	14
2.3. Okul Öncesi Eğitimin Gelişim Alanlarına Etkisi	14
2.3.1. Okul Öncesi Eğitimin Bilişsel Gelişime Etkisi.....	14
2.3.2. Okul Öncesi Eğitimin Sosyal Gelişime Etkisi.....	16
2.3.3. Okul Öncesi Eğitimin Dil Gelişimine Etkisi	18
2.3.4. Okul Öncesi Eğitimin Psikomotor Gelişime Etkisi	20
2.3.5. Okul Öncesi Eğitimin Özbakım Becerilere Etkisi	22
2.4. Okul Öncesi Eğitim Programı.....	22

2.5. Türkiye’de Uygulanan Okulöncesi Eğitim Programları	26
2.5.1. 1989 Okulöncesi Eğitim Programı	27
2.5.2. 1994 Okul Öncesi Eğitim Programı.....	28
2.5.3. 2002 Okul Öncesi Eğitim Programı.....	29
2.5.4. 2006 Okul Öncesi Eğitim Programı.....	30
2.5.5. 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı.....	31
2.6. Okul Öncesi Eğitimin Değerlendirilmesi	37
2.6.1. Çocuğun Değerlendirilmesi	37
2.6.2. Programın Değerlendirilmesi.....	37
2.6.3. Öğretmenin Kendini Değerlendirmesi.....	38
2.7. Okul Öncesi Eğitim Programı İle Bütünleştirilmiş Aile Destek Eğitim Rehberi (OBADER)	38
2.8. Okul Öncesi Eğitim Rehberlik Programı.....	39
2.9. Okul Öncesi Eğitimden İlkokula Başlama ve Uyum.....	39
2.9.1. İlkokula Hazır Oluşu Etkileyen Etmenler.....	41
2.9.2. İlkokula Hazır Oluş İçin Yapılan Çalışmalar	42
2.9.3. İlkokul Hazırlık Çalışmalarının Alanları	43
2.10. İlgili Çalışmalar	43
2.10.1. Yurt içinde yapılmış çalışmalar	43
2.10.2. Yurt Dışında Yapılmış Çalışmalar.....	47

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM	51
3.1. Araştırma Modeli.....	51
3.2. Evren ve Örneklem	51
3.3. Veri Toplama Araçları	56
3.3.1. Nicel Veri Toplama Araçları	56
3.3.2. Nitel Veri Toplama Araçları	57
3.4. Veri Toplama Süreci.....	57
3.5. Verilerin Analizi	59

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR	62
4.1. Nicel Boyuta İlişkin Bulgular	62
4.1.1. Okul öncesi öğretmenlerinin dil gelişimine yönelik verdikleri yanıtlara ait bulgular.....	62
4.1.2. Sınıf öğretmenlerinin dil gelişimine verdikleri yanıtlara ait bulgular	63

4.1.3. Okulöncesi öğretmenlerinin bilişsel gelişime yönelik verdikleri yanıtlara ait bulgular.....	64
4.1.4. Sınıf öğretmenlerinin bilişsel gelişime yönelik verdikleri yanıtlara ait bulgular.....	65
4.1.5. Okulöncesi öğretmenlerinin sosyal gelişime yönelik verdikleri yanıtlara ait bulgular.....	66
4.1.6. Sınıf öğretmenlerinin sosyal gelişime yönelik verdikleri yanıtlara ait bulgular.....	66
4.1.7. Okul öncesi öğretmenlerinin psikomotor gelişime yönelik verdikleri yanıtlara ait bulgular.....	67
4.1.8. Sınıf öğretmenlerinin psikomotor gelişime yönelik verdikleri yanıtlara ait bulgular.....	68
4.1.9. Okul öncesi öğretmenlerinin özbakım becerilere yönelik verdikleri yanıtlara ait bulgular.....	69
4.1.10. Sınıf öğretmenlerinin özbakım becerilere yönelik verdikleri yanıtlara ait bulgular.....	70
4.1.11. Gelişim alanlarına yönelik verilen yanıtlara ait minimum ve maksimum puanlara ait bulgular.....	71
4.1.12. Gelişim alanlarına yönelik sonuçlar ile mezun olunan bölüm değişkeni arasındaki ilişkiye ait bulgular.....	72
4.1.13. Gelişim alanları ile ilgili sonuçların cinsiyet açısından bir farklılığın olup olmadığına ait bulgular.....	73
4.1.14. Gelişim alanları ile ilgili sonuçların yaş değişkeni açısından farklılığın olup olmadığına ait bulgular.....	74
4.1.15. Gelişim alanları ile ilgili sonuçların öğrenim durumu değişkeni açısından farklılığın olup olmadığına ait bulgular.....	76
4.1.16. Gelişim alanları ile ilgili sonuçların mesleki kıdem değişkeni açısından farklılığın olup olmadığına ait bulgular.....	77
4.1.17. Gelişim alanları ile ilgili sonuçların mezuniyet durumları değişkeni açısından farklılığın olup olmadığına ait bulgular.....	78
4.1.18. Gelişim alanları ile ilgili sonuçların sınıf mevcudu değişkenine göre farklılığın olup olmadığına ait bulgular.....	80
4.2. Araştırmanın Nitel Boyutuna İlişkin Bulgular.....	82
4.2.1. Okul Öncesi Öğretmenlerinin gelişim alanları ile ilgili görüşlerine ait bulgular.....	82
4.2.2. Okul öncesi öğretmenlerinin programı uygularken karşılaştıkları sorunlara ait bulgular.....	85
4.2.3. Okul öncesi öğretmenlerinin programla ilgili genel görüş ve önerilerine ait bulgular.....	86
4.2.4. Sınıf öğretmenlerinin öğrencilerin gelişim alanları ile ilgili kazanımları gerçekleştirmelerine yönelik görüşlerine ait bulgular.....	88

4.2.5. Sınıf öğretmenlerinin okul öncesi eğitimin zorunlu olup olmamasıyla ilgili görüşlerine ait bulgular.....	93
4.2.6. Sınıf öğretmenlerinin genel görüşlerine ait bulgular	95
BEŞİNCİ BÖLÜM	
SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	97
5.1. Sonuç	97
5.2. Tartışma	100
5.3. Öneriler	105
KAYNAKÇA.....	107
EKLER.....	114
ÖZGEÇMİŞ	122

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Araştırmaya katılan öğretmenlerin mezun oldukları bölüme ait bilgiler	52
Tablo 2: Araştırmanın nicel boyutuna katılan öğretmenlere ait kişisel bilgiler	52
Tablo 3: Araştırmanın nitel boyutuna katılan öğretmenlerin mezun oldukları bölüme ait bilgiler.....	53
Tablo 4: Araştırmanın nitel boyutuna katılan öğretmenlere ait kişisel bilgiler.	54
Tablo 5: Ölçekteki maddelerin puan aralıklarına ait bilgiler	56
Tablo 6: Maddelerin güvenilirlik analizine ait bilgiler	57
Tablo 7: Okul öncesi öğretmenlerinin dil gelişimi ile ilgili verdikleri yanıtlara ait bilgiler	62
Tablo 8: Sınıf öğretmenlerinin dil gelişimi ile ilgili verdikleri yanıtlara ait bilgiler.	63
Tablo 9: Okul öncesi öğretmenlerinin bilişsel gelişim ile ilgili verdikleri yanıtlara ait bilgiler	64
Tablo 10: Sınıf öğretmenlerinin bilişsel gelişim ile ilgili verdikleri yanıtlara ait bilgiler.	65
Tablo 11: Okul öncesi öğretmenlerinin sosyal gelişim ile ilgili verdikleri yanıtlara ait bilgiler.	66
Tablo 12: Sınıf öğretmenlerinin sosyal gelişim ile ilgili verdikleri yanıtlara ait bilgiler.	67
Tablo 13: Okul öncesi öğretmenlerinin psikomotor gelişim ile ilgili verdikleri yanıtlara ait bilgiler	67
Tablo 14: Sınıf öğretmenlerinin psikomotor gelişim ile ilgili verdikleri yanıtlara ait bilgiler.	68
Tablo 15: Okul öncesi öğretmenlerinin özbakım beceriler ile ilgili verdikleri yanıtlara ait bilgiler	69
Tablo 16: Sınıf öğretmenlerinin özbakım beceriler ile ilgili verdikleri yanıtlara ait bilgiler.	70
Tablo 17: Öğretmenlerin anket maddelerine verdikleri cevaplarla ilgili bilgiler	71
Tablo 18: Gelişim alanlarına yönelik kazanımlar ile ilgili görüşlerin okul öncesi ve sınıf öğretmenlerine göre farklılık gösterip göstermediğini test eden t testi..	72
Tablo 19: Gelişim alanlarına yönelik kazanımlar ile ilgili görüşlerin cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini test eden t testi	73

Tablo 20: Gelişim alanlarına yönelik kazanımlar ile ilgili görüşlerin yaşa göre farklılık gösterip göstermediğini test eden Anova testi.....	75
Tablo 21: Gelişim alanlarına yönelik kazanımlar ile ilgili görüşlerin öğrenim durumuna göre farklılık gösterip göstermediğini test eden Anova testi	76
Tablo 22: Gelişim alanlarına yönelik kazanımlar ile ilgili görüşlerin mesleki kıdeme göre farklılık gösterip göstermediğini test eden Anova testi.....	78
Tablo 23: Gelişim alanlarına yönelik kazanımlar ile ilgili görüşlerin mezuniyet durumuna göre farklılık gösterip göstermediğini test eden Anova testi	79
Tablo 24: Gelişim alanlarına yönelik kazanımlar ile ilgili görüşlerin sınıf mevcuduna göre farklılık gösterip göstermediğini test eden Anova testi.....	80
Tablo 25: Gelişim alanları arasındaki ilişkiyi inceleyen korelasyon analizi	82
Tablo 26: Öğretmenlerin gelişim alanlarıyla ilgili görüşlerine ait yüzde, frekans bilgileri	83
Tablo 27: Okul öncesi öğretmenlerinin programın uygulanmasıyla ilgili görüş ve çözüm önerilerine ait yüzde ve frekans bilgileri	85
Tablo 28: Okul öncesi öğretmenlerinin programla ilgili önerilerine ait istatistiki bilgiler.....	86
Tablo 29: Sınıf öğretmenlerinin çocukların gelişim alanlarını değerlendirmeleriyle ilgili yüzde ve frekans bilgileri.....	88
Tablo 30: Sınıf öğretmenlerinin okul öncesi eğitimin zorunlu olmasıyla ilgili görüşleri	93

EKLER LİSTESİ

Ek-1.Okul öncesi öğretmenlerine yönelik hazırlanan anket	115
Ek-2.Sınıf öğretmenlerine yönelik hazırlanan anket.....	117
Ek-3. Okul öncesi öğretmeni görüşme formu	119
Ek-4. Sınıf öğretmeni görüşme formu	120
Ek 5. İzin Formu	121

KISALTMALAR

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

OÖE: Okul Öncesi Eğitim

OÖEP: Okul Öncesi Eğitim Programı

OBADER: Okul öncesi eğitimle bütünleştirilmiş aile eğitim destek programı

OERP: Okul Öncesi Eğitim Rehberlik Programı

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Bireyin yaşamını bir bina olarak ele alırsak, temelini okul öncesi dönemin oluşturduğunu söyleyebiliriz. Binanın uzun yıllar dimdik ayakta durabilmesi için sağlam atılan bir temele ihtiyacı olduğu unutulmamalıdır. Okul öncesi dönem 0-6 yaş aralığını kapsamaktadır. Bu dönemde alınan eğitim sonraki dönemleri de etkilemektedir. Gelişim alanlarının temellerinin atıldığı bu dönem birçok eğitimci tarafından önemle vurgulanmıştır.

Erken çocukluk dönemi olarak kabul edilen okul öncesi eğitim; doğumdan itibaren başlayıp ilkokulun başlangıcına kadar olan ilk çocukluk yıllarını içine alan süreci kapsamaktadır. Okul öncesi eğitim bu yaştaki çocukların bireysel özelliklerine ve gelişim düzeylerine uygun zengin uyarıcı çevre olanakları sağlayan; onların fiziksel, sosyal, duygusal, dil ve zihinsel tüm gelişimlerini toplumun kültürel değerleri ve özellikleri doğrultusunda, en iyi biçimde yönlendiren bir eğitim süreci olarak tanımlanmıştır (Oğuzkan ve Oral, 1997: 2).

İnsan hayatında bazı kritik dönemler vardır. Bu dönemlerin ayrıca ele alınıp üstünde durulması ve gerekli hassasiyetin gösterilmesi gerektiği birçok eğitimci tarafından belirtilmiştir. Bu kritik dönemlerden biri okul öncesi dönemini de içine alan 0-6 yaş aralığını kapsayan ilk çocukluk evresidir. Okul öncesi dönemdeki yaşantılar daha sonraki yaşantıları da doğrudan etkilemektedir. Bu dönemde, kişiliğin oluşup şekillenmesi, temel bilgi, beceri ve alışkanlıkların kazanıldığı ve ileriki öğrenmeleri de biçimlendirdiği gerçeğinden hareketle deneyim kazandıracak uygun öğrenme ortamlarının sağlanması gerekmektedir. Tesadüflere bırakılamayacak kadar ciddi, bilimsel ve sistematik bir organizasyon ile yönlendirilmesi gereken okul öncesi eğitim hizmeti, tüm eğitim sisteminin en can alıcı basamağıdır (Sevinç, 2005: 58).

Eğitimin istendik konuma gelmesi eğitimin işleyişine hizmet edecek iyi bir eğitim programının uygulanmasıyla gerçekleşecektir. Bu bağlamda iyi bir okul öncesi eğitimin gerçekleşmesi içinde uygulanan eğitim programının uygulanabilir olması ve günümüz

gereksinimleri ve toplumsal beklentilere yönelik olarak da geliştirilmeye açık olmalıdır. Okul öncesi eğitimde program geliştirme çalışmalarının hedef kitlenin özellikleri göz önünde bulundurularak yapılması ehemmiyetlidir. Her ne kadar çocuklar yaş grupları açısından aynı olsa da farklı gelişimsel özellikler gösterebilmekte, sosyal ve kültürel açıdan farklı bir ortamdan gelebilmektedirler. Bu sebeple bütün çocukların taşıdığı özellikler göz önünde bulundurularak eğitim programları düzenlenmelidir (Kandır, A., Özbey, S. ve İnal, G. 2010: 7). Programın geliştirilmesinde değerlendirme basamağı büyük önem arz etmektedir. Uygulama aşamasında karşılaşılan güçlüklerin belirlenmesi, yapılan geri bildirimler ve değerlendirmeler neticesinde programın geliştirilmesi sağlanabilecektir.

Çocuğun gelişimi hakkında sağlıklı bilgi edinmek, aileye bilgi vermek, programın çocuklara uygunluğunu, öğretmenin programın uygulanması sırasındaki başarısını ve programın aksayan yönlerini, programın hangi öge ya da öğelerinden kaynaklandığını belirleyebilmek için okul öncesi eğitim programlarının (OÖEP) değerlendirilmesi gerekmektedir (Güler, 2003: 55).

1.1. Problem

Okul öncesi eğitim programları çocukların gelişimini olumlu yönde etkileyerek ilkokula hazır hale gelmelerini sağlamaktadır. Erken eğitim çocuğun ilerleyen yıllarda eğitim kademelerindeki akademik başarısını etkilediği gibi, gelişim alanlarını da (bilişsel, sosyal, dil, psikomotor ve öz bakım) son derece olumlu etkilemektedir. Bireyin gelişiminin büyük bir kısmı 0-6 yaşları aralığında tamamlandığından bu dönemin üzerinde önemle durulmalıdır. Can Gül (2009: 32)'e göre Okul öncesi dönemde çocukların gelişim alanları, kültürleri ve uygulaması zor olmayan eğitim programları okul öncesi eğitim sürecinde önemli bir yer tutmaktadır. Çocukların okul öncesi dönemde alacakları eğitim, eğitim programının etkili olması ve programın başarılı bir şekilde uygulanmasına bağlıdır.

Niteliğin sağlanması eğitimde temel olmalıdır. Birçok durumda, eğitim hizmetini alan topluma bu hizmet sunulduğunda; nicelik olarak bir değerlendirme yapılmaya çalışılmaktadır. Eğitim hizmetini alanların sayısının çok olması yeterli bir ölçüt olarak kabul edilmektedir. Bundan dolayı eğitimin niteliği geri plana düşmektedir. Nitelik, eğitim hizmetinin, bu hizmeti alan kişilere daha iyi bir şekilde sunulmasıdır. Eğitimde

niteliğin seviyesini belirlemek için; öğretmenler, öğrenme süreci, çocuk/öğretmen oranı, yönetim şekli, öğretmen-çocuk-ailelerin eğitimde yönetim ve karar alma mekanizmasına katılımı, çocuklara farklı eğitim uzmanlığı hizmetlerinin sunulması (eğitimde rehberlik ve psikolojik danışmanlık, ölçme ve değerlendirme vb.) birçok göstergeden yararlanılabilir (Karakütük, 2009:180).

Eğitimin niteliğinin artmasında eğitim-öğretim sürecine yön veren eğitim programlarının niteliğinin önemli bir yeri vardır. Eğitim programları; çağdaş kuram ve yaklaşımlar, toplumun ihtiyaçları, bireylerin çağa göre değişen özellik ve ihtiyaçları, hızla değişip gelişme gösteren bilim ve teknolojinin verileri doğrultusunda sürekli olarak bir değerlendirme yapılmalı ve geliştirilmelidir. Ancak bu şekilde sosyo-kültürel dinamizme uygun, nitelikli insan gücünü yetiştirmek söz konusu olabilir (Gürkan, 2012: 38).

Bir ülkenin okul öncesi eğitim programı, ülkenin eğitime bakış açısına ve bu bakış açısıyla bağlantılı olarak okul öncesi eğitimiyle gerçekleşmesi istenilen amaçlara göre hazırlanır. Etkili okul öncesi eğitim programları, çocuk tarafından başlatılan etkinliklere yer veren çocuk merkezli programlardır. Bu tür programlarda öğretmen rehber ve destekleyicidir. Çocuğun çevresi ve yetişkinlerin de programa dâhil edilmesiyle çocuğun gelişiminin desteklenmesinde bir bütünlük sağlanmış olur (Oktay, 2004: 198).

Okul öncesi ve aile eğitim programlarının niteliği, çocukların kişilik gelişimini, güven duygusu kazanımını, deneyim edinmeyi ve yaşamı boyunca başarılı olma gibi becerileri kazanmasını sağlar (MEB, 2006: 47). Bu doğrultuda okul öncesi döneminde çocuk için gerekli olan bilgi ve becerileri edinmesi ve çocuğun toplumsal değerleri içselleştirip, bu değerleri hayata geçirebilmesi planlı bir eğitim sayesinde olacaktır. Bunu da ancak uygulanan programın desteğiyle eğitimciye düşmektedir (Aydın, 2010: 2).

Eğitim sürecinin nitelikli bir şekilde planlanması, çocukların kalıcı ve kolay öğrenmelerine yardımcı olacaktır. Öğretmenin de, program hakkında yeterli bilgiye sahip olması, öğretim yöntem ve ilkelerini bilmesi, çocuklar için uygun öğrenme ortamları oluşturması ve programı nitelikli bir şekilde planlayıp uygulaması bu durumu pekiştirecektir (Dağlıoğlu, 2009: 48). Nitelikli olarak planlanmayan ve uygulanmayan program, ne kadar kaliteli olursa olsun beklenen hedeflere ulaşamayacaktır.

Bundan dolayı bu çalışmada, etkili bir okul öncesi eğitim programında bulunması gereken özelliklerine ilişkin okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesi ve

programın başarılı bir şekilde uygulanıp uygulanmadığı araştırılmaya değer bir konu olarak ortaya çıkmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada okulöncesi eğitim programının, okul öncesi öğretmenleri tarafından çocuğun gelişim alanları dikkate alınarak uygulanıp uygulanmadığı, ilkokula başlayan çocuğun programda yer alan kazanımların ne kadarını gerçekleştirdiği, ilkokul sınıf öğretmenlerinin görüşlerini saptamak ve bu görüşler doğrultusunda eğitim programının incelenmesi ve değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu genel amaç doğrultusunda çocuğun gelişim alanlarındaki başarısıyla bazı değişkenler arasında ilişkinin olup olmadığına yönelik alt amaçlar oluşturulmuştur.

Bunlar; okul öncesi eğitim programında yer alan gelişim alanlarıyla ilgili kazanımların gerçekleşme düzeyiyle öğretmenlerin, yaş, cinsiyet, mesleki tecrübe, mezun olunan bölüm ve sınıf mevcudu değişkenleriyle bir ilişkinin olup olmadığı şeklindedir. Belirtilen alt amaçlara ilişkin çocuğun gelişim alanlarındaki kazanımlarını ve Okulöncesi Eğitim Programında yer alan Gelişim alanlarıyla ilgili kazanımların gerçekleşme düzeyini öğretmen görüşleri doğrultusunda saptamaktır. Bunun yanında okul öncesi eğitim programını tüm ayrıntılarıyla değerlendirerek programının uygulanabilirliğini ölçmek ve nitelikli bir okulöncesi eğitim programında bulunması gereken özellikleri saptayarak programa katkıda bulunmak amaçlanmıştır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Okul öncesi dönem olarak ifade edilen 0-6 yaş aralığı insan hayatının en hassas en kritik ve en duyarlı dönemi olarak değerlendirilebilir. Bu dönem bireyin öğrenmesinin en yoğun olduğu, alışkanlıklarının ve yeteneklerinin en hızlı şekilde geliştiği ve biçimlendiği dönemdir. Okul öncesi dönem kendinden sonraki dönemleri olumlu veya olumsuz yönde etkilemektedir. Doğumdan sonra yaşamın ilk yıllarında verilen etkili bir eğitim ileriki yıllardaki başarıyı etkilediği gibi ihmal edilerek geçirilen bu dönemin ileriki yıllarda başarısızlığa da götürdüğü unutulmamalıdır. İlk öğrenmelerin bu denli önemli olduğu dönemin tesadüflere bırakılmaması gerekmektedir. Bireyin yaşamında bu denli önemli yere sahip olan okul öncesi dönemin bireyin çok yönlü gelişimi açısından en iyi biçimde değerlendirilmesi ancak etkili bir okul öncesi eğitimle mümkün olabilir.

Etkili bir okul öncesi eğitim; öğrendiği bilgileri günlük hayatta uygulayabilen, çevreye duyarlı, öz güven sahibi, sorumluluk bilinci olan, duygu, düşünce ve davranışlarında özgür, özgün, milli ve manevi değerleri benimseyip özümseyen bireyler yetiştirmeyi hedeflemektedir. Okul öncesi eğitimin en önemli amaçlarından biri çocukların ilköğretime hazır hale gelmesidir. Okul öncesi eğitimde kazanılan bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıklar, özellikle bir üst öğrenim kurumu olan ilköğretimde de etkili olmaktadır. Çocuklara ilköğretim için yapılan gerekli olan temel becerilerin kazandırılması onların ilköğretime adaptasyonunu kolaylaştırılır. Yapılan araştırmalar, ilköğretimin özellikle ilk yıllarındaki yaşantının başarılı ve mutlu ya da tam tersi olmasında okul öncesi dönem yaşantılarının önemli bir role sahip olduğunu göstermektedir (Kılıç, 2008: 37). OÖEP, 0–66 ay arasındaki çocukların belirtilen amaçları gerçekleştirmek üzere, hedefler doğrultusunda kazandırılmak istenen davranışlara uygun, sistemli ve planlı eğitim yaşantıları düzenleyip, bu hedeflere ne ölçüde ulaşıldığını değerlendiren çalışmalar bütünü olarak tanımlanmaktadır (Aral ve Baran, 2001: 15).

Etkili bir okul öncesi eğitim programı sayesinde çocuk kendisini tüm yönleriyle tanıma ve kabul etme, başkalarıyla arkadaşlık kurma, işbirliği yapma, başka bir deyişle sosyalleşme fırsatı bulur. Bunun yanında hem kendi kültürünü hem de diğer kültürlerin özelliklerini tanıması sağlanır. Ayrıca dil, müzik, hareket, dans, resim yoluyla etkili iletişim kurma, devimsel beceriler, çok yönlü düşünme ve problem çözme becerileri; estetik ve yaratıcılık becerilerinin geliştirilmesi de desteklenir (Senemoğlu, 1994: 22).

1.4. Sayıtlar

Bu araştırmada;

1. Araştırmaya katılan öğretmenler, ankette yer alan ifadelere samimi ve içtenlikle cevap verdikleri,
2. Kullanılan yöntemin araştırmanın amacına uygun olduğu,
3. Kaynaklardan sağlanan bilgilerin gerçeği yansıttıkları varsayılmaktadır.

1.5. Sınırlıklar

Bu araştırma;

1. Bu araştırma Şırnak il merkezi ve ilçelerinde görev yapmakta olan okul öncesi ve 1. ile 2. sınıf öğretmenleriyle sınırlıdır.

2. Bu araştırma 2014-2015 eğitim öğretim yılındaki mevcut durum ile sınırlıdır.
3. Araştırma, ilgili literatür taraması ve öğretmenlerin anket ifadelerine verdikleri cevaplarla sınırlıdır.
4. Genellemeler araştırmanın kapsadığı evren ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Eğitim Programı: Öğrenen kişiye, okul içinde ve dışında planlanmış olan etkinliklerle gerçekleşen öğrenme yaşantıları düzeneğidir (Demirel, 2011: 4).

Okul öncesi Eğitim: 0-6 yaş arası çocukların gelişim seviyeleriyle ve kişisel özellikleriyle uyumlu zengin uyarıcı çevre imkânları sağlayan; çocukları fiziksel, zihinsel, sosyal ve duygusal açılarından gelişmelerine imkân tanıyan, toplumun değer yargıları doğrultusunda yönlendirilen ve temel eğitime hazır hale getiren eğitim sürecidir (Gürkan, 2012: 5).

Okul öncesi Eğitim Programı: Hem genel hem de belirlenmiş özel amaç ve kazanımları bulunan öğretmenin bir günde etkinlikler yoluyla amaçları kazandırmaya çalıştığı, öğrenmenin gerçekleştiği, planlanmış eğitimsel çerçeve veya yapıdır (Hirsh, 2004: 5 Akt. Dilek ve Duman, 2014:143).

Kazanım: Yıl içerisinde çocukların ulaşmak istediği bilgi, beceri ve yetkinlikler olarak tanımlanabilir.

Gösterge: Kazanımların gözlemlenebilir hali olarak tanımlanabilir.

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ÇALIŞMALAR

2.1. Eğitim

Hoffer'a göre, eğitimin temel görevi öğrenme isteği ve zemini oluşturmaktır; eğitim öğrenmiş değil öğrenen insan üretmelidir. Goldman'a göre ise, henüz hiç kimse bir çocuğun ruhunda gizli olan sempati, nezaket ve cömertliğin değerini anlayabilmiş değildir. Gerçek bir eğitim, bu hazinenin kapılarını açmaya çabalamalıdır. (Kale, 2011:2-3). Eğitim genel anlamda bireyde davranış değiştirme sürecidir. Başka bir deyişle eğitim sürecinin içerisinde yer alan kişinin davranışlarında bir değişme olması beklenmektedir (Demirel, 2011:6). Eğitim, bireyin yaşadığı toplumda tutumlarını, yeteneğini ve olumlu değerlerdeki diğer davranış biçimlerini geliştirdiği süreçler toplamıdır (Tezcan, 2009: 96). Ertürk (1986: 12)'e göre eğitim; bireyin davranışlarında kendi yaşantıları yoluyla planlı ve kasıtlı olarak istendik değişiklikler meydana getirme sürecidir. İngiliz sosyal bilimci Spencer'e göre eğitimin temel amacı tüm yaşam için hazırlıktır ve eğitim programları da buna göre düzenlenmelidir. Alman eğitimci Frobel ise, eğitim sürecinin çocukların 3-4 yaşlarına geldiği zaman başlaması gerektiğini savunmakta ve bu eğitim sürecinin organize edilmiş oyun temelli bir yaklaşıma dayanması gerektiğini savunmaktadır. Ünlü filozof Herbert'e göre eğitimde iki önemli konu vardır. Bunlar bilgi ve ahlakıdır. Herbert'e göre eğitim, çocuğun önceki bilgilerine, ilgi ve ihtiyaçları göz önünde bulundurmalıdır (Akt. Demirel, 1999: 15).

Genel itibarı ile; eğitim, hem bireyin hem de toplumun tam anlamıyla gelişimine ortam hazırlayan ve her ikisinin maksimum mutluluk ve refahtan memnuniyet duyacağı maksatlı, bilinçli veya bilinçsiz, psikolojik, sosyolojik, bilimsel ve felsefi bir süreç olarak tanımlanabilir. Kısacası, eğitim bireyin ve ayrılmaz bir parçası olduğu toplumun ihtiyaçlarına göre kişinin gelişim göstermesidir.

Kuramcılar, eğitimin amacı ve eğitimin fonksiyonlarını birbirinden ayırmıştır. Amaç, sürecin asli hedefidir yani ulaşılması gereken bir gayedir. İşlevler, sürecin doğal bir sonucu olarak meydana gelen diğer neticelerdir yani eğitimin ve öğretimin yan

ürünleridir. Bu bilgilerden yola çıkarak, öğretmenlerin hangi sonuçları eğitimin temel amacı olarak belirlediği önemlidir.

2.1.1. Eğitim Programı

Eğitim Programlarının tanımına baktığımızda M.Ö. birinci yüzyıla kadar dayanan bir geçmişinden söz edebiliriz. Julius Ceaser ve askerleri Roma'da yarış arabalarının, aynı yönergede gittiği koşu pistinin var olması ve bunu Curriculum “izlenen yol” olarak kullanması ve bu kavramın zamanla somut bir kavramdan soyut bir kavrama geçişinin sağlanmasıyla eğitim programı olarak kullanılmaya başlandığı belirtilmektedir (Oliva, 1988. Akt. Demirel, 2011: 1). Program çalışmalarının Türkiye’deki öncülerinden Ertürk (1979: 96) tanımında programı yetişek olarak nitelendirmekte ve öğrenciler için “öğrenme yaşantıları düzeni” olduğunu belirtmekle beraber eğitimciler için “eğitim durumları düzeni” ya da kısa anlamıyla “eğitme düzeni” olarak ifade etmektedir.

Varış’ın (1996: 14) eğitim programı tanımında bir eğitim kurumunun, milli eğitimin ve kurumun çocuklar, gençler ve yetişkinlerin amaçlarının gerçekleşmesine dönük tüm faaliyetleri hayata geçirmesi için sağladığı, işlemlerin tamamı olarak nitelenmektedir. Ayrıca öğretimin ders dışı kol faaliyetleri, özel günlerin kutlanması, geziler, kısa kurslar, rehberlik, sağlık vb. hizmetler eğitim programlarının kapsamında bulunduğunu belirtmiştir. Walker (2003: 5) ise eğitim programını okul ortamında öğretme ve öğrenmenin gerçekleşmesi için içerik ve hedeflerin sıralanmasının özel bir yolu olarak tanımlamaktadır.

Eğitim programı; öğrenene, okulda ve okul dışında planlanmış etkinlikler yoluyla sağlanan öğrenme yaşantıları düzeneğidir. Eğitim programları alanında uzman kişiler, daha kapsamlı ve betimleyici tanımlar yapmak için çeşitli çalışmalar yapmışlardır. Genel olarak eğitim programı, öğrencilerin yaşantılarını düzenleme anlamı için kullanılmakta ve bu anlamın içine okul içi ve okul dışında yapılan her türlü faaliyet alınmaktadır (Demirel, 2011: 10).

2.1.2. Eğitimde Program Geliştirme

Eğitim programları dinamik olgulardır. Eğitimde çağdaşlığı yakalamak için eğitim programlarının toplumda meydana gelen gelişme ve değişmelere göre yenilenmesi gerekmektedir. Bununla birlikte eğitim programlarının işlerliği denetlenerek görülen aksaklıklar düzeltilmelidir (Erden, 2010: 19-20). Program geliştirme tek yönlü bir çalışma

olmamakla beraber, tüm toplumu ilgilendiren ve etkileyen bir süreçtir (Gömleksiz, 2005: 364). Akpınar (2011: 31) program geliştirmeyi hazırlanmış olan programın uygulama aşamasında araştırma yoluyla sürekli geliştirilmesi daha verimli hale getirilmesi için yapılan bütün faaliyetler olarak tanımlamıştır. Eğitim programının işlevsel olması, programda yer alan konuların ve etkinliklerin hayatın içinden olması, bireyin ve toplumun ihtiyaçlarına uygun, bireyin yeteneklerinin farkına varmasını ve bu yeteneklerini geliştirmesi gibi nitelikleri kapsamaktadır (Akt. Can Gül, 2009: 7). Bir eğitim programı en basit bir şekilde ele alındığı zaman, en az dört boyutlu olması gerektiği görülmektedir. Bir eğitim programının en azından; niçin öğretelim? Ne öğretelim? Nasıl öğretelim? Ne kadar öğretelim? Gibi sorunların cevabı yer almalıdır (Küçükahmet, 2009: 11). Program geliştirme, eğitim programının hedef, içerik, öğretme öğrenme süreci ve değerlendirme öğeleri arasındaki dinamik ilişkilerin bütünüdür. Eğitimde etkinliklerinin planlanmış olmasının önemi büyüktür. Eğitim, bir bakıma kasıtlı kültürlenme olarak görüldüğü için eğitim programlarının planlı olması gerektiği bu deyişle ortaya çıkmaktadır (Demirel, 2011: 12). Hedef/amaç; yetiştirilen kişide görülmesi öngörülen, eğitim yoluyla kazandırılabilir nitelikte, istenen özellikler ve davranışlardır. İçerik; programın amaçları doğrultusunda seçilmiş olan konuların tamamıdır. İçeriğin seçimi ve düzenlenmesi özel bir bilgi ve beceri gerektiren önemli bir konudur. Öğretme-öğrenme süreci; sınıf içi ve sınıf dışı süreçlerde kullanılacak yöntem, teknik ve materyallerin belirlenmesidir. Değerlendirme; programın başlangıçta belirlenen amaçların ne kadarına ulaşmış ulaşılamadığını belirlemek için düzenlenen süreçlerin tamamıdır (Gürkan, 2012: 43-44).

Eğitim sisteminde üç temel öge bulunmaktadır. Bunlar; öğrenci, öğretmen ve eğitim programıdır. Eğitim sisteminin verimli bir şekilde işleyebilmesi için belirtilen bu üç öğenin her birinin kendi içinde belli bir niteliği olmalıdır. Bu üç öğenin herhangi birinde ortaya çıkan nitelik sorunu sistemin tamamını etkileyebilecektir. Örneğin, nitelikli bir eğitim programının uygulanmaya konulması aynı zamanda öğretmenlerin de kendi niteliklerini sorgulamalarına ve kendilerini geliştirmelerini sağlayacaktır. Kendini sorgulayan ve geliştiren bir öğretmen öğrencilerine daha nitelikli eğitim hizmetini sunabilecektir. Buna dayalı olarak da öğrencinin niteliğinde de artış görünecektir (Gürkan, 2012: 38).

2.1.3. Eğitimde Program Değerlendirme

Program değerlendirme, farklı ölçme araçları ve teknikleriyle eğitim programlarının etkililiği konusunda veri elde etme, bir araya getirilen verileri programın etkililiğinin sembolleri olan ölçütlerle mukayese ettirerek fikir yürütmeye ve programın etkililiği konusunda karar verme aşamasıdır (Erden, 1998: 10; Güven ve İleri, 2006: 144). Kaya'ya (1997: 59) göre program değerlendirme bir programda bulunan tüm öğelerin veya bir ya da birden fazla öğenin etkisi, etkililiği ve sahip olabileceği bütün ürünlerin yargılanması için bilgilerin bir araya getirilerek çözüme kavuşturulması ve yorumu olarak kabul edilebilir. Bay ve Karakaya (2006: 110) program değerlendirmeyi, hazırlanan programın etkililiği konusunda karar verme ya da programın kıymetini tespit etme aşaması olarak tanımlamaktadırlar.

Ortaya çıkan ürünü inceleyici, yan etkileri kollayıcı ve üründeki eksikliklerle olumsuzlukların sebeplerini tespit edecek bir yaklaşımla yapılacak bir değerlendirmeyle, eğitim faaliyetlerinin temelinde var olan sayılıtların sağlamlık, hedeflerin isabet, durumların etkililik dereceleri hakkında güvenilir kararlar verilebilir. Bu bağlamda ele geçen bulgular neticesinde var olan yetiğin daha iyiye doğru geliştirilmesi imkân dâhilindedir (Ertürk, 1979: 120). Bir eğitim programının başarısı bütün öğrencilerin istenilen hedefe varmasını gerektirir. Yalnız bu her zaman gerçekleşmeyebilir, buna bağlı olarak programın uygulanmasından sonra eksik kalan veya olumsuz işleyen öğelerin olup olmadığının belirlenmesi ve eğer aksaklık oluşturan bir öğe varsa onu tespit etmek ve gerekli düzenlemeyi gerçekleştirmek amacıyla program değerlendirilmelidir (Demirel, 2011: 193).

Eğitim programlarındaki farklı değerlendirme yaklaşımlarıyla beraber çeşitli program değerlendirme modelleri ortaya çıkmıştır. Program değerlendirme modelleri program geliştirme yaklaşımlarına göre farklılık gösterebilmektedir. Farklı program geliştirme görüşleri sebebiyle program değerlendirme için de tek bir model önermek imkânsızdır. Araştırmacılar program değerlendirme aşamalarında kendi hedeflerine en çok uyan modeli seçebilir ya da bu modellerden istifade ederek farklı bir model geliştirebilirler (Erden, 1998: 11). Program değerlendirme karmaşık bir aşamadır. Bu sebeple de eğitimde ve eğitime benzeyen alanlarda değerlendirme çalışmaları yapanlar değerlendirmenin nasıl yapılacağı konusunda farklı yaklaşımlar savunmuşlardır. Geçen

yirmi yılda elliden fazla farklı değerlendirme modeli geliştirilmiştir (Bay ve Karakaya, 2006: 110).

Program değerlendirme aşamalarında programın bütün yönleriyle incelenmesi uygun görülmektedir. Sadece ürün ve erişiyeye bakılarak yapılacak değerlendirmeyle yalnızca öğrencilerde ortaya çıkan davranış değişiklikleri hakkında yargıya varılabilir. Programda bulunan eksik yönlerin tespiti için bu değerlendirme ihtiyacı karşılamayacaktır. Örnek olarak yanlış belirlenmiş hedeflerde veya öğretim faaliyetlerinde istenmeyen sonuçlar meydana çıkabilmektedir. Bu açıdan eğitim programının bütün boyutlarıyla değerlendirilmesi gerekmektedir (Cömert, 2003: 19).

2.2. Okul Öncesi Eğitim

Okul öncesi eğitim, 0-72 ay arasındaki çocukların gelişimsel ve bireysel özelliklerine uygun, ihtiyaç duydukları zengin uyarıcı çevre olanakları sunan, çocukların bütün gelişim alanlarını destekleyen, içinde yaşadıkları toplumun kültürel değerleri doğrultusunda yönlendiren ve onları ilkokula hazırlayan bir eğitim sürecidir (Yılmaz, 2003: OÖEGM. 2006). MEB, 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda okul öncesi eğitim; *“isteğe bağlı olarak zorunlu ilköğretim çağına gelmemiş 3-5 yaş grubundaki çocukların eğitimini kapsar.”* ifadesiyle tanımlanmıştır.

Okul öncesi eğitim 0-6 yaş gurubu çocukların bireysel özelliklerine göre ve gelişim düzeylerine uygun, zengin uyarıcı çevre olanakları sağlayan, onların bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönden gelişimlerini, toplumun kültürel değerleri ve özellikleri doğrultusunda en iyi biçimde yönlendiren bilinçli ve sistemli bir eğitim sürecidir. 0-6 yaş aralığı gelişimin oldukça hızlı olduğu bir dönemdir. Bu yüzden oluşturulacak eğitim ortamları çok yönlü olmalı ve bütün gelişim alanları göz önünde bulundurulmalıdır. Eğitimcilerin çoğu okul öncesi dönemi içine alan 0-6 yaş aralığını bütün gelişim alanları için (Bilişsel, sosyal, dil, bedensel, özbakım) kritik ve önemli bir dönem olarak belirtmişlerdir (Kaya, 2004: 16).

2.2.1. Okul öncesi Eğitimin Önemi

Okul öncesi dönem olarak adlandırılan 0-6 yaş aralığı insan hayatının temelini oluşturduğu gibi bireyin diğer yaşam dönemlerini de etkileyen kritik bir dönem olarak kabul edilmektedir. Ancak bu dönem diğer dönemleri etkileme dışında kendi başına da

önemli bir dönemdir. Yaşamın her evresinde, insanın o döneme ait ve yerine getirmesi gereken görev ve sorumlulukları vardır. Okul öncesi dönemde çocuğa sağlanacak yaşantıların türü ve kalitesi, yetişkinin ona verebileceği imkânların zenginliğine bağlıdır (Oktay, 2007: 132).

Okul öncesi eğitimin, çocuğun ilerideki hayatını etkileyen önemli bir süreç olduğu birçok eğitimci ve düşünür tarafından kabul gördüğü bir gerçektir. Yapılan birçok bilimsel araştırma sonuçlarına ve çağdaş eğitim alanındaki uygulamalara bakıldığında, donanımlı ve istenilen davranışlara sahip bireyler yetiştirmek için eğitimin erken yaşlarda verilmesi gerektiği görülmektedir. Çağdaş toplumun gerektirdiği duygu ve düşüncelerini özgür bir şekilde ifade eden, araştırmayı seven, meraklı, girişimci, kendi kendine karar veren, kendisinin ve başkalarının haklarına saygılı, var olan yeteneklerini kullanma becerisine sahip ve öz denetimli bireyler yetiştirebilmek, okul öncesi eğitime gereken önemin verilmesiyle sağlanabilir.

Araştırmalar ve çağdaş eğitim alanındaki uygulamalar, çocukların okul öncesi dönemdeki yaşamlarının, daha sonraki yıllarda, zihinsel, fiziksel, duygusal ve sosyal yönlerden gelişmelerini etkileyen en önemli faktörlerden biri olduğunu ortaya koymuştur. “Çocukların 17 yaşına kadar olan zihinsel gelişiminin yüzde 50'sinin 4 yaşına kadar, yüzde 30'unun 4-8 yaş arası, yüzde 20'sinin ise 8 yaşından 17 yaşına kadar oluştuğu ifade edilmektedir. Ayrıca çocukların 18 yaşına kadar gösterdikleri okul başarısının yüzde 33'ünün 0–72 yaş arasında alınan eğitime bağlı olduğu belirtilmiştir (Ekinci, 2001: 19).

2.2.2. Okul Öncesi Eğitimin Temel İlkeleri

Okul öncesi dönem, yaşamın temelidir. Bu dönemde öğrenme hızı çok yüksektir. Her yaş grubunun genel gelişim özellikleri o yaş grubundaki tüm çocuklar için ortaktır; ancak her çocuğun kendine özgü olduğu da unutulmamalıdır.

Okul öncesi eğitimi bazı temel ilkelere dayanmaktadır. Bu ilkeler şunlardır:

- Okul öncesi eğitimi çocuğun gereksinimlerine ve bireysel farklılıklarına uygun olmalıdır.
- Okul öncesi eğitimi çocuğun motor, sosyal ve duygusal, dil ve bilişsel gelişimini desteklemeli, öz bakım becerilerini kazandırmalı ve onu ilkokula hazırlamalıdır.
- Okul öncesi eğitimi kurumlarında çocukların gereksinimlerini karşılamak amacıyla demokratik eğitim anlayışına uygun öğrenme ortamları hazırlanmalıdır.

- Etkinlikler düzenlenirken çocukların ilgi ve gereksinimlerinin yanı sıra çevrenin ve okulun olanakları da göz önünde bulundurulmalıdır.
- Eğitim sürecinde çocuğun bildiklerinden başlanmalı ve deneyerek öğrenmesine olanak tanınmalıdır.
- Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarına gereken önem verilmelidir.
- Okul öncesi dönemde verilen eğitim ile çocukların sevgi, saygı, iş birliği, sorumluluk, hoşgörü, yardımlaşma, dayanışma ve paylaşma gibi duygu ve davranışları geliştirilmelidir.
- Eğitim, çocuğun kendine saygı ve güven duymasını sağlamalı; ona öz denetim kazandırmalıdır.
- Oyun bu yaş grubundaki çocuklar için en uygun öğrenme yöntemidir. Bütün etkinlikler oyun temelli düzenlenmelidir.
- Çocuklarla iletişimde, onların kişiliğini zedeleyici şekilde davranılmamalı, baskı ve kısıtlamalara yer verilmemelidir.
- Çocukların bağımsız davranışlar geliştirmesi desteklenmeli, yardıma gereksinim duyduklarında yetişkin desteği, rehberliği ve yetişkinin güven verici yakınlığı sağlanmalıdır.
- Çocukların kendilerinin ve başkalarının duygularını fark etmesi desteklenmelidir.
- Çocukların hayal güçleri, yaratıcı ve eleştirel düşünme becerileri, iletişim kurma ve duygularını anlatabilme davranışları geliştirilmelidir.
- Programlar hazırlanırken aile ve içinde bulunulan çevrenin özellikleri dikkate alınmalıdır.
- Eğitim sürecine çocuğun ve ailenin etkin katılımı sağlanmalıdır.
- Okul öncesi eğitimin süreçleriyle rehberlik hizmetleri bütünleştirilmelidir.
- Çocuğun gelişimi ve okul öncesi eğitimi programı düzenli olarak değerlendirilmelidir.

Değerlendirme sonuçları çocukların, öğretmenin ve programın geliştirilmesi amacıyla etkin olarak kullanılmalıdır (MEB, 2013: 12).

2.2.3. Okul öncesi Eğitimin Amaçları

Okul öncesi eğitiminin amaç ve görevleri, millî eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak;

- Çocukların beden, zihin ve duygu gelişimini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak.
- Onları ilkokula hazırlamak
- Şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetiştirme ortamı yaratmak.
- Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamaktır (MEB. 2013: 9).

2.2.4. Okul Öncesi Eğitimin Evrensel Amaçları

Okulöncesi eğitimin evrensel sayılabilecek amaçları üç ana başlıkta toplanabilir:

Toplumsal amaçlar: Çalışan annelere destek, her çocuğun bireysel farklılıklarını göz önüne alarak onların sosyal, zihinsel, duygusal, fiziksel, cinsel vb. gelişim aşamalarında geleneksel eğitimin, boşluklarını telafi etmek.

Eğitici amaçlar: çocuğun duygularını eğitmek ve çevresiyle iletişimi sağlayarak çocuğun duyarlı davranışlarını geliştirmek.

Gelişimsel amaçlar: Çocuğun doğal gelişimi temele alınarak kendi vücudunu kontrol etme, kendi denetimini bağımsız olarak yapan, konuşma, öğrenme, dil vs. gibi becerilerin gelişimini sağlamak (Aral ve diğerleri, 2000: 13).

2.3. Okul Öncesi Eğitimin Gelişim Alanlarına Etkisi

Okul öncesi dönem 0-6 yaş dönemini kapsar. Çocuğun ilk altı yılı, gelişimin temel taşlarının oluşması ve temel bilgi ve becerilerin kazanıldığı yıllar olması nedeniyle büyük önem taşır. Doğumdan itibaren başlayan bu süreçte, bedensel, zihinsel, dil, sosyal ve duygusal gelişim açısından son derece önemli ve geleceği belirleyen özellikler kazanılmaktadır. Çocuğun kapasitelerinin en üst seviyeye kadar açığa çıkarılması ancak bu dönemin sağlıklı, bilinçli ve anlamlı, bir şekilde geçirilmesine bağlıdır.

Okul öncesi dönemin genel özelliği gelişimin oldukça hızlı olmasıdır. “Okul öncesi yıllar, diğer yaşam dönemlerine kıyasla, gelişimin farklı yönlerinin birbiriyle ilişkisinin en fazla olduğu dönemdir. Gelişimin çeşitli yönleri arasında etkileşim bulunmaktadır. Bağımsız olarak geliştiği düşünülen unsurlar, birbirleriyle dayanışma halindedir.

2.3.1. Okul Öncesi Eğitimin Bilişsel Gelişime Etkisi

Biliş, insanların dünyayı öğrenmeleri ve anlamalarını içeren zihinsel faaliyetler anlamına gelmektedir. Bilişsel gelişim ile ilgili araştırmalarda Jean Piaget (1896-1980) özel bir yer tutmaktadır. Piaget, önce çocukların düşünceleri hakkında veri toplamış ve bu verileri düşüncelerin neden ve nasıl değiştiğini açıklamak için kullanmıştır. Sonra da akılcı düşüncenin doğasını anlatmaya yönelmiştir (Güngör ve diğerleri, 2003: 20). Piaget’e göre zekâ, zekâ testinden alınan puan değildir. Piaget zekâyı, çevreye uyum sağlayabilme olarak tanımlar. Çünkü insan çevresine uyum sağlarken aynı zamanda çevresiyle başa çıkmaktadır. Birey, içinde yaşadığı çevreye ne kadar çok ve hızlı uyum

sağlayabiliyorsa o kadar zekidir denebilir. Piaget bilişsel gelişimi belli dönemlere ayırmıştır. Ona göre bütün insanlar aynı dönemlerden, aynı sıra ile geçerler. Bu dönemler belirli yaşlarla ilişkilidir. Ancak tüm çocuklar için kesin bir yaştan bahsetmek mümkün değildir.

Piaget kuramında bilişsel gelişimi dört döneme ayırmıştır.

- Duyu-Motor dönem (0-1,5 yaş / 0-2 yaş)
- İşlem öncesi dönem (1,5-6 yaş / 2-7 yaş)
- Somut işlemler dönemi (6-12 yaş / 7-11 yaş)
- Soyut işlemler dönemi (12-18 yaş / 11-18 yaş)

Burada işlem öncesi dönem bizim için önem taşımaktadır. Çünkü okul öncesi dönemi içine alan bilişsel gelişim dönemi, işlem öncesi dönemdir. Bu dönemle beraber çocuklar artık anlamlı sözcükler kullanmaya, bazı semboller ile bu sembollerin temsil ettikleri nesneler arasında ilişki kurmaya başlarlar. Sözcük ve nesneler arasında bağlantı kurmaya başlayan çocuk, yeni karşılaştığı dünyayı keşfetme arayışı içinde olur (Cüceloğlu, 1998: 35). Bu dönemin en önemli özelliği sembolik fonksiyonun ortaya çıkmasıdır. Sembolik fonksiyon birçok biçimde ortaya çıkar. Çocuk için bir sözcük, bir oyun ya da oyuncak zihinsel bir sembol olabilir. Çocuk bu dönem sonunda somut işlemler dönemine ulaşır. Düşüncelerinde dengesizlik gösterir. Gözle görülen zıtlıklara düşer. Sembolik oyunlar oynar. Bu dönemde çocuk ben-merkezcidir. Kendini dünyanın merkezinde görür (Aral ve diğerleri, 2000: 14).

İşlem öncesi dönem çocukları “animizm” ve “yapaycılık” özelliklerine sahiptir. Çocuklar bebeği ile konuşur. Yani cansız nesnelere canlıymış gibi davranır. Bunun yanında beş yaşında bir çocuğun, güneşi birisinin kibritle yakarak tutuşturduğu bir ateş olarak açıklaması, yapaycılığa örnek olarak verilebilir. Bu dönem çocuklarında henüz korunum ilkesi kazanılmamıştır. Çocuklar, görüntü değişse bile gerçeğin aynı kalacağını anlayamazlar. Korunum ilkesi kazanmış bireyler bir nesnenin şeklinin ya da uzayda farklı şekillerde yerleştirilmesinin etkisi altında kalmadan o nesnenin aynı kaldığını anlayabilirler. Örneğin birbirinin aynı olan iki bardağa yarısına kadar su doldurulduğunda, çocuklar bunların eşit olduğunu söyleyebilmektedir. Fakat bu bardaklardan birindeki su daha ince uzun bir bardağa boşaltıldığında, çocuklar boyca uzun olan ince bardaktaki suyun daha fazla olduğunu söylemişlerdir. Tersine çevirmezlik, işlem öncesi dönemde görülen bir özelliktir. Bu dönemde olan bir çocuk

dönüştürmenin tersi olan bir işlemle, suyun ilk bardağa tekrar konulduğunda aynı olduğunu düşünemez (Aral ve diğerleri, 2000: 15).

İşlem öncesi dönemde görülen özelliklerden biri de odaklanmadır. Bu dönemdeki çocuk nesnelerin sadece bir yönüne dikkatini verir ve diğer yönleriyle ilgilenemez. Yine bu dönemde çocuk, geçmiş yaşantılarla ilgilenmez şimdiki zaman ve duruma odaklanır. Daha çok burada ve şimdi kavramlarıyla sınırlı akıl yürütmeler söz konusudur. Farklı boyutlardaki iki bardaktan birinden öbürüne su boşaltıldığında çocuğun dikkatini çeken suyun miktarı veya daha önce gerçekleşen boşaltma eylemi değil bardağın o anki durumudur. Çocuğa göre uzun bardak daha çok su almaktadır. Bu dönemde çocuklar yüzeysel görünümün etkisindedirler. Bu dönemdeki çocukların bir diğer özelliği de özelden özele akıl yürütmeleridir. Örneğin her sabah kahvaltısında süt içen bir çocuğun, süt içmediği bir günü bugün kahvaltı yapmadım şeklinde düşünmesi genele dokunmadan özelden özele akıl yürütme özelliğinden kaynaklanmaktadır (Güngör ve diğerleri, 2003: 21).

Okul öncesi eğitim, bireye zengin bir uyarıcı çevre sunmaktadır. Böylece çocuk, yeni durum ve nesnelerle karşılaşp eski bilgilerinden hareketle yeni karşılaştığı durumlar arasında ilişki kurma, zihinsel dengeyi sağlama ve yeni bilgiler elde etme imkânı bulur. Bu sayede çocuk zihinsel denge kurmayı öğrenir ve bilişsel gelişimine katkı sağlanmış olur.

Yukarıdaki bilgilere bakıldığında okul öncesi eğitimin çocuğun bilişsel gelişimi üzerinde önemli bir etkisinin olduğu görülmektedir. Okul öncesi eğitim kurumlarında çocuğa kazandırılmak istenen bilgi ve beceriler oyunlaştırılarak sunulduğunda daha sağlıklı sonuçlar alınmaktadır. Poyraz'a göre (2003: 37), oyun esnasında çocukların bütün duyuları iyi çalışır; akıl yürütme, merak, anlama ve hareket becerileri gelişir. Çünkü oyun sayesinde çocuklar eğlenerek öğrenmekte, nitelikli vakit geçirerek bilişsel gelişimlerini de ilerletmektedirler.

2.3.2. Okul Öncesi Eğitimin Sosyal Gelişime Etkisi

Kaynaklar, iki yaş çocuğunun aile dışındaki bireylerle ilişki kurduğunu, kendi akranlarıyla olan birlikteliklerinden zevk almaya başladığını belirtmektedir. İkinci yaştan itibaren çocuk her yönden olduğu gibi, sosyal yönden de gelişimini hızlı bir şekilde devam ettirmektedir. Çocuk, ailesiyle işbirliği yapıp, topluma nasıl uyum

sağlayabileceğini öğrenir. Geliştirilen bu davranış türünün tümü sosyalleşme olgusunun ilk aşaması olmuştur (Mehmedoğlu, 2003: 25). 3–4 yaş arasındaki çocuklarda sosyal tepkilerin oranı, yaşıyla paralel olarak artar. Bu yaş döneminin tipik özelliklerinden biri de çocuğun soru sormaya başlamasıdır. 3–4 yaşlarda çocuk etrafındaki her şeyi anlama ve öğrenme arzusu duyar. Bu amaçla da durmadan sorular sorar. Yavuzer'e göre ilk çocukluk evresinin düğüm noktasını, aile ve çocuk için altın yaş olarak nitelendirilen beş yaş oluşturur. Daha bilgili ve olgun bir birey görünümünde olan beş yaş çocuğu, çevresine karşı dostça bir yaklaşım içindedir. Beş yaş çocuğu, yaşadığı kültür çevresine uyum göstermesini, başarılı bir kontrolle gerçekleştiren çocuktur. İlk çocukluk çağının sonuna doğru çocuk, yavaş yavaş anne babasına bağımlılıktan uzaklaşıp arkadaşlarına yönelir. Anaokuluna giden çocuklar, arkadaşlarıyla fazlaca ilişki kurduklarından, sosyal faaliyetleri aile ve komşu düzeyinde sınırlı kalan çocuklara oranla daha iyi bir toplumsal intibak sağlamaktadır. Kaynaklardan edindiğimiz bilgiye göre okul öncesi çağda çocuklar sosyal ilişkilerinde esnektirler. Oyun grupları henüz küçüktür ve örgütlenmiş değildir. Dramatik oyundan hoşlanırlar. Aynı zamanda bu dönemde, çocukta cinsiyet farkındalığı başlar. Çocuğun sosyal gelişimine etki eden ve katkıda bulunan çevreler aile, okul, arkadaş çevresi ve oyun grubudur. Meseleye daha yakından bakıldığında insanoğlunun sosyalleşmesinde son derece önemli yeri olan iki faktör grubu vardır. Bunlardan ilki insanın doğarken beraberinde getirdiği kabiliyet ve eğilimler olmak üzere içten gelen ruhsal özellikleridir (Ayhan, 1995: 85). Bunlara iç faktörler de denir. Diğeri ise dış dünyadan gelen her türlü tesirlerdir. Bunlara da dış faktörler denmektedir. Çocuk, bu tesirlere daima açık vaziyettedir. Sosyal gelişmenin kesin bir başlangıcı ve sonu yahut kesin bir yaş sınırlaması yoktur. Doğumla başlar ömür boyu devam eder. Çocuğun yaşamı boyunca hızlı bir seyir alır. Sosyal büyüme ve gelişme, bedensel, ruhsal, zihinsel, cinsel vb. büyüme ve gelişmelerle içli dışlıdır. Bir bütün halinde sosyal gelişme gerçekleşir. Çocukluk döneminde ihtiyaçları karşılanan ve diğer yönleriyle birlikte sosyal gelişmesi de sağlanmış olan çocukların okulda ve sosyal hayatta diğerlerine göre daha başarılı oldukları görülmüştür (Öcal, 1998: 135). Okul öncesi eğitim kurumlarında planlanıp düzenlenen etkinliklerle çocuğun bahsedilen bu tür becerileri kazanması amaçlanmaktadır. Bu tür becerileri kazanabilmesi için; rol yapma, oyun oynama, hikaye dinleme, drama vb. etkinliklerle çocukların sosyal gelişimlerinin yapılandırılması sağlanmaktadır. Shickedanz (1994: 27), okul öncesi eğitim kurumu, çocukların

yaşıtlarıyla sağlıklı bir ilişki kurabilmeleri için doğal çevre ortamı özelliğine sahip olduğundan, arkadaş edinme, arkadaşlığı devam ettirme gibi davranışları burada öğrenebilmektedir. Çocuklar okul öncesi eğitim kurumlarında hem akranları hem de öğretmenleriyle etkileşimde bulunarak programlı bir şekilde sosyalleşmektedirler.

Çocukların sosyal gelişimlerini oluşturup sağlıklı bir şekilde ilerletebilmeleri için sosyal becerileri kazanmaları gerekmektedir. Sosyal becerileri kazanma konusunda eksik kalan bireyler; hayatları boyunca kişiler arası ilişkilerde, okul ve iş yaşamlarında duygusal anlamda bazı problemler yaşamaktadırlar. Bu problemlerin yaşanmaması için çocukların sosyal beceri düzeylerinin artırılıp, toplumsallaşmalarının sağlanması gerekmektedir (Antia and Kreimeyer, 1988; Akt. Sarı, 2007: 325). Okul öncesi eğitim kurumlarında verilen eğitim ile çocukların sosyal gelişimlerini ilerletmek için sosyal beceriler kazandırılması amaçlanmaktadır.

Okul öncesi eğitim kurumlarında birçok etkinlik oyunlaştırılarak, çocuğun sosyal gelişimine büyük oranda destek sunulmaktadır. Çocuğun en önemli ihtiyaçlarından biri olan sosyal yaşantı, oyun sayesinde şekillenmektedir. Çocuk oyun sayesinde gelecekteki rollerine hazırlanıp öğrenmeye başlar, oyun arkadaşlarıyla uyum içinde olur, onları daha iyi tanıma fırsatı bulur ve ilişkileri güçlenir (Poyraz, 2003: 40). Yine toplumsal uyum için son derece önemli olan sosyal beceriler ve oyun, okul öncesi eğitim kurumlarında planlı ve programlı bir şekilde çocuğa sunulmaktadır. Çocuk okul öncesi eğitim kurumunda oynadığı oyunlar sayesinde; kuralları, paylaşmayı, yardımlaşmayı ve işbirliği içinde olmayı öğrenir. Bu dönem çocuğu henüz her şeyi tek başına yapabilecek düzeyde değildir. Bu yüzden bazı iş ve eylemlerinde kimi zaman akranlarından, kimi zaman da yetişkinlerden yardım isteyebilir. Okul öncesi eğitim kurumlarında çocuk, yardım etmeyi ve yardım istemeyi öğrenir. Yardım etme ve paylaşma gibi bazı sosyal davranışlar, bireylerin toplum ile sosyal bağlar oluşturmasını sağlayarak bu bağların düzenli bir şekilde devam etmesini kolaylaştırır (Kim ve Stevens, 1987; Akt. Mağden, 2002: 195). Bunun sonucu olarak da çocuk prososyal davranışlar göstermeye başlar.

2.3.3. Okul Öncesi Eğitimin Dil Gelişimine Etkisi

Dil gelişiminin bilişsel gelişime paralel olarak ortaya çıktığı kabul edilir. Dilin kökeni ile ilgili olarak özellikle Noam Chomsky'nin kuramı önemlidir. Chomsky'e göre insanlar dil öğrenebilmek için doğuştan özel bir mekanizmaya sahiptirler. Çocuğun

doğuştan tüm dilleri bilerek doğduğunu ancak anne ve babasını ona diğer dilleri unutturarak anadilini muhafaza etmesini sağladıklarını iddia eder (Yavuzer, 2002: 88).

Kaynakların belirttiğine göre dilin gelişmesinde ilk dönem dört ay ile dokuz ay arasını kapsamaktadır. Bazı araştırmacılara göre de ilk kelimeler sekizinci ve onuncu aylarda duyulmaktadır. Ancak anlaşılabilen ilk kelime onuncu aydan sonradır. 12–18 ay arasında çocuğun söylediklerini ailesi dışında kimse anlamaz. 18. aydan 3 yaşına kadar birçok çocuk birçok sözcük söyler ama telaffuzda çok az ilerleme olur. Genellikle çocuklar birinci yaşın sonunda konuşmaya başlamaktadır.

Piaget'e göre dil gelişimi

- Agulama Evresi
- Tek sözcük Evresi
- Telgrafik konuşma
- İlk Gramer süreci aşamalarından oluşur.

İlk çocukluk döneminin dil gelişimi özelliklerini kapsayan ilk gramer sürecinde hızlı bir dil gelişimi vardır. İki yaşında 50 olan kelime hazinesi, çocuk 5 yaşına geldiğinde 200'ü bulur ve geçirdiği yaşantılarla orantılı olarak sözcük dağarcığını genişletmeye devam eder. Artık yavaş yavaş sosyalleşen bir dile geçiş vardır. Kaynaklarda çocukluk döneminde dil gelişimini etkileyen altı faktör üzerinde durulmaktadır. Bunlar:

Sağlık: Şiddetli ve uzun hastalıklar, çocuğun konuşmasını bir ya da iki yıl erteleyebilir. Böyle durumlarda çocuk konuşmaya az teşvik edilir. Kendini iyi hissetmez ve her isteği önceden yapılır.

Zekâ: İki yaşına kadar çıkarılan seslerle çocuğun zekâsı arasında bir ilişki olmamasına rağmen iki yaşından sonra dil gelişimiyle zekâ arasında sıkı bir ilişki olduğu ortaya çıkarılmıştır. Dil zekâyı bağlı olarak gelişir.

Sosyo-Ekonomik Şartlar: Sosyo-ekonomik açıdan durumu iyi olan ailelerin çocukları genelde yaşlılarına göre daha erken ve düzgün konuşurlar. Ana ve babasıyla uzun süre birlikte olan çocuk, daha düzgün konuşur. Bu ailelerde anne ve baba çocuk için iyi bir model olmaktadır.

Cinsiyet: Erkek çocuklar her zaman kızlara göre geride kalırlar. Onların cümleleri daha kısa, daha yanlışlı ve kelime dağarcıkları daha kısırdır.

Aile İlişkileri: Bakım evlerinde büyüyen çocuklar, aile içinde büyüyen çocuklara oranla daha az heceler. Aile bireyleri ile çocuk arasındaki sağlıklı ilişkiler dil gelişimini oldukça etkilemektedir.

Konuşmaya Teşvik: Okul öncesi dönemde çocuğa kitap okunduğunda, TV seyretmesine izin verildiğinde ve oyun grupları içine sokulduğunda çocuğun konuşmak için cesaretlendiği görülmüştür.

Okul öncesi dönemde çocuklar, anadillerinin temel yapısını öğrenerek yetişkinlerinkine benzer cümle yapısını kazanarak duygu ve düşüncelerini iyi bir şekilde ifade edebilmektedirler (Dönmez ve Arı, 1992: 151). Çocukların dil becerilerinin gelişmesi içinde bulundukları ortam ve geçirdikleri yaşantılarla doğrudan bağlantılıdır. Çünkü bu dönemdeki çocuklar olayları somutlaştırarak anlamakta ve birebir yaşayarak öğrenmektedirler. Bu nedenle çocuğun içinde yaşayıp etkileşimde bulunduğu ortamın dil becerisini geliştirecek nitelikte olması gerekmektedir. Okul öncesi eğitimin amaçlarından biri de dili doğru ve etkili bir şekilde kullanmalarını sağlamaktır. Bu amaç doğrultusunda çocuklara uyarıcılarla dolu zengin eğitim ortamları sunulmakta ve kalıcı öğrenme edilmeleri sağlanmaktadır.

2.3.4. Okul Öncesi Eğitimin Psikomotor Gelişime Etkisi

Fiziksel gelişim baştan ayağa, merkezden dışa doğru ilkesine uygun bir şekilde gelişimini sürdürür. Fiziksel gelişim hem bedensel hem de motor gelişimi kapsamaktadır. Bedensel gelişim, boy, ağırlık ve hacimce artışın yanı sıra, vücut sistemlerinin kendinden beklenen görevleri yerine getirecek duruma gelmeleridir. Motor gelişim ise, bireyin vücudunu kontrol altına almada gösterdiği becerinin artmasıdır (Senemoğlu, 1997: 68).

Bu dönem, çocuğun aktif olarak çevresine yöneldiği, uyarıcılarla dolu dış dünyayı keşfetmeye çalıştığı, insan yaşamının en temel becerilerinin kazanıldığı dönemdir. Beş-altı yaş çocukları mekanik yönde etkili, uyumlu, kontrollü ve gelişmiş hareketler sergilerler. Koşma, atlama, sıçrama, sekme, yakalama, fırlatma ve topa ayakla vurma gibi hareketler temel hareketler döneminde kazanılır. Üç-dört yaşında çocuk, parmak ucunda yürümeyi başarır. Geri geri yürüyebilir, destekle öne takla atar, ani dönüş ve duruşları becerebildiğinden koşmadaki başarısı yükselir. El becerilerinde ilerleme görülür, üç parçalı boz-yapı yapabilir. Çizgi üzerinden makasla keser, bir kareyi kalemle kopya edebilir. Bir iki arkadaşıyla oynayabilir. Çevreyi tanıma çabası içinde sürekli soru sorar. Beş yaşında çocuk koşma, sekme, atlama, sıçrama, hızla bisiklet pedalını çevirme ve takla atma gibi bedensel hareketleri becerebilir. Küçük kaslarını rahatlıkla kullanır. Baş, vücudu, kolları ve ayakları olan insan resmi çizebilir. Genellikle beş yaşta başarılı kas

kontrolüne karşın zaman zaman kalemi kullanmakta ve özellikle eğri çizgiler çizmekte zorlanabilir.

Altı yaşındaki çocuğun hareketlerinin koordinasyonu düzgündür. Bu dönemde bitmek bilmeyen bir enerjiye sahip olan çocuğun yerinde durması düşünülemez. Otururken bile kıımıldanır, bükülür, uzanır. Çocuk bu yaşta iki tekerlekli bisiklete binebilecek dengeye kavuşur. Resmin sınırlarını taşırmadan boyar. Küçük motor becerilerle ilgili kaslarını kontrol edebilir ve rahat bir şekilde kullanabilir (Aral ve diğerleri, 2000: 15). Bu dönemde çocuklar henüz gözlerini küçük nesneler ya da ayrıntılar üzerinde odaklayabilmek için yeterli olduğuna ulaşmamışlardır. El-göz uyumları yetersizdir. Bu özellikleri dikkate alınarak çocuklar için seçilen kitapların resimlerinin büyük olması gerekir (Koç ve diğerleri, 2001: 11).

Okul öncesi eğitimde küçük ve büyük motor becerilerle ilgili, koşma, tırmanma, atlama, kayma vb. etkinlikler büyük kasların; bloklar, dengede durma, el işleri vb. etkinlikler de küçük kasların gelişmesine yardımcı olurlar (Poyraz ve Dere, 2011: 43). Bu sayede okul öncesi eğitim kurumlarında yapılan etkinliklerle çocuklar hem eğlenmekte hem de fiziksel gelişimlerine katkı sunulmaktadır. Bununla beraber fiziksel açıdan sağlıklı bir gelişim gösteren çocuk diğer gelişim alanları için de önemli bir avantaj elde etmiş olacaktır.

Diğer gelişim alanlarına olduğu gibi fiziksel gelişime de önemli bir etkisi olan etkinlik oyundur. Açık havada oynanan oyunlar sayesinde çocuğun güneş ve temiz havadan yararlanması sağlanarak fiziksel gelişimin hızlanmasına yardımcı olur. Çocuk açık hava oyunları sayesinde fiziksel gelişimi için gerekli olan bu öğeleri farkında olmadan ve en doğal haliyle alır. Oyun esnasındaki hareketler sayesinde dolaşım, solunum, sindirim ve boşaltım sistemleri ile ilgili işlevler düzenli bir şekilde çalışır ve ter yoluyla vücuttaki zararlı atıklar temizlenir (Seyrek ve Sun, 1991: 48-4; Dönmez, 1992: 27-28). Bu etkinlikler sayesinde çocuk hem fiziksel yapısını geliştirir hem de psiko-motor becerilerini ilerletir (Poyraz ve Dere, 2011: 41). Hareketler söz konusu olduğundan psiko-motor gelişim bedensel gelişimle yakından alakalı hatta iç içe durumdadır. Oyun sayesinde psiko-motor becerileri, gücü, tepkisi, dikkati artar, büyük, küçük kaslarını denetim altına alır, organları eşgüdüm ve denge, hareketlerde esneklik ve çeviklik sağlar (Seyrek ve Sun, 1991: 51). Okul öncesi eğitim sayesinde diğer gelişim alanlarında olduğu gibi fiziksel gelişim ve motor beceriler de olumlu yönde gelişir.

Okul öncesi eğitimi içine alan 0-6 yaş arası dönem fiziksel gelişim için önemli bir dönemdir. Bu dönemde yapılan etkinlikler fiziksel gelişimi doğrudan etkilemektedir. Şüphesiz bu durum eğitimciler tarafından da bilinmekte ve okul öncesi eğitim programları da bu hassasiyetle hazırlanmaktadır. Hazırlanan okul öncesi eğitim programlarının nitelikli ve kullanılabilir olması öğretmen ve çocukların olumlu yönde etkilenmelerini sağlayacaktır.

2.3.5. Okul Öncesi Eğitimin Özbakım Becerilere Etkisi

Çocuğun bütün gelişim alanlarıyla ilgili bilgi ve becerilere sahip olduğu tutum ve alışkanlıklar edindiği ilk yer ailesiyle yaşadığı ortamdır. Aileden sonra okul öncesi eğitim kurumları çocuğu toplumsal yaşamaya hazırlamada aileyle koordineli bir şekilde çalışan kurumlar olarak sistem içinde yerini almaktadır. Okul öncesi dönem temel alışkanlıkların çocuk tarafından kazanıldığı, karakter ve kişilik yapısının şekil almaya başladığı yıllardır. Bu dönemde çocuğun kazandığı öz bakım becerileri ile ilgili temel bilgi ve alışkanlıklar onun sağlıklı birey olarak yetişmesini sağlayacaktır. Bu alışkanlıklar çocuğa gelecek yaşamında bağımsız, kendine yeten, topluma uyumlu, olumlu davranışlara sahip bir birey olmasına zemin hazırlayacaktır.

Okul öncesi eğitim kurumlarında çocuk kendi işini yarımsız yapma, tuvalet, el yüz temizliğini yarımsız yapma, eşyalarını toplama, kendi sorumluluğunu üstlenme çalışmalarına yer verilir. Bu durumda okulöncesi eğitimi almış olan çocuklar ilköğretime gelişim açısından okul öncesi eğitim almamış olan çocuklara göre daha hazır geçerler. Çocuk özbakım becerilerinde yeterli becerilere sahip değilse ilköğretimde olumsuz deneyimler yaşayacak, böylece ilk ciddi eğitim yaşamı bundan olumsuz etkilenecektir. Özbakım becerileri çocuğun ilköğretime adaptasyonunda diğer gelişim alanları gibi çok önemli bir yere sahiptir.

2.4. Okul Öncesi Eğitim Programı

Okul öncesi eğitim programları geliştirilirken, çocukların yetenek ve ilgileri üzerine temellendirilmiş, eğitim uzmanları tarafından tasarlanmış, dil, sanat, müzik gibi oyun oynayarak öğrenebilecekleri çeşitli alanlarda imkanlar sağlamak ve teşvik edici bir ortam oluşturmak oldukça önemlidir (Wang ve diğerleri, 2011: 332). Okul öncesi eğitim programı, çocukluk dönemiyle ilgili genel durumu ve çocukların öğrenme disiplinleriyle ilgili bir çerçeve çizmektedir. Bu içerik çocuklar için ayrı bir önem kazanmaktadır.

Öğretmen, çocuğa deneyimler kazandırıp edindiği yeni deneyimleri yeni bilgilere ulaşması ve bu bilgileri kullanabileceği bir ortam hazırlamalıdır (Zembat, 2007: 34).

Çocuğu merkeze alan gelişimsel okul öncesi eğitim programları, çocukların gelişimlerini destekleyen ve etkin oldukları nitelikli eğitim ortamının olması gerekliliğini vurgulamaktadır. Gelişimin bir bütün halinde ve sürekli devam ettiğini kabul eden eğitimciler ilk olarak çocukların özelliklerini keşfetmekle başlamalıdır. Çocukların neler öğrendiği kadar hangi yollarla öğrendikleri ve hangi yolları kullanarak eğitim verileceği eğitimcilerin üzerinde durduğu önemli bir konudur (Güler, 2004: 125).

Çocuk merkezli bir programda bulunması gereken genel özellikler;

- Program, çocukların dil ve sosyo-ekonomik, ailelerin hayat tarzı, alışkanlıkları, yaşadıkları çevrenin şartları dikkate alınarak hazırlanmalıdır.
- Programın merkezinde çocuk olmalı ve çocukların yaş ve yaşının gelişim özelliklerine göre güvenli bir ortam hazırlanmalıdır.
- Çocukların gelişim alanlarının desteklenmesinde yaratıcı ve rutin etkinlikler dengeli bir şekilde hazırlanmalıdır.
- Program, bilinenlerden yola çıkarak, yeni öğrenmeleri kolaylaştırmalı ve çocukların yaşamışlıklarını ve ilgileri dikkate alınarak hazırlanmalıdır.
- Çocukların bireysel ve grup içinde oynamaları cesaretlendirmeli.
- Program sorgulamayı, problem çözme ve deneme- yanılmayı teşvik etmelidir.
- Kültürel özellikleri dikkate alınmalıdır.
- Düzen, sağlık, beslenme gibi genel alışkanlıkları kazandırmalıdır.
- Çocukların bildiklerini hayata geçirebilmeleri için farklı etkinlikler uygulanmalıdır.
- Günlük programda öğretmenin başlattığı ve çocuğun başlattığı etkinliklere yer verilmelidir.
- Günlük programda etkinlik arası geçişler akıcı bir şekilde sağlanmalıdır ve iyi planlamalıdır.
- Programda gün içinde yapılan genel rutin faaliyetlere yer verilmelidir.
- Çocuklar, program ve öğretmen açısından, düzenli bir şekilde değerlendirme yapılmalıdır (Kandır ve diğerleri, 2011: 10-11).

Okul öncesi eğitim programlarını incelendiğinde, çocukların yeteneklerini geliştirmelerine yardım etmek için öğretmenlerin geliştirdiği etkinlikler, fırsatların hazırlanması ve çocukları için tasarlanan programın süreç içerisinde ortaya çıkan her şeyi kapsadığını belirtmektedir. Çocuğa planlı olan veya olmayan, formal ve informal uygulamaları ve fırsatlarını içeren eğitim programıdır. Programa daha geniş açıdan bakıldığında eğitim süreci, eğitimin ilerlemesi ve eğitim ortamının çocuklara uygun

olarak hazırlanmasıdır. Nitelikli okul öncesi eğitim programlarının tüm çocuklar için uygun olması son derece önemlidir. Kapsamlı bir okul öncesi eğitim sistemi geliştirildiğinde, sistem herkese açık olmalı ve tüm gelir düzeylerine erişebilir olmalıdır. Okul öncesi eğitimi bir aile meselesi olarak değil de bir toplumsal mesele olarak görmek gerekmektedir (Lawrence, 2010: 40).

Okul öncesi eğitim programı hazırlanırken bazı temel ilkelere dikkat etmek gerekmektedir. Programı hazırlayan uzmanlar, öğretmenler, yöneticiler ve diğer katılımcıların çeşitli gelişim öğrenme kuramlarını bilmeleri gerekmektedir. Eğitim programını bilimsel program geliştirme ilkelerine uygun olarak hazırlanmasına özel bir önem gösterilmelidir. Çocukların sosyal becerileri kazanmaları niteliğinde olmalı ve eğitim etkinliklerinde çocukların kişiliklerini zedeleyici unsurlara yer verilmemelidir. Çocuğun yaşını, gelişim düzeyini ve bireysel farklılıklarını, neyi başarıp neyi başaramayacağını dikkate alan bir program olmalıdır. Eğitim programlarında hedeflenen kitlenin bütünü ele alınmalı ve farklı koşullar göz önünde bulundurularak öncelikler belirlenmelidir. Eğitim programının nitelikli olabilmesi için aile katılımına yer verilmelidir (Poyraz ve Dere, 2011: 70).

Okul öncesi eğitim programı hakkında karar alıcıların dikkat etmesi gereken noktalar;

- Eğitim sürecinde program öğretmenin ve çocuğun rollerini nasıl tanımlamaktadır?
- Öğrenmenin hangi alanları ele alınmaktadır? Bu alanlar birbiriyle bütünleştirilmiş midir yoksa ayrı ayrı mı değerlendirilecektir? Program ulusal öğrenme standartlarını karşılayacak mıdır?
- Program özel eğitim, dil veya öğrenme ihtiyaçları olan çocuklar için farklılaştırılmış eğitim stratejilerine yönelik rehberlik temin etmekte midir?
- Programı geliştirenler, eğitim felsefesi ve öğrenme içeriğiyle tutarlı bir değerlendirme sistemi hazırlamış mıdır?
- Programın niteliğini veya etkinliğini destekleyecek ne tür araştırma bulguları bulunmaktadır?
- Program, nitelikleri düşünülmezsizin, tüm öğretmenler açısından uygun mudur? Ne tür bir mesleki gelişim sunmaktadır?
- Programı uygulamak için özel materyallere ihtiyaç var mıdır?
- Program modeli aile katılımı veya okul öncesi eğitime başlangıç gibi hususlarda yönlendirme yapmakta mıdır? (Frede ve Ackerman, 2007: 4).

Okul öncesi eğitim programlarını nitelikli yapan özelliklerin daha detaylı incelenmesi gerekmektedir. Galinsky (2006: 8), okul öncesi eğitim programları arasındaki ortak özellikleri incelemiş ve çalışmasında şu analizlere ulaşmıştır.

- Okul öncesi eğitim programları 0-3 yaş arasındaki çocuklarda başlamaktadır.
- Çocuğun gelişiminin bütünü üzerinde odaklanmıştır. Çocukların bilişsel, duygusal, fiziksel gelişimi ve sağlığı üzerine odaklanılmaktadır.
- Yüksek nitelikli öğretim kadrosuna sahip ve personel değişim oranı düşüktür.
- Bir sınıfta eğitim alan çocuk sayısı 6-22 kişi arasında değişmektedir.
- Çocuklar programlara minimum 2 ila 3 yıl devam etmiş olması ve ilköğretime geçiş süreçlerinde de çocuklara destek sağlanmaktadır.
- Programlar süreç odaklıdır. Programlar başarının belirleyicisi olarak başarıya yerine çocukların öğrenmelerine odaklanılmaktadır.
- Öğretim kadrosunun mesleki gelişime açık ve yaşam boyu öğrencidirler.

Nitelikli okul öncesi eğitim programları çocukların akademik başarısı artırarak önemli bir sosyal rekabet sağlar. Çocukların kişilik gelişimini olumlu olarak etkiler ve diğer kişilere güvenmeyi öğrenir ve başarılı olurlar. Nitelikli bir programı başarmanın yolu, uygun gelişimsel bir program kullanmaktır. İyi hazırlanmış nitelikli bir program çerçevesi çocuk gelişimi kuramlarına dayanmalıdır. Böylece okul öncesi öğretmenlerine çocuk gelişiminin tamamını kapsayan ve mesleğin standartlarını karşılayan bir program için bir alt yapı hazırlanmış olur (Zembat, 2007: 35).

Yapılan araştırmalarda, programın niteliğinin çocukların sosyal, duygusal ve bilişsel gelişim üzerinde büyük bir etkiye sahip olduğu sonucuna varılmıştır. Aynı zamanda program niteliğinin çocukların yaratıcılıklarını etkilemesi ve geliştirmesi de mümkün görülmektedir. Bu doğrultuda, öğretmenlerin ve program yöneticilerinin yaratıcılık dahil olmak üzere gelişimin tüm yönlerini teşvik eden en iyi programlara karar vermeleri gerekmektedir (Farallea, 2010:8).

Bredenkamp ve Rosegrant'a göre de, ulusal müfredat standartlarının da okul öncesi eğitiminin niteliği açısından önemli faydaları vardır. a) Standartlar müfredat gelişimi için temel ilkelerdir, b) her bir disiplin kapsamında temel içerik unsurlarını tanımlamaya yardımcı olur, c) eğitimciler ve uygulayıcılar arasındaki iletişim için ortak bir dil sağlanır, d) okullar arasında içerik tutarlılığı sağlanır. Kısacası iyi geliştirilmiş ulusal içerik standartları, müfredat önemli bir içeriğe, kavramsal çerçeveler, bütünlük, tutarlılık ve beklentilerin yükselmesini sağlayan bir potansiyele sahiptir (Akt: Kuamoo, 2008: 20).

Okul öncesi eğitimi eğitimcileri programda ve uygulanmakta olan ulusal standartların olumsuz etkilerini de incelemiş ve bazı endişelerin olduğu görülmüştür. Bu endişelerin bir kısmı, çocukların gelişimine uygun olmayan uygulamaları içeren, tamamlanmış ve gelişme sürecinde olan çocuk merkezli program yaklaşımlarına uymayan, kültür farklılıklarına duyarlı olmayan, programı alt düzeylere indirgeyen başka bir deyişle akademik içeriğin alt düzeylerde olduğu, çocuk gelişimi kuramları üzerine temellendirilmeyen ve ezbere dayalı öğrenme üzerinde yoğunlaşmaktadır (Akt: Kumaoo, 2008: 21).

Dinamik bir süreç olan yaşamın değişmesi, çocuğun ailesine, yakın çevresine, topluma, sosyal ilişkilere, sosyo-ekonomik yapılara, kültürlere dolaylı veya doğrudan olarak tesir etmektedir. Yaşanan değişimlerin tamamı çocuktan uzak düşünülebilir fakat çocuğun bakımıyla ilgili kişiler bu değişimlerin etrafında oldukları için bu değişim çocukla olan etkileşimi de etkileyecektir. Bundan dolayı okul öncesi eğitimi programlarının dört temel program bütünlüğü içerisinde olmalıdır.

Bunlar;

- Program çocukları merkezde tutmalıdır. Çocukların temel ihtiyaçların karşılanması için alternatif ortamlar düzenlenmelidir.
- Çocukların bakımıyla ilgilenen kişiler eğitilmelidir.
- Toplumun gelişmesi sağlanmalı ve bundan dolayı çocukların gelişimlerini etkileyecek olumsuz şartlar ortadan kaldırılabilir.
- Toplum, okul öncesi eğitimi konusunda bilinçlendirilmeli ve okul öncesi eğitimine olan talep artırılmalıdır (Atay, 2012: 59).

2.5. Türkiye’de Uygulanan Okulöncesi Eğitim Programları

Okul öncesi eğitim kurumlarının ilk yapılması Osmanlı devleti döneminde Sıbyan mekteplerine dayanmaktadır. İlk anaokulu II. Meşrutiyetin (1908) ilanından sonra Satı Bey tarafından İstanbul Beyazıt’ta “çocuk yuvası” açılmıştır. Türkiye’de okul öncesi eğitimle ilgili ilk yasal düzenlemenin 23.09.1913 yılında Tedrisat-İptidaiye Kanunu’nun olduğu görülmektedir. Bu kanunla okul öncesi eğitim kurumu olarak belirlenen anaokullarının açılması zorunlu hale getirilmiş ve anaokulları ilköğretime bağlanmıştır. 1915 yılında da Ana Mektepleri Nizamnamesi yayınlanarak yürürlüğe konulmuştur ve anaokulları açılmaya başlanmıştır (MEB, 2006: 11).

Okul öncesi eğitim ile ilgili önemli gelişmeler 1960 yılından sonra dikkati çeker. Okul öncesi eğitim alanında kurumsal eğitim bakımından yavaş da olsa kademeli hareketlerin başladığı görülür. Yedinci Milli Eğitim Şura Çalışmalarından sonra 16 Haziran 1962 tarihinde “Anaokulları ve Sınıfları Yönetmeliği” yayınlanmıştır. Bu yönetmeliğin yayınlanmasından sonra, Türkiye’de resmi ve özel kuruluşlarca yuva ve anaokulları yaygınlaşmış ve hizmet verilen çocuk sayılarında önemli artış görülmüştür (Aral, Kandır ve Yaşar, 2011: 25). 1973 yılında yürürlüğe giren 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunun da okul öncesi eğitim örgün eğitim sistemi içinde yer almaya başlamıştır (Yılmaz, 2003: 10).

Türkiye’de 1994 yılından önce okul öncesi eğitim kurumlarında öğretmenler, MEB tarafından hazırlanan ve o öğretim yılı başında tebliğler dergisinde yayınlanan çerçeve programlardan (ünite başlıkları) yararlanarak ünite ve günlük planlarını tamamen kendilerinin yazdığı hedef ve hedef davranışlara göre oluşturmakta ve hazırlamaktaydılar. Ünite ve buna bağlı olarak konu öğretimini temel alan bu hedef ve hedef davranışlar; yalnızca çocuğun bilişsel gelişimi ile sınırlı kalmış ayrıca, ezbere dayalı olduğundan kalıcı olmayan bilgi sağlamaktan başka bir yarar getirmemiş ve diğer gelişim alanlarını da yeterince temsil edememiştir. Okul öncesi dönemde psikomotor, bilişsel, dil, sosyal ve duygusal gelişimler açısından hızlı bir gelişim ve değişim içerisinde bulunan çocuğa, konu merkezli hedef ve hedef davranışlar yeterince katkı sağlamadığından ilk taslak program 1989 yılında kabul edilmiş, 1994 yılında ilk defa resmi bir Okul Öncesi Eğitim Programı hazırlanmıştır. Program geliştirmenin bir süreç olduğu gerçeğinden hareketle, değişen gereksinimler doğrultusunda 2002 ve 2006 yıllarında okul öncesi eğitim programları geliştirilmiştir (Kandır, 2002: 9; MEB, 2006: 17; Düşek, 2008: 102; Kandır ve diğerleri, 2013: 78).

2.5.1. 1989 Okulöncesi Eğitim Programı

1989 Okul Öncesi Eğitim Programı, 4-5 yaş çocukları için devam ettikleri anaokulları, anasınıfları ve uygulama sınıflarına yönelik olarak hazırlanmıştır. Bu programda, belirtilen yaş grubu çocuklarının eğitim amaçları, günlük faaliyet çizelgeleri ve her 4-5 yaş grubu için örnek üniteler listesine yer verilmiştir. Bununla birlikte programda yer alan ünitelere ek olarak farklı yeni üniteler ve konular alınabilir veya mevcut ünite ve konulardan çevreyle uyumlu veya ilgili olmayanlar çıkarılabileceği belirtilmiştir (Yazar, 2007: 83).

1989 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda, eğitim ortamı, eğitim süreci ve aile katılımıyla ilgili herhangi bir bilgi yer almamıştır. Hazırlanan programda 30 üniteden oluşan örnek etkinlik listesine yer verilmiştir. Çocukların, öğretmenin ve programın değerlendirilmesiyle ilgili herhangi bir bilgi bulunmamaktadır (Sapsağlam, 2013: 66).

2.5.2. 1994 Okul Öncesi Eğitim Programı

Okul Öncesi Eğitim Programları 21.09.1994 tarih ve 590 sayılı Talim ve Terbiye Kurulu kararıyla uygulamaya konulmuştur. Böylece 1989 yılından bu yana uygulanmakta olan ve 4-5 yaş çocuğunun eğitimine yönelik ve konularından sıralanmasından oluşan programın uygulanmasına son verilmiştir. 1994-1995 eğitim öğretim yılından itibaren uygulanmaya başlanan bu program diğer programlara göre daha kapsamlı bir şekilde hazırlanmıştır. Yeni program konu merkezli bir yaklaşımdan ayrılarak çocuk merkezli bir yaklaşımı benimsemiştir. Bu programda, yaparak-yaşayarak öğrenme ilkesi temel alınmış ve çocukların her alanda gelişimleri hedeflenmiştir. Yeni program farklı gelişim özellikleri gösteren çocuklara ve farklı imkânlarla sahip bölgelere uygun etkinliklere imkân sağlayan esnek bir program olma özelliği taşımaktadır (Yazar, 2007: 85).

1994 Okul Öncesi Eğitim Programında, 1989 programından farklı olarak 0-3 yaş, 4-5 yaş ve 6 yaş çocukları için ayrı gelişim programları hazırlanmıştır. Önceki programda yer alan “eğitim amaçları” “hedef” şeklinde değiştirilmiştir. Hedefler; bilişsel, dil, psikomotor, özbakım, sosyal, duygusal becerilerinin gelişimi, kendisinin farkında olmanın gelişimi, estetik ve yaratıcılığın gelişimi şeklinde belirlenmiştir. Bu program da önceki program gibi ünitelere ayrılarak hedeflere ulaşmayı amaçlamıştır (MEB, 1994: 24).

Programda belirlenen hedef ve hedef davranışlara ulaşmak için konular esas alınmıştır. Konuların öğrenilmesi amaç değil hedef ve hedef davranışlara ulaşmak için konulara araç olarak yer verilmektedir. Değerlendirmenin yapılması için gözlem formları hazırlanmış ve belirlenen hedeflere hangi konuları kullanarak ulaşabileceğini gösteren örnek “Belirtke Tablosu” (hedef ve konu ilişkileri tablosu) programda yer almıştır. Programın hedeflerine ulaşıp ulaşılmadığı ve çocukların gelişiminin 1994 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda dikkat çekilmiştir. Ancak öğretmenin kendisini değerlendirmesi konusuna değinilmemiştir. Bu programla ilk kez hazırlanan ve uygulanan günlük planın sonunda değerlendirme yapılması gerektiği belirtilmiştir (Sapsağlam, 2013: 66).

Hedeflerin, çocukların ilgi ve ihtiyaçlarına, öğretmenin yaratıcılığına ve çevrenin olanakları doğrultusunda tabloda yer almayan konularla da kazandırılabilceğı vurgulanmıştır. Program, yetişkinle çocuğun eğitim kurumunda ya da evde güven ve sevgi ortamında mutlu bir beraberlik olmasını hedeflemiştir. Bununda birlikte programının uygulanmasına bağılı olarak, yetişkinlerin çocukların gelişimlerini değerlendirmeleri için formlar hazırlanmıştır (Düşek ve Dönmez, 2012: 71).

2.5.3. 2002 Okul Öncesi Eğitim Programı

2002 yılında hazırlanıp uygulanan Okul Öncesi Eğitim Programı 36- 72 aylık çocuklara yönelik hazırlanmış ve yaratıcılık ön plana çıkarılmaya çalışılmıştır. Önceki programda yer alan üniteler kaldırılmış ve etkinliklerle hedeflere ulaşmayı amaçlamıştır. 2002 Okul Öncesi Eğitim Programı; bilişsel, dil, sosyal-duygusal, psikomotor alanlar ve özbakım beceriler şeklinde düzenlenmiştir (MEB, 2002: 13).

2002 Okul Öncesi Eğitim Programının özellikleri; 36-72 aylık çocuklara yönelik olarak hazırlanmıştır, davranışların kazandırılması esastır, çocuk merkezlidir, öğretmen özgürdür, esnektir, öğretmenin planlı çalışması gerekir, yaratıcılık ön plandadır, çocuğun bağımsız olarak deneyimler yaşaması için düzenlenen ortamlara önem verir, günlük yaşam deneyimlerini ve yakın çevre imkânlarının eğitimde kullanılmasını teşvik eder, aile katılımı önemlidir, değerlendirme çok boyutludur (Düşek ve Dönmez, 2012: 72).

2002 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda konular veya üniteler programdan çıkarılmıştır. Konular ve üniteler yerine “hedefler” merkeze alınarak daha esnek bir program meydana getirilmiştir. Program da okul öncesi eğitim kurumlarında 36-72 aylar arasındaki normal gelişim gösteren çocukların bilişsel, dil, psiko-motor, sosyal duygusal gelişimlerinin desteklenmesi ve öz bakım becerilerinin kazandırılması esas alınmaktadır. Programın diğere başka bir özelliğı, etkinlikler çocuklara bilgi kazandırılmak için hazırlanmamalı, çocukları araştırmaya, incelemeye, deney yapmaya yönlendiren özelliklere sahip olmalıdır (Yazar, 2007: 90). Program geliştirilmesi aşamasında, okul öncesi eğitimle ilgili diğere farklı program yaklaşımları incelenmiş ve yaratıcılığın planlanan her etkinlikte yer almasının gerektiğı belirtilmiştir (Düşek ve Dönmez, 2012: 71).

2002 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda 0-36 ay grubu hazırlan Kreş Programı değiştirilmemiştir. Konu merkezli öğretime yer verilmemesi özellikle vurgulanmıştır.

Çocuğun ve programın değerlendirilmesinin yanı sıra ilk defa öğretmenin kendini değerlendirmesine bu programda yer almaktadır. Öğretmen, her çocuk gözlem yapar ve gözlediği davranışlar hakkında notlar tutar ve tutulan notlar “Davranış Değerlendirme Formlarına” kayıt edilir. Gözlemin yapılması sayesinde, çocukların gelişimleri hem izlenmiş hem de değerlendirilmiş olur (Sapsağlam, 2013: 67).

2.5.4. 2006 Okul Öncesi Eğitim Programı

2004- 2005 eğitim-öğretim yılında ilköğretim programının değişmesi ve okuma yazma becerileriyle ilgili bazı değişikliklerin yapılması, okul öncesi eğitim programının da değişmesini zorunlu kılmış gerekli düzenlemeler yapılarak program güncellenmiştir. Güncellenen programda hedefler tekrar amaçlar şeklinde düzenlenmiş, dil alanı bilişsel alandan ayrı olarak alınmış, ses ve yazı bilincinin oluşturulabilmesine yönelik amaçlar geliştirilmiştir (Alisinanoğlu, 2007: 152). 2006 Okul Öncesi Eğitim Programı’nda yer verilen kazanımlar, ilköğretim programında yer alan ortak becerilerin tamamını kapsamaktadır. Problem çözme, akıl yürütme, ilişki kurma, karar verme, sorumluluk alma ve yerine getirme, araştırma, girişimcilik, çevre bilinci, yaratıcılık ve farklı pek çok becerinin, programdaki kazanımlar doğrultusunda hazırlanan eğitim durumları ve eğitim ortamları aracılığıyla, oyun merkezli etkinliklerle, çocuğun aktif katılımını ve bilgiye kendisinin ulaşarak bilgiyi yapılandırması yoluyla, çocuk tarafından rahat bir şekilde ve doğal bir biçimde kazanılması hedeflenmektedir (MEB, 2006: 11).

Program, gelişimsel ihtiyaçları karşılarken, çocuğun bütün gelişim alanlarındaki davranışlarını daha üst seviyeye çıkarmayı, zenginleştirmeyi ve çeşitlendirmeyi hedeflemektedir. Programın temel özellikleri; çocuk merkezlidir, amaç ve kazanımlar esastır, her yaş grubu için gelişim özellikleri ayrı olarak düzenlenmiştir, konular amaç değildir araçtır, üniteler yoktur, esnektir ve öğretmene özgürlük tanır, öğrenme yaşantılarının çeşitlendirilmesi önemlidir, aile katılımı önemlidir, değerlendirme çok yönlüdür, belirli gün ve haftalar çocukların gelişim özellikleri dikkate alınarak belirlenmiştir, program geliştirilmeye açıktır, etkinliklerin temeli problem çözme ve oyundur, öğretmenlerinin çalışması planlı olmalıdır, yakın çevrenin ve günlük yaşamda tecrübelerinin eğitimde kullanılmasını teşvik eder (Düşek ve Dönmez, 2012: 73). 36-72 aylık çocuklara yönelik olarak hazırlanan bu program “gelişimsel” bir programdır yani çocuğun bütün gelişim alanlarının geliştirilmesi temel alınmaktadır. Program anlayışı

olarak bütüncül, programlama yaklaşımı olarak da sarmaldır (MEB, 2006: 11). Programlama yaklaşımı olarak da sarmal bir programdır (Düşek ve Dönmez, 2012: 72).

2.5.5. 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı

2013 Okul öncesi eğitim programı 2012/2013 eğitim-öğretim yılında denenip geliştirilmek üzere uygulamaya konulmuştur. Uygulamayla ilgili yapılan araştırmalar ve alınan geri bildirimler, 2005-2006 eğitim-öğretim yılında ilköğretim programında yapılan yenilikler ve Avrupa Birliği ülkelerinde okul öncesi eğitimle ilgili yapılan uygulamalar analiz edilmiştir. Bununla beraber, çocukların demokrasiye, insan haklarına ve farklı kültürlerle duyarlık kazanmaları da amaç olarak benimsenmiştir. Elde edilen verilerin incelenmesi sonucunda programın gözden geçirilmesi ve güncellenmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bu ihtiyaçlar doğrultusunda, “36-72 Aylık Çocuklar için Okul öncesi eğitim programının geliştirilmesine ve “Öğretmen Kılavuz Kitabı”nın hazırlanmasına karar verilmiştir (MEB, 2013: 8).

Temel Eğitimi Destekleme Projesi çerçevesinde, uluslararası uzmandan, üniversitelerin ilgili bölümlerinden akademisyenlerden, öğretmenlerden ve Okul öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü yetkililerinden oluşan bir komisyon tarafından, çağdaş program geliştirme yaklaşımları ve günümüzde kabul gören psikoloji kuramları dikkate alınarak “36-72 aylık çocuklar için okul öncesi eğitim programı” yeniden düzenlenmiş ve bu doğrultuda “Öğretmen Kılavuz Kitabı” ve “Okul Öncesi Eğitim Programı ile Bütünleştirilmiş Aile Destek Programı” (OBADER) hazırlanmıştır (MEB, 2013: 9). 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı, çocukların gelişim düzey ve özelliklerine dayalı ve buna bağlı olarak tüm gelişim alanlarının geliştirilmesini esas alan “gelişimsel” bir programdır. Program yaklaşımı olarak sarmal, model olarak ise “eklektiktir. Program da kazanım ve göstergeler temel alınmıştır. Kazanımlar çocuklar tarafından başarılması gereken sonuçları gösterir yani çocukların öğrenmeleri gereken becerileri, bilgileri ve yetkinlikleri oluşturmaktadır. Göstergeler ise kazanımların gözlenebilir halidir. Bu program çocuk merkezli bir program olup aktif öğrenmeyi öne çıkararak ve bilginin öğrenen kişi tarafından yapılandırılmasını benimsediği için kazanım ve göstergeler kullanılmıştır (MEB, 2013:7-8).

Programın Temel Özellikleri

Çocuk merkezlidir: Öğretmen öğrenme öğretme sürecindeki etkinlikleri çocuklarla beraber planlamalıdır. Bu plan aşamasında çocukların araştırmalar yapmalarına, sorgulamalarına, eleştirmelerine ve yeni şeyler üretmelerine fırsat verilmelidir. Ayrıca çocukların etkinliklere aktif katılımı sağlanmalı, yapacağı etkinlik ve kullanacağı materyalleri kullanması için özgürlük tanınmalıdır.

Esnektir: Program, hem çocuğun hem çevrenin hem de ailenin değişen özelliklerine göre uyarlanabilen ve bireyselleşebilen bir özelliğe sahiptir. Öğretmenin hesapta olmayan günlük veya anlık değişimlere karşı eğitim sürecinde değişiklik yapmasına olanak sağlar. Programın kullanıcısı olan öğretmen eğitim planını kendisi hazırlayıp uygular ve değerlendirir.

Sarmaldır: Program kazanım ve göstergelerin süreç boyunca, ihtiyaç duyulduğu durum ve zamanlarda farklı etkinlikler aracılığıyla tekrar ele alınmasını gerektirir. Okulöncesi dönem gelişimin çok hızlı olduğu bir dönemdir. Öğrenme de birikimli bir süreç gerektirdiği için bu yaklaşım tercih edilmiştir. Böylelikle kazanımların gerçekleşmesi, pekiştirilmesi ve kalıcılığının sağlanması mümkün olmaktadır.

Eklektiktir: Gelişmiş birçok ülkeyi eğitim sistemleri açısından incelediğimiz zaman okul öncesi eğitim programlarının, farklı yaklaşım ve modelleri temel alarak oluşturulduğu görülmektedir. 2013 MEB Okul Öncesi Eğitim Programı'nda geçen eklektik özelliği de bireyin eğitim sürecinde ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla farklı öğrenme kuram ve modellerindeki uygulamalardan yararlanılarak bir sentez oluşumundan gelmektedir.

Dengelidir: Program çocuğun bütün gelişim alanlarını desteklemeye yöneliktir. Programda Gelişim alanlarına yönelik kazanım ve göstergelere eğitim planlarında dengeli bir şekilde yer verilmiştir. Aynı şekilde etkinliklere ayrılan süre, etkinliklerin yapıldığı alanlar, bireysel ve grup çalışmaları iyi ayarlanmalıdır.

Oyun temellidir: Çocuk için en etkili öğrenme yöntemi oyundur. Çocuk kendini ve dış dünyayı oyun yoluyla tanır ve kendini daha rahat ifade etme fırsatı bulur. Programda kazanım ve göstergeler ele alınırken oyunun bir yöntem olarak kullanılması önerilmektedir.

Keşfederek öğrenme önceliklidir: Program çocuğun içinde olduğu çevrede etrafında olup bitenleri fark etmesini, merak ettiği konularla ilgili sorular sormasını ve yeni şeyler

keşfetmesini sağlayacak şekilde düzenlenmiştir. Çocuklar için önemli olan ezbere dayalı öğretim değil anlamlı öğrenmelerdir. Böylelikle çocuk önceki öğrenmelerini yeni durumlarda da kullanmayı becerecektir.

Yaratıcılığın geliştirilmesi ön plandadır: Programda çocuğun yaratıcılığını geliştirecek farklı etkinlikler yer almaktadır. Bireysel farklılıklar göz önünde bulundurulduğu için öğrenme sürecinde farklı materyal ve etkinliklere yer verilmiştir. Bu sayede çocuklar ilgi alanlarına giren materyal ve etkinlikler sayesinde kendilerini daha rahat ifade edebileceklerdir.

Günlük yaşam deneyimlerinin ve yakın çevre olanaklarının eğitim amaçlı kullanılmasını teşvik eder: Program çocuğun bulunduğu çevrede yaşanan olaylara da yer verip eğitim sürecini daha da kolaylaştırıp zenginleştirmiştir. Programın uygulayıcıları olan öğretmenlerin günlük yaşam deneyimlerine yer verebilmeleri için çocuğun yaşadığı çevreyi iyi tanımalıdır. Ayrıca programın bu özelliğinden dolayı öğretmenlerin hazır plan kullanmaları programın temel felsefesine de aykırı olacaktır.

Temalar/Konular amaç değil araçtır: Okul öncesi eğitimde amaç; kazanım ve göstergelerin kazandırılması olduğundan tema ve konu merkezli eğitim söz konusu değildir. Eğitim süreci planlanırken çeşitli konulardan yararlanılabilir. Buradaki asıl amaç seçilen konu aracılığıyla hedeflediğimiz kazanım ve göstergelerin kazandırılmasıdır.

Öğrenme merkezleri önemlidir: Öğrenme merkezleri çocukların bireysel farklılık ve ilgilerine göre farklı materyallerle birbirlerinden ayrılmış öğrenme alanlarıdır. Çocuklar bu merkezlerde küçük gruplar halinde daha rahat oynayarak etkileşimde bulunmaktadır. Öğrenme merkezleri, öğretmenin de çocukları daha rahat gözlemleyebildiği ve daha iyi tanıma fırsatı sunmaktadır.

Kültürel ve evrensel değerleri dikkate alır: Program çocuğun içinde yaşadığı toplumun kültürünü tanımasına, kültürel ve evrensel değerleri benimsemesine fırsatlar sunmaktadır. Aynı zamanda farklılıklara saygı göstermesine farklı özellikleri olan bireylerle uyum içinde yaşamalarını teşvik etmektedir. Programda değerler eğitimi ayrı olarak ele alınmamış, kazanım ve göstergelerle vurgulanmıştır.

Aile eğitimi ve katılımı önemlidir: Program Aile Eğitimi ve Katılımına gereken önemi vermiştir. Bunun için de Milli Eğitim Bakanlığı “Okul Öncesi Eğitim Programı ile Bütünleştirilmiş Aile Destek Eğitim Rehberi (OBADER)” hazırlanmıştır. Öğretmenlerin programla birlikte bu rehberi de aktif bir şekilde kullanmaları gerekmektedir.

Değerlendirme süreci çok yönlüdür: Okul öncesi eğitimde sonuç değil süreç çok önemlidir. Bunun için de sürecin çok yönlü değerlendirilmesi gerekmektedir. Öğretmenin hem kendisini, hem çocuğu hem de programı değerlendirip sonraki öğrenme sürecinde daha dikkatli davranması gerekmektedir.

Özel gereksinimli çocuklar için uyarlamalara yer vermektedir: Program Okul öncesi eğitimi Özel gereksinimli çocukların ihtiyaç ve özelliklerini de dikkate alarak düzenlemeyi ve her bireye eşit fırsatlar sunmayı hedeflemektedir. Sınıfında özel gereksinimli öğrencinin bulunduğu öğretmenler bu öğrencilere yönelik Bireyselleştirilmiş Eğitim Programından faydalanıp ayrı etkinlik ve materyaller hazırlamalıdır. Ayrı etkinliklerle beraber Kaynaştırma etkinliklerine de sık sık yer vermeye özen gösterilmelidir.

Rehberlik hizmetlerine önem vermektedir: Okul öncesi öğretmenlerinin Rehber öğretmenlerle koordineli bir şekilde çalışmasını hedef alır. Ekip halinde çalışan öğretmenlerin Aile Eğitimi konusunda da etkili olunacağı ve istenen hedefe daha kolay ulaşılacağı beklenmektedir. Bu amaçla Milli Eğitim Bakanlığı ‘Okul Öncesi Eğitim Rehberlik Programı’ yayınlamıştır.

Gelişim Özellikleri, Kazanımlar ve Göstergeleri

2013 Okul öncesi eğitim programı bütün gelişim alanlarını ele aldığından gelişimsel bir programdır. Gelişimsel program bütüncül bir yaklaşımla, çocuğun sosyal ve duygusal, motor, bilişsel, dil gelişim alanları ile özbakım becerilerini birlikte ele alır. Programın temelini çocukların gelişimsel özellikleri oluşturur. Programda öğrenme süreçleri planlanırken öncelikle çocukların gelişimsel özellikleri dikkate alınır. Daha sonra ilgi, gereksinim ve içinde yaşadıkları çevresel koşullar dikkate alınır. Kazanımlarla ilgili farklı eğitim süreçleri oluşturularak çocukların gelişimlerini desteklemek ve onları bulundukları gelişim düzeyinden ulaşabilecekleri en üst aşamaya taşımak bu programın hedefidir.

Kazanımlar çocuğu merkeze alarak belirlenir ve çocuklar tarafından ulaşılması gereken sonuçları gösterir. Yani çocukların öğrenmeleri gereken bilgi, beceri ve yetkinlikleri tanımlar. Kazanımlara dayalı olarak oluşturulmuş olan göstergeler genellikle kendi içinde basitten- karmaşığa, somuttan-soyuta ve birbirini izleyen aşamalar halinde sıralanarak belirlenen kazanımın gerçekleşmesine hizmet ederler. Göstergeler,

kazanımların gözlenebilir hâlidir. Öğretmenler belli bir kazanımla ilgili olarak etkinlik oluştururken göstergeler onlara yol gösterecektir. Bu durum, kazanımı kapsayıcı nitelikte etkinliklerin yazılmasını ve uygulanmasını kolaylaştıracaktır. Programda gelişim alanlarıyla ilgili güncellenen kazanım ve göstergelerle ilgili açıklamalar aşağıda örneklerle belirtilmiştir.

36-72 Aylık Çocukların Gelişim Özellikleri, Kazanım-Gösterge ve Açıklamaları

Bilişsel Gelişim: Doğumdan ölüme kadar olan zihinsel süreci kapsar. Algılama, öğrenme, problem çözme, düşünme vb. zihinsel aktiviteleri içerir. Bilişsel Gelişime yönelik kazanım, gösterge ve açıklamalarla ilgili örnek aşağıda sunulmuştur.

Bilişsel Gelişimle ilgili Kazanım, Gösterge ve Açıklamalar:

2013 Eğitim Programında Bilişsel Gelişimle ilgili yer alan Kazanım, gösterge ve açıklamalarla ilgili örnek aşağıda verilmiştir:

Kazanım 1.Olay/durum/nesneye dikkatini verir.

Gösterge: Dikkat edilmesi gereken olay/durum/nesneye odaklanır. Bunlarla ilgili sorular sorar. Dikkatini çeken olay/durum/nesneye ilgili bildiklerini ayrıntılarıyla söyler.

Açıklamalar: Çocukların dikkat süreleri kısadır. Öğrenme sürecinde etkinlik yapılırken çocukların dikkatlerini dağıtacak uyarıcıların ortadan kaldırılması gerekmektedir. Yapılan etkinliklerde dikkat edilmesi gereken öğeleri fark edip söylemeleri için çocuklar desteklenmelidir.

Dil Gelişimi: Seslerin, sayıların, kelimelerin, sembollerin kazanılması, saklanması ve dilin dilbilgisi kurallarına uygun bir şekilde kullanılmasını içeren bir süreçtir. Bu sürecin sağlıklı bir şekilde ilerlemesi için de çocuk için kritik bir evre olan okul öncesi döneme gerekli hassasiyet gösterilmelidir. Yapılan bilimsel araştırmalara göre dil gelişimi için 2-5 yaşları arası kritik evre olarak kabul edilmektedir. Dil Gelişimine yönelik kazanım, gösterge ve açıklamalarla ilgili örnek aşağıda verilmiştir.

Dil Gelişimiyle İlgili Kazanım, Gösterge ve Açıklamaları:

Kazanım 1. Sesleri ayırt eder.

Göstergeleri: Sesin kaynağını söyler. Sesin yönünü söyler. Duyduğu sese benzer sesler çıkarır. Sesler arasındaki farklılık ve benzerlikleri söyler.

Açıklamaları: Sesin özelliği ile sesin kalın-ince, alçak-yüksek, kısa-uzun olma gibi özellikleri açıklanmak istenmiştir. Sesler arasında farklılık ve benzerliklerin neler olduğu üzerinde durulmalıdır.

Sosyal Gelişim: Bireyin çevresiyle sosyal ilişkiler kurması sonucu içinde yaşadığı toplumun ve evrensel kültürün, ilke ve değerlerine uyum için gerekli davranışların kazanılma süreci olarak tanımlanabilir. Sosyal gelişim bilişsel ve kişilik gelişimiyle paralellik gösterir. Kişilik temelinin atıldığı okulöncesi dönem sosyal gelişim için de son derece önemli bir dönem olarak kabul edilmektedir. Sosyal Gelişimle ilgili kazanım, gösterge ve açıklamalarına yönelik örnek aşağıda verilmiştir.

Sosyal Gelişimle İlgili Kazanım, Gösterge ve Açıklamalar:

Kazanım 1. Kendisinin ve başkalarının haklarını korur.

Göstergeleri: Haklarını bilir ve söyler. Başkalarının da hakları olduğunu söyler. Haksızlığa uğradığında neler yapabileceğini söyler. Başkalarının haklarını korumak için ne yapması gerektiğini söyler.

Açıklamaları: Çocuk Hakları Beyannamesindeki haklar ile ilgili çocuklarda farkındalık yaratılmalıdır. Bu konuyla ilgili çocuklara çeşitli kitaplar okunmalı, görsellerden faydalanılmalı ve sınıfta önemli afişler asılmalıdır. Sınıfta yapılacak etkinliklerde hak temelli uygulamalara yer verilmelidir.

Psikomotor Gelişim: Merkezi sinir sisteminin gelişimi ve fiziksel büyümeye paralel olarak bireyin isteme bağlı hareketlilik kazanması olarak tanımlanır. Yaşam boyu devam eden motor beceriler zihin ve kasların birlikte hareket etmesiyle davranışların kontrol altına alınması sağlanır. Küçük ve Büyük motor beceriler olmak üzere iki alt başlığa ayrılır. Psikomotor Gelişime yönelik kazanım, gösterge ve açıklamalarıyla ilgili örnek aşağıda verilmiştir.

Psikomotor Gelişimle İlgili Kazanım, Gösterge ve Açıklamalar:

Kazanım 1. Nesne kontrolü gerektiren hareketleri yapar.

Göstergeleri: Bireysel ya da eşli olarak nesneleri kontrol eder. Atılan topu elleri ile tutar. Duran topa koşarak gelip ayakla vurur. Topu olduğu yerde ritmik olarak sektirir vb.

Açıklamaları: Bireysel veya eşli olarak balon, top, kurdele, vb. nesneleri vücudunun çeşitli yerleriyle; el, kol, ayak, baş vb. kontrol etmek, hareketi başlatmak, hareketin devamını sağlamak ve nesnelerin hareketini kontrol edebilmek anlatılmaktadır. Örneğin

topa şut çeken bir çocuğun, topa falso vermesi ya da gol atmasından ziyade hareketin doğru yapılıp yapılmadığı önemlidir.

2.6. Okul Öncesi Eğitimin Değerlendirilmesi

Eğitimin bütün aşamalarında, verilen eğitimin ne derece etkili olduğu, olumsuz ve olumlu yönleriyle öğretmen tarafından değerlendirilmelidir. Yapılan araştırmalarda önceki öğrenmelerin bir sonraki öğrenmeleri etkilediği gözlenmiştir. Önceki öğrenmelerin yeterli düzeyde gerçekleşmesi, daha üst öğrenmelerin kolaylaşmasını sağladığı gibi ön öğrenmelerin yeterli düzeyde gerçekleşmediği durumlarda ise üst öğrenmelerin zorlaştığını söylemek mümkündür. Öğretmen, öğrenme süreci boyunca çocukları sağlıklı bir şekilde değerlendirmek için, iyi gözlem yapıp bu gözlemleri raporlaştırıp kayıt altına almalıdır. Programdaki değerlendirme süreçleri; çocuğun bütün yönleriyle değerlendirilmesi, programın değerlendirilmesi ve öğretmenin kendini değerlendirmesi şeklinde farklı yönlerden ele alınmıştır.

2.6.1. Çocuğun Değerlendirilmesi

Programda çocuğun gelişim sürecini izlemek ve kayıt altına almak amacıyla Gelişim Gözlem formları hazırlanmıştır. Çocukların gelişimlerinin Gelişim Gözlem Formuyla kayıt altına alınması, neleri yapıp yapamadıklarıyla, hangi becerileri kazanıp kazanmadıklarıyla ilgili sağlam bilgiler elde edilmesine sağlıklı bir değerlendirmenin yapılmasına yardımcı olur. Değerlendirme yapılırken, çocukları birbirleriyle kıyaslamak yerine her çocuğu ayrı bir birey olarak ele alınmasına dikkat edilmelidir. Böylelikle her çocuğu kendi özellikleri ve potansiyeli doğrultusunda değerlendirip daha gerçekçi sonuçlar elde edebiliriz.

2.6.2. Programın Değerlendirilmesi

Bu değerlendirme kısmında, öğretmenlerin hazırlayıp uyguladıkları aylık plan ve etkinliklerin bütün boyutlarıyla ele alınıp değerlendirilmesi gerekmektedir. Öğrenme süreci boyunca yapılan etkinliklerin tutarlılığı, eksikliği ve gereksinimleri, günlük eğitim akışının değerlendirme kısmına yazılması beklenmektedir. Günlük eğitim akışının değerlendirme kısmına yazılanlar, aylık planların değerlendirilmesine, aylık planın değerlendirme bölümüne yazılanlar da sene sonu yapılan genel değerlendirmeye ışık tutacaktır.

2.6.3. Öğretmenin Kendini Değerlendirmesi

Öğretmen, öğrenme süreci boyunca yapılan etkinliklerde, çocuk ve programla beraber kendini de değerlendirmelidir. Sınıf içerisinde kullandığı yöntemleri, beklentileri, kişisel özelliklerini de gözden geçirerek, başarıyı maksimum düzeye çıkarmak için kendisini sürekli yenileyip geliştirmesi beklenmektedir. Bunun için de öğretmenin, çaba harcaması, kaynaklara ulaşması ve gerektiğinde de okul yönetiminden rehberlik ve destek isteyebilmelidir.

2.7. Okul Öncesi Eğitim Programı İle Bütünleştirilmiş Aile Destek Eğitim Rehberi (OBADER)

2013 Yılında güncellenen Okul Öncesi Eğitim Programının en önemli bölümünü Aile Eğitimi oluşturmaktadır. Bir önceki programda aile katılımına bir alt başlık olarak yer verilmişken, güncellenen programda, okul-aile etkileşimini en üst düzeye çıkaracak, öğretmenlere ve ailelere yol gösterecek rehberlik kitabı da programla beraber hazırlanarak sunulmuştur. Okul Öncesi Eğitim Programı ile Bütünleştirilmiş Aile Destek Eğitim Rehberi (OBADER), çocuğa verilen eğitimin sadece öğretmen veya ailenin tek başlarına karşılayacakları düşüncesinden ziyade, her iki tarafın da etkileşimli ve paralel bir şekilde bu süreçte aktif olmaları gerektiği düşüncesiyle oluşturulmuştur.

Okul öncesi dönemdeki çocuklar zamanlarının büyük çoğunluğunu genelde aileleriyle geçirirler. Bu sebeple ailelere, çocukların sağlıklı bir gelişim göstermeleri için büyük sorumluluk düşmektedir. Aileler çocuklarını iyi tanıyıp çocukların potansiyellerini ortaya koymalarına, var olan potansiyellerini kullanma ve kendilerini gerçekleştirmeleri için uygun ortam ve koşulları sağlamalıdır. Bunun yanında çocukları teşvik etme, güdüleme, başarılarını artırma ve desteklemek için de yoğun bir çaba sarf etmelidirler. Bunların yapılabilmesi için de ailelerin çocuk yetiştirme konusunda gerekli bilgi ve becerilere sahip olmaları gerekmektedir. Aile eğitimi programlarının genel amacı da aileleri bu konularda eğitip yeterli donanıma sahip olmalarını sağlamaktır. Günümüzde her konuda yaşanan hızlı değişimler bazı konularda anne baba eğitimini de zorunlu hale getirmektedir. Bu gerçekten hareketle hazırlanan aile eğitim programları ailelerin çocuklarının fiziksel, bilişsel, sosyal duygusal, ruhsal vb. alanlarla ilgili daha fazla bilgiye sahip olup gerekli desteği sunmalarını sağlamalarına yardımcı olmaktadır (MEB, 2013: 23).

Aile Eğitim çalışmaları için oluşturulmuş altı örnek oturum mevcuttur. Bu oturumlar sırasıyla: Okulöncesi Eğitimin önemi, amacı ve Ailelerden beklentiler, Anne Baba Tutumları, Olumlu Disiplin, Etkili İletişim, Oyun ve Oyuncaklar ve Resimli Çocuk Kitaplarıdır. Aile Eğitimi çalışmalarında kullanılan yöntem ve teknikler; Grup çalışmaları, rol oynama, örnek olay incelemeleri, soru cevap, vb. şeklinde sıralanabilir.

2.8. Okul Öncesi Eğitim Rehberlik Programı

2012-2013 Öğretim Yılında Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü ile Temel Eğitim Genel Müdürlüğünce belirlenecek il ve eğitim kurumlarında pilot uygulamasının yapılması ve uygulama sonuçları doğrultusunda gerekli düzenlemelerin yapılarak Kurula sunulması kararlaştırılmıştır.

Gelişimin oldukça hızlı olduğu okul öncesi dönemde verilen eğitim daha sonraki dönemler için hazırbulunuşluk oluşturacağından bu dönemde sunulan eğitim ortamının niteliği özel bir öneme sahiptir. Çocuğun bu dönemde anne-babadan bağımsız olma, sosyal rolleri öğrenme, okula uyum vb. becerileri kazanması, bütün gelişim alanlarındaki potansiyelini ortaya koyup geliştirebilmesi ancak uygun öğrenme ortamlarında mümkün olacaktır. Bu dönemde özellikle özgüvenini geliştirme, kendini kabul, merakını giderme, ben kavramını oluşturma, hayal ve isteklerini açığa vurma gibi gereksinimlerine yönelik etkinliklerin yapılması gerekmektedir. Gelişimin sürekliliği ilkesinden hareketle rehberlik hizmetlerinin de okul öncesi eğitim döneminde yapılandırılması amacıyla program hazırlanmıştır.

Eğitim sisteminde yapılan son değişikliklere bağlı olarak 2012 yılında pilot uygulamayla başlayan Okul Öncesi Rehberlik Eğitimi 2014 yılında yürürlükten kaldırılmıştır. Bu sebeple bağımsız anaokullarında görev yapan rehber öğretmenler diğer kademelere yönlendirilmiş ve bu okullarda görev yapan rehber öğretmenlerin norm kadro yönetmeliğinde de gerekli düzenlemeler yapılmıştır. 2015 yılında yapılan yeni bir düzenlemeyle rehber öğretmenlerin bağımsız anaokullarında tekrar çalışmaya başlamaları sağlanmıştır.

2.9. Okul Öncesi Eğitimden İlkokula Başlama ve Uyum

İlköğretim, yetişkinlik yaşamımızda alacağımız görevler için hazırlanmamızda temel oluşturan bir kurumdur. Bu kurumda edindiğimiz bilgiler, daha sonraki öğretim yaşamımızdaki başarıımızı da büyük ölçüde etkilemektedir. Yine bu kurumda öğretmen

ve yaşıtlarımızla kurduğumuz olumlu ya da olumsuz ilişkilerin, daha sonraki katılacağımız öğretim basamaklarındaki davranışlarımızı da etkilemesi kaçınılmazdır (Sevinç, 2005: 23).

İlköğretime başlama, çocuğun yaşamındaki en önemli dönüm noktalarından biridir. Çocuk, içinde yaşadığı, uyum sağlamayı başardığı, kendini çoğunlukla kabul ettiği ev ve anaokulu ortamından ayrılarak, değişik özellikler gösteren ilköğretim ortamına geçiş yapmaktadır. Bu durum, hem çocuk hem de aile için bir uyum sürecini gerektirir. ilköğretim çocuk için yepyeni bir sosyal ortamdır. Bu çevrede uyulması gereken kurallar, farklı özelliklere sahip öğretmenler, farklı kişilik yapısında arkadaşlar, başarmak zorunda olduğu dersler ve yapması gereken ödevler vardır. Tüm bu farklılıklar ve yükümlülükler, çocuğun uyum sağlamasını güçleştirebilir. Bu yeni yaşantıya uyum sağlamaları, anlamlı, mutlu, yaratıcı deneyimler edinmeleri, anne- babaların ve tabii ki öğretmenlerin desteğiyle olacaktır (Oktay ve Unutkan, 2005: 48).

İlköğretim anasınıfından veya aile çevresinden farklılık gösterir ve bu çevre içinde öğrencide bilgi birikimlerinin artması, istenilen davranışları kazanması ve istenilmeyen davranışları da değiştirmesi beklenir. Okulun bir kurum olarak oluşmasından bu yana ana-babalar, çeşitli bilgi ve becerileri kazanmaları için gönderdikleri çocuklarının başarıları ile ilgilenmektedirler. Aile yapılarına ve eğitime verilen öneme göre bu ilginin dozu değişmektedir (Başer, 1996: 13).

Okul öncesi eğitim kurumlarının görevi çoğu kişi tarafından yanlış anlaşıldığı gibi çocuğa okuma yazma öğretmek değil okuma ve yazmaya hazırlayan becerileri kazandırmaktır olmalıdır (Sevinç, 2005: 24). Bunun yanında ilkokula uyumu kolaylaştırmak ve sağlıklı ilişkiler geliştirmesini sağlamayı amaçlamalıdır. Uyum sorunu yaşamayan çocuk akademik başarı açısından da önemli bir avantaj elde etmiş olacaktır.

Çocuk doğar doğmaz kendisini bir aile ve ev ortamı içinde bulur. Başlangıçta dünyasındaki en önemli kişi annesidir, daha sonra giderek baba ve diğer aile bireyleri önem kazanmaya başlarlar. Üç dört yaşlarında artık aile bireylerinin yanı sıra, arkadaşlara da ilgi artar ve çocuk günün büyük bir bölümünde kendi yaşıtlarının beraberliğinin arar, onlarla çeşitli oyun faaliyetlerine katılır. Ancak anne baba ve aile ortamı hala onun için önemini sürdürür. Altı- yedi yaşlarına gelen bir çocuk, yaşamının büyük bir bölümünü geçireceği bir başka ortama girmek ve buna uyum sağlamak görevi ile karşı karşıyadır.

Bu yeni ortam ilköğretim kurumudur. Çeşitli araştırmacı ve yazarlar, okul öncesi eğitim döneminden ilköğretimin programlı öğretim kademesine geçmenin çocuklar için belirli koşulları gerektiren bir durum olduğu görüşündedirler. Bazı çocuklar bu geçişi kolayca başarırken, bazılarının başarmak için daha fazla desteğe ihtiyaçları olduğu görülebilir. İlk gün annelerinden ayrılmakta, sınıfa girmekte, sınıfta söylenenleri yerine getirmekte, arkadaş ve öğretmenlerine alışmakta zorluk çeken çocukların okul ve sınıf ortamına uyum sağlayabilmeleri için ötekilerden daha fazla anlayış ve yardıma gereksinimleri vardır. Olgunluk ya da hazırlıklı olma kavramı da bu aşamada dikkat edilmesi gereken bir konudur (Oktay 1999: 24). Hazırbulunuşluk, çocuğun herhangi bir konuyla ilgili zorlanmadan kolayca ve yeterli olarak öğrenebilmesidir. Bu, yalnızca olgunlaşma ile ulaşılabilecek bir nokta değildir. Çocuk bu hazırlığa, yeni öğrenme görevlerine temel olabilecek ön öğrenmesini okul öncesi dönemde öğrendiklerini tamamlayarak ulaşabilir (Oktay, 1981: 11). Başka bir deyişle ilköğretime hazırlık; ilköğretime başlamadan bir dönem önce, matematik ve çizgi çalışmalarının yapılması değil, 6 yaş grubu çocukların bütünsel gelişmelerinin desteklenerek, ilköğretim için gerekli becerilerin kazandırıldığı sistemli çalışmaların bütünüdür (Sevinç 2005: 24).

2.9.1. İlkokula Hazır Oluşu Etkileyen Etmenler

İlköğretimin taleplerini kolayca yerine getirebilmesi, çocuğun bireysel özelliklerine olduğu kadar, çevrenin ona sağladığı olanaklarla da yakından ilgilidir. Hazır oluşla ilgili çeşitli araştırmalar çok sayıda etmen sıralasa da, çoğunda ortak olan dört temel öge özellikle dikkati çekmektedir. Bunlar;

Fiziksel öğeler: Genellikle her ülkede ilköğretime başlamak için belirli bir kronolojik yaş kabul edilir. Ancak okula yeni başlayan bir çocuğun belirli bir yasa erişmiş olması yeterli değildir. Çocukta bulunması gereken en önemli niteliklerden biri, çocuğun sağlıklı ve normal bir beden gelişimine sahip olmasıdır.

Zihinsel öğeler: Çocuktaki öğrenme yeteneğini etkileyen bir başka önemli özellikte zekâdır. Zekâ, çocuğun anne- babadan almış olduğu önemli kalıtsal özelliklerden biridir. Ancak bu kalıtsal özellik daha iyi geliştirilmek için uygun koşullar ister.

Duygusal öğeler: Okulun isteklerini karşılamada başarılı olabilmek için beden sağlığı kadar önemli olan bir başka nokta da, duygusal olarak sağlıklı ve dengeli bir kişilik yapısına sahip olmaktır. Duygusal olarak dengeli olmayan, aşırı derecede hassas anneye

bağımlı, anneden ayrılmakta zorluk çeken çocukların okuldaki öğrenme etkinliğine katılmaları çok güçtür.

Sosyal ve çevresel öğeler: Aile ortamı ve sosyal çevre; hem zekâ gelişmesinde, hem de gelişmesinden etkilenen öğrenme yeteneğinin gelişmesinde, dolayısıyla okula hazırlıklı olmada son derece önemli rol oynar. Toplumsal çevre koşullarının da çocuğun gelişmesinde önemli rolü olduğunu vurgulayan ve özellikle yaşamın ilk yıllarında içinde yaşadığı aile ve yakın çevrenin sağladığı olanakların çocuğun duygusal, toplumsal ve zihinsel gelişimindeki rolüne değinen görüşler giderek daha çok ön plana çıkmaktadır. Bugün geline nokta söz edilen öğelerin hepsi de aynı önem derecesine sahip olarak kabul edilmektedirler (Sevinç 2005: 27).

2.9.2. İlkokula Hazır Oluş İçin Yapılan Çalışmalar

- Çocuğun ilköğretime başlamadan önce fiziksel, zihinsel, dil, sosyal-duygusal, öz gelişim alanlarında hazırbulunuşluk düzeyleri değerlendirilmelidir (Güven, Temel, Haktanır, 2002: 38). Çocukların bu olaya zihinsel olarak hazır olmasının yanı sıra, aslında duygusal ve sosyal olarak da hazır olması gerekmektedir. Çocukların ilköğretim yaşantısına başlamadan önce ilköğretimde başarılı olabilmesi için gerekli davranışları, okuma-yazma öğrenmesine yardımcı olacak kavramları ve becerileri kazanmış olması gerekmektedir. İlköğretime hazır oluşu etkileyecek olan fiziksel, zihinsel, duygusal, sosyal ve çevresel öğeler gözden geçirilmeli ve çocuk için doğru kararlar verilmelidir.
- İlköğretime başlamadan önce çocuğun ilköğretim hakkında doğru bilgilendirilmesi gerekmektedir. Okula neden gitmesi gerektiği, ne kadar süre kalacağı, anlayacağı bir dille açıklanmalıdır. Verilecek bu bilgiler abartılarak sunulmamalı, onun yüksek beklentilere yönelmesine neden olmamalıdır.
- Çocuk, ilköğretime başlamadan önce yaptığı yanlış davranışlarda ilköğretim hayatı ve öğretmeni kullanılarak korkutulmuşsa, ilköğretime başlama döneminden, önceki zamanlarda yaptığı davranışları nedeniyle korkar ve tepki verebilir.
- Okul alışverişi çocukla birlikte yapılmalıdır.
- Okullar açılmadan okul yeri, binanın içi ve çevresi çocuğa tanıtılmalıdır.
- Okula yeni başlayan çocuklarda okula gitmeyi reddetme, ağlama, bağırma vb. tepkiler görülebilir. Bu konuda ebeveynler tutarlı ve kararlı olmalıdır.
- Okulda yaptıkları hakkında çocukla konuşulmalıdır.
- Ebeveynler, çocuklarını bu yeni yaşamında desteklemeli ve ona rehberlik etmelidir (Oktay ve Unutkan 2005: 47).

2.9.3. İlkokul Hazırlık Çalışmalarının Alanları

Okul öncesi yıllarda çocuğun başından geçenleri kesin olarak saptamak zor olsa da, bu ilk deneyimlerin çocuğun yaşamında sürekli etkileri olduğunu söylemek mümkündür. “Okula hazırlık için okul öncesinde destek olunması gereken alanları şöyle ifade edebiliriz:

- Okumaya hazırlık becerileri (okuma ve yazma öncesi beceriler, sesleri tanıma, el göz koordinasyonunu sağlama),
- Matematik becerileri (0-20 arası rakamları tanıma, setler oluşturma, renkleri, şekilleri öğrenme vb.),
- Sosyal beceriler (sırasını bekleme, verilen yönergeleri takip etme, sessiz dinleme, paylaşma, iş birliği yapma, dikkatini yoğunlaştırma),
- Motor beceriler (büyük ve küçük kas gelişimi),
- Duygusal beceriler (kendi duygularını uygun biçimde ifade etme, başkalarıyla empati kurabilme),
- Öz bakım becerileri (kendi gereksinimlerini karşılama, temizlik, beslenme, dinlenme vb. alanlarla ilgili işleri yapma, giysilerini yardımsız giyip çıkarma (MEB, 2006: 100-101).

Yetişkin olarak görevimiz ise “Çocukların tüm bu alanlardaki gelişmesine yönelik eğitim ortamları hazırlayarak çocuğu doğrudan etkinliğin içine katıp kendi ilgi ve gereksinimlerini fark etmesine, birçok alanda deneyim kazanmasına, soran sorgulayan ve en önemlisi de çok boyutlu düşünebilen nesiller yetişmesine yardımcı olmaktır (Oktay ve Unutkan, 2005: 149).

2.10. İlgili Çalışmalar

Burada alanla ilgili yurt içinde ve yurt dışında yapılan benzer çalışmalara yer verilmiştir.

2.10.1. Yurt içinde yapılmış çalışmalar

Öztürk (1995) okul öncesi eğitim alan ve almayan ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin alıcı ve ifade edici dil düzeylerini saptamak amacıyla bir araştırma yapmıştır. Araştırmanın bulgularına göre okul öncesi eğitim kurumlarına giden öğrencilerin alıcı ve ifade edici dil düzeyleri (“resimleri isimlendirme” ve “resimleri işlevlerine göre tanımlama” düzeyleri) gitmeyenlerden yüksek bulunmuştur.

Ergün (2003) Okul öncesi Eğitim Alan ve Almayan ilköğretim 1. Sınıf öğrencilerinin Matematik Yetenek ve Başarılarının Karşılaştırılması Olarak incelenmesi”

konulu araştırmasında okul öncesi eğitim durumunun ilköğretim 1. Sınıf öğrencilerin matematik yeteneklerini ve 2. Sınıf öğrencilerinin matematik başarılarını karşılaştırarak öğretmen görüşlerini almayı hedeflemiştir. Çalışma grubu 16 ilköğretim okulundaki 132 okul öncesi eğitimden yararlanmış, 168 okul öncesi eğitimden yararlanmamış toplam 300 ilköğretim birinci sınıf öğrencisinden oluşturmuştur. 1.sınıf öğrencilerine “Erken Matematik Yeteneği Testi” uygulanmıştır. Aynı öğrenciler 2. Sınıfa geçince test tekrar uygulanmıştır. İlköğretim birinci kademedeki görev yapan 150 sınıf öğretmenine okul öncesi eğitim alma durumlarının ilköğretimdeki matematik başarısına ve matematik yeteneğine etkisiyle ilgili sorular yöneltilmiştir daha sonraki eğitim yılında da aynı öğrenci grubunun ikinci sınıftaki matematik başarılarını sınıf öğretmenleri tarafından değerlendirmeleri istenmiştir. Araştırmanın sonucunda okul öncesi eğitim alan öğrenciler okul öncesi eğitim almayan öğrencilere göre matematik yetenek ve başarı puanları yüksek çıkmıştır. Okul öncesi eğitim alma durumu ilköğretim 2.sınıfta da matematik yetenek ve başarı yönünden etkisini sürdürdüğü görülmüştür. Cinsiyetin matematik yetenek ve başarı üzerinde etkisinin olmadığı, okul öncesi eğitim alma süresinin fazla olmasının matematik yetenek ve başarı üzerinde olumlu etkisinin olduğu bulgusu elde edilmiştir. Ayrıca ilköğretim birinci kademedeki görev alan sınıf öğretmenleri okul öncesi eğitim alan öğrencilerin okul öncesi eğitim almayan öğrencilere göre matematik yeteneği ve matematik başarıları yönünden daha başarılı olduklarını belirtmişlerdir.

Taner (2003) “Okul öncesi Eğitim Alan ve Almayan Farklı Sosyo-Ekonomik Düzeylerdeki ilköğretim 1.Sınıf Öğrencilerinin Dil Gelişimlerinin Karşılaştırılması” çalışmasında okul öncesi eğitimin ve sosyo-ekonomik düzeyin ilköğretim 1. sınıftaki öğrencilerin dil gelişimleri üzerindeki etkisini ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Araştırmanın örneklemini 120 kız ve 120 erkek öğrenci olmak üzere toplam 240 öğrenci oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak “Peabody Resim-Kelime Testi” uygulanmıştır. Araştırma sonunda elde edilen bulgular okul öncesi eğitim alan öğrencilerin okul öncesi eğitim almayan öğrencilere göre dil gelişimlerinin daha iyi olduğu anlaşılmıştır. Orta ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki öğrencilerin dil gelişimleri alt sosyo-ekonomik düzeydeki öğrencilere ve erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre dil gelişimlerinin daha iyi olduğu belirlenmiştir.

Özbek (2003) ‘Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden ve etmeyen çocukların ilköğretim birinci sınıfta sosyal gelişim açısından öğretmen görüşleri

açısından değerlendirilmesi’ adlı çalışmasında öğrencilerin birinci sınıftaki sosyal gelişim düzeylerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada tarama modeli kullanılmış ve örneklem 194 sınıf öğretmeninden oluşmuştur. Araştırma sonucuna bakıldığında okul öncesi eğitim alan çocukların almayan çocuklardan sosyal gelişim alanında daha iyi düzeyde oldukları sonucuna varılmıştır.

Şıvgın (2005) okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanmakta olan programa ilişkin öğretmen görüşlerini saptamak amacıyla yaptığı çalışmada; 114 okul öncesi öğretmeniyle gerçekleştirdiği çalışmanın sonucunda, öğretmenlerin çalıştıkları okul türü ve en son mezun oldukları okul ile okul öncesi eğitim programının değerlendirme boyutu arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Bunun yanında öğretmenlerin kıdem yılları ile okul öncesi eğitim programının değerlendirme boyutu açısından anlamlı bir ilişki bulunmuştur. 16 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin puanları, en düşük puan olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin, programda yer alan gözlem formu örneklerinden yararlanmalarına rağmen, bu formları yetersiz buldukları, çocukları tanıma ve değerlendirmede başka tekniklerin örneklerinin de programda bulunması gerektiği ve değerlendirme ile ilgili hizmet-içi eğitim alma konusunda kararsız kaldıkları tespit edilmiştir.

Damarlıoçak (2007) “İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Dil Gelişim Düzeyleri İle Okuma-Yazma Başarısı Arasındaki İlişki” adlı araştırmasında ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin dil gelişim düzeyleri ile ilk okuma yazma başarısı arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın örneklemi 68 kız, 68 erkek toplam 136 ilköğretim birinci sınıf öğrencisinden oluşmuştur. Araştırma sonucunda; çocukların ilköğretime başlamadan önce gittikleri okul öncesi eğitim kurumlarının dil kullanım yeteneğinde başarıyı arttırdığı, cinsiyetin dil gelişiminde etkili bir faktör olmadığı, okul öncesi eğitim kurumuna giden öğrencilerin okuma yazmada daha başarılı olduğu, anne-babanın eğitim düzeyinin arttıkça, çocukların ilk okuma yazma başarısı da arttığı bulguları elde edilmiştir.

Yeşil (2008) Okul Öncesi Eğitim Almış ve Almamış Öğrencilerin Okula Uyumlarının Karşılaştırılması” araştırmasında öğrencilerin okul öncesi eğitim alıp-almamalarına göre okula uyum üzerindeki öğretmen görüşlerine yer vermiştir. Araştırmanın örneklemini İstanbul’un farklı semtlerinde görev yapan 213 öğretmen oluşturmuştur. Araştırma

sonucunda okul öncesi eğitimin çocukların ilköğretim hayatına hazırlanmasında hem akademik hem de bireysel kazanımlar sağlanmasında etkili olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Can Gül (2009) tarafından 2006 okul öncesi eğitim programıyla ilgili yapılan tez çalışmasında, 2006 okul öncesi eğitim programının değerlendirme unsuruna yönelik öğretmen ve öğretmen adaylarının görüşleri ve öğretmenlerin davranışları ele alınmıştır. Denizli merkezde görev yapan 247 okul öncesi öğretmeniyle Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Eğitimi anabilim dalında eğitim alan 158 öğretmen adayına anket uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda öğretmen adaylarının genelde 2006 okul öncesi eğitim programının değerlendirme ögesiyle ilgili görüşlerinin, öğretmenlerle karşılaştırıldığında daha olumlu olduğu kanaatine varılmaktadır. Genel olarak bakıldığında öğretmen adaylarıyla öğretmen görüşleri arasında anlamlı farklar olduğu gözlemlenmektedir.

Kandır ve diğerlerinin, (2009) Okul öncesi öğretmenlerinin programlarını planlama ve uygulamada karşılaştıkları güçlüklerin incelenmesi konulu çalışmada Ankara ve Afyon illerinde özel ve resmi okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan toplam 154 öğretmenle genel bilgi formu ve anket formu yoluyla veri elde edilmiştir. Elde edilen bulgular sonucunda; öğretmenlerin en çok zorlandıkları durumun yıllık plan hazırlama aşamasında amaç ve kazanımların yıl içindeki dağılımını belirleme ve günlük planın hazırlanışında ise değerlendirmenin yapılışı olduğu tespit edilmiştir. Eğitim durumlarının planlanmasında karşılaşılan sorunların başında ise, çocuk sayısının fazlalığı sonrasında ise materyal seçimi, eğitim ortamının tertibi, fiziksel şartların yetersiz oluşu ve ailelerin tutumu gelmekte olduğu görülmektedir.

Durmuşçelebi ve Akkaya, (2011) 2006 Okul öncesi eğitim programının uygulanmasının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi çalışmasında Kayseri merkez ilçe MEB’de görev yapan 152 okul öncesi öğretmenine anket uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda 2006 Okul Öncesi Eğitim Programında bulunan program öğelerinden “Amaç ve Kazanımlar, İçerik, Eğitim Durumlarının uygulamasının, öğretmenlerce olumlu değerlendirildiği “Değerlendirme” boyutunun uygulamasının, olumsuz değerlendirildiği sonucuna varılmıştır. Çalışma sonucunda yapılan önerilerden bazıları şöyledir; değerlendirmenin nasıl yapılmasıyla ilgili, ölçme ve değerlendirme uzmanlarının çalışma yapabileceği belirtilmiştir. Programın hazırlanmasında işin

mutfağında olan öğretmenlerin görüşlerine dayanmasının programın daha düzenli uygulanmasına katkı sağlayacağı belirtilmiştir.

Ekinci (2011) ‘Okul Öncesi Eğitimin İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Başarısı Üzerindeki Etkisi’ adlı çalışmada ilköğretim birinci sınıftaki okul öncesi eğitimi almış öğrencilerin almamış öğrencilerden; zihinsel, sosyal duygusal, fiziksel gelişim ve özbakım beceriler açısından daha avantajlı oldukları sonucunu elde etmiştir. Ayrıca bu avantajın çocukların akademik başarısına da olumlu etki ettiği okula uyum ve derslerdeki başarılarının da yüksek olduğu sonucunu da belirtmiştir.

Dilek ve Duman (2014) 2006 okulöncesi eğitim programının değerlendirilmesiyle ilgili yaptıkları bir başka çalışmada Ankara’nın sekiz merkez ilçesindeki MEB’e bağlı anaokullarında çalışan 383 öğretmenle anket, yirmi öğretmenle ise görüşme yoluyla veri almışlardır. Çalışma sonucunda, öğretmenlerin amaçların uygulanabilirliğiyle ilgili olumlu görüşleri olduğu belirtilmiştir. Karşılaşılan güçlüklerle ilgili olarak ise uygulama aşamasında, fiziksel şartların kısmen de olsa yetersiz oluşu, sınıfların sayıca kalabalık olması, ailelerin ve okul yöneticilerinin tutumları örnek olarak gösterilebilmektedir.

Kay (2015) “2013 okul öncesi eğitim programının uygulamadaki etkililiğinin değerlendirmesine ilişkin öğretmen görüşleri” adlı araştırmasındaki sonuçlara bakıldığında etkinlikler boyutunda değişiklikler olduğu, planın daha esnek, kullanışlı, sade, anlaşılır, uygulanabilir ve öğretmene esneklik sağladığı anlaşılmıştır. Ayrıca plan hazırlama ve değerlendirme boyutlarının değiştiği görülmüştür. Etkinlik planının; olumlu katkı sağladığı, kazanımlarla uyumlu olduğu ve öğretim sürecini sistematik hale getirdiği belirlenmiştir.

2.10.2. Yurt Dışında Yapılmış Çalışmalar

Adams (1998); “A study to Determine the Effectiveness of Preschool on Kindergarten Readiness and Achievement” adlı bir araştırma yapmıştır. Okul öncesi eğitimin okula hazırlıkta ve gelişim üzerindeki etkisini belirlemek için yapılmıştır. Bir yıl anaokuluna gitmiş 40 çocuk ile anaokulu deneyimi olmayan 40 çocuk örnekleme alınmıştır. Çocuklara okula girişlerinde “Metropolitan Olgunluk Testi” uygulanmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular okula hazırlıkta anaokulunun önemli bir faktör olduğu sonucunu ortaya koymuştur.

Liubica, Simona ve Katia; (2008) “The Effect of Preschool on Children’s School Readiness” çalışmalarında okul öncesi eğitimin çocukların okula hazırlığı üzerindeki

etkisini araştırmışlardır. Örneklem 68-83 aylık çocuklardan oluşmuştur. Okul öncesi eğitim kurumlarına giden çocukların dil ve zihin yetenekleri yüksek olduğu bulgularına ulaşılmıştır. Ayrıca yüksek eğitim seviyesine sahip anne-babaların çocukları, düşük eğitim seviyesine sahip anne-babaların çocuklarına göre okula daha hazır oldukları saptanmıştır.

National Center for Education Research (2008); “School Readiness. Report from the Preschool Curriculum Evaluation Research Initiative” çalışmalarında okul öncesi eğitim programlarını değerlendirilmesi yapılmıştır. Programın değerlendirilmesinde 2002 yılının yaz aylarından itibaren düşük gelirli ailelerin 3-5 yaş arasındaki çocuklarına okul öncesi eğitim programı uygulanmıştır. Sonbahar aylarına gelince okul öncesi eğitim müfredatında yer alan okul öncesi erken okuma becerileri, fonolojik duyarlılık, dil gelişimi, erken matematiksel bilgi ve davranışlarında gelişme olduğu gözlemlenmiştir.

Marjanovic Umekn, (2008); “The Effect of Preschool on Children's School Readiness” çalışmasında okul öncesi eğitimin, dil yetenek, okula hazırlık ve zihin yetenek üzerindeki etkisini incelenmiştir. Çalışma grubu 68-83 aylık 219 çocuktan oluşmaktadır. Test of School Readiness ve Raven's Coloured Progressive Matrices testlerini kullanmışlardır. Çalışma sonucunda zihin ve dil yetenekleri ile okula hazırlık test puanları yüksek çıkmıştır. Okul öncesi eğitimin zihin-dil yetenek ve okula hazırlık üzerinde etkisi olduğu saptanmıştır.

Ojala ve Talts (2007) tarafından Finlandiya’da 263, Estonya’da 198 çocuk üzerinden yapılan araştırmada Helsinki ve Tallin’ de anasınıfı öğretmenlerinin yılsonu değerlendirmelerine göre çocukların; öğrenme, sosyal, dil ve iletişim, matematik, etik, fen ve çevre, sağlık, fiziksel gelişim ve kültürel becerilerinden oluşan 9 temel hedef üzerinden kazanımlarını karşılaştırmak amaçlanmıştır. Elde edilen bu becerilerin cinsiyet ve yaşa göre değişimi de ayrıca ele alınmıştır. Araştırma sonuçlarına göre iki ülke arasında sosyal, öğrenme, dil ve iletişim, matematik ve kültürel becerileri kazanma bakımından anlamlı farklılıkların olduğu görülmektedir. Fen ve çevre, sağlık ve fiziksel gelişim becerilerinin kazanımı açısından Tallin ’deki öğrencilerin daha yüksek puan aldığı, etik becerilerin kazanımı açısından ise Helsinki’deki öğrencilerin daha yüksek puan aldıkları belirlenmiştir.

Florida’da yapılan bir başka çalışmada, Allen (2007) çocuk bakım merkezinde küçük çocukların gelişiminin değerlendirilmesi konusunu ele almıştır. Araştırma kapsamında 61 bölge yöneticisine elektronik posta yolu ile anketler dağıtılmıştır. Ankette çocukları değerlendirme aşamasında ne kullandıkları bunların isimleri ve her bir değerlendirme aracı için ayrıntı talep edilmiştir. Yapılan analizler neticesinde 51 idari bölgenin çoklu alana yönelik sadece bir müfredata özellikle bağlı olmayan araçlardan yaş ve seviye anketini kullandıkları, 23 idari bölgenin öğrenmenin değerlendirmesi için gelişimsel göstergeleri kullandıkları, 21 idari bölgenin ise öğrenme başarı profilini kullandığı tespit edilmiştir. Ayrıca okulöncesi çağındaki çocukların gelişimlerinde gözlemlenen gecikmelerin tespiti için standart gelişimsel değerlendirme araçlarının kullanılması gereklidir.

Yurt dışında yapılan bir diğer çalışmada Barnett ve diğerleri (2008) Tools of the Mind (Tools) programının üç ve dört yaş çocuklarının eğitimi üzerindeki etkisini incelemişlerdir. Veriler deney ve kontrol grubu yoluyla elde edilmiştir. Rastgele örnekleme yöntemiyle 88 deney ve 122 kontrol grubu çocuk seçilmiştir. Kontrol grubuna “konularla paralel okuma-yazma hazırlık etkinliklerine dayalı müfredat” uygulaması yapılırken, deney grubuna ise oyun temelli, öğrencinin kendini denetlemesini hedefleyen Tools of the Mind (Tools) programı uygulanmıştır. Araştırma sonucunda Tools programının, sınıf kalitesini ve çocukların yürütme becerilerini geliştirdiği tespit edilmiştir. Ayrıca oyunun öneminin vurgulandığı programların çocukların gerek akademik gerekse de sosyal gelişimlerini desteklediği, öğrenme ve gelişim üzerinde olumlu etki bıraktığı belirlenmiştir.

Araştırmacı tarafından alanda yapılmış yurt içi ve dışı çalışmalara ulaşılabildiği kadarıyla yukarıda genel hatlarıyla özetlenerek yer verilmiştir. Araştırmaya yön verilmesi, aradaki benzerlik ve farklılıkların gösterilmesi amacıyla mevcut çalışmalar genel olarak değerlendirilmiştir. Mevcut araştırmaya yönelik yurt içi ve dışında yapılan çalışmalarda tez ve makale bazında rastlanmamıştır. Mevcut çalışmaya benzerlik gösteren çalışmalara bakıldığında, okul öncesi eğitim ve ilkokula uyum, okul öncesi eğitim alan ve almayan çocuklar arasındaki farklar ve gelişim alanlarının ayrı ayrı ele alındığı çalışmalar şeklinde sıralayabiliriz. Yurt içi ve dışında yapılan benzer çalışmaların bir kısmında nicel bir kısmında da nitel yöntem kullanılmıştır. Mevcut çalışmada ise her iki yöntem kullanılmıştır. İlgili çalışmaların sonuçlarına bakıldığında da okul öncesi

eğitimin, gelişim alanları üzerindeki olumlu etkisinin olduğu, ilkokula uyumu kolaylaştırıcı ve akademik başarı üzerindeki olumlu etkisinin olduğunu söyleyebiliriz.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama aracının geliştirilmesi, veri toplama araçları ve verilerin analizinde kullanılan yöntemler üzerinde durulmuştur.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada hem nicel hem de nitel veriler birlikte kullanıldığından karma araştırma yöntemi tercih edilmiştir. 19. yüzyılda ilk ve tek araştırma seçimi nicel araştırma iken, 20. yüzyılın başında nicel araştırma, 1960'lerden bu yana da karma araştırma paradigmaları araştırmacılar tarafından tercih edilmiştir (Leech ve Onwuegbuzie, 2007: 266). Karma araştırma, nicel ve nitel yöntem ya da paradigmaların bir karması, birbirini bütünleştirecek şekilde yöntemlerin kullanılmasıdır (Creswell, 2003; Balcı, 2009). Üçüncü bir araştırma paradigması olan karma araştırma (Johnson ve Onwuegbuzie, 2004), aynı temel fenomeni araştıran tek bir çalışma ya da çalışma serilerinde, nitel ve nicel verileri toplamayı, analiz etmeyi ve yorumlamayı içeren araştırmaları temsil eder (Leech ve Onwuegbuzie, 2007: 267).

Nicel araştırmalar nesnel, genellenebilir, geçerli ve güvenilir bilgi elde etme amacını güder, nitel araştırmalar ise kesin olarak sınıp ölçülemeyen süreçlere ya da anlamlara vurguda bulunur (Kuş, 2009: 105-106). Nicel verilerin toplanmasında beşli likert ölçeği kullanılmıştır. Nitel verilerin toplanmasında ise görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme tekniği ile somut verilerin elde edilmesi amaçlanır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Şırnak il merkez ve ilçelerinde görev yapmakta olan Okul öncesi ve Sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi 2014/2015 Eğitim öğretim yılında Şırnak merkez ve ilçelerinde görev yapmakta olan okul öncesi öğretmenleriyle, birinci ve ikinci sınıflarda görev yapmakta olan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi iki gruptan oluşmaktadır.

Birinci grup, Araştırmanın nicel boyutuyla ilgili anketin uygulandığı; Şırnak il merkez ve ilçelerinde görev yapmakta olan okul öncesi ve sınıf öğretmenleri,

İkinci grup, Araştırmanın nitel boyutuna katılan; Şırnak il merkez ve ilçelerinde görev yapmakta olan okul öncesi ve sınıf öğretmenlerinden oluşmaktadır.

Araştırmanın nicel boyutuna 301, nitel boyutuna da 106 öğretmen olmak üzere toplamda 407 öğretmen katılmıştır. Aşağıda araştırmaya katılan öğretmenlerin demografik bilgileri iki ayrı başlık altında tablolar halinde belirtilmiştir.

Araştırmanın Nicel Boyutuna Katılan Öğretmenlere Ait Bilgiler

Aşağıda araştırmanın nicel boyutunu oluşturan katılımcıların mezun oldukları alan ve katılımcılara ait kişisel bilgiler ayrı ayrı tablolar halinde verilmiştir.

Tablo 1: Araştırmaya nicel boyutuna katılan öğretmenlerin mezun oldukları bölüme ait bilgiler

Grup	n	(%)
Okul Öncesi Öğretmeni	136	45,2
Sınıf Öğretmeni	165	54,8
Toplam	301	100

Araştırmanın nicel boyutunda 136 kişiyle yüzde 45,2'sini oluşturan okul öncesi öğretmenleri, 165 kişi ile de yüzde 54,8'ini oluşturan sınıf öğretmenleri olmak üzere toplam 301 katılımcı yer almaktadır.

Tablo 2: Araştırmanın nicel boyutuna katılan öğretmenlere ait kişisel bilgiler

		Okul öncesi öğretmenleri		Sınıf öğretmenleri	
Değişkenler		f	%	f	%
Cinsiyet	Kadın	114	83,8	93	67,7
	Erkek	22	16,1	72	32,3
Bölüm	Okul öncesi öğretmeni	125	91,9	-	-
	Çocuk gelişimi	11	8,1	-	-
	Sınıf öğretmeni	-	-	160	96,9
	Diğer	-	-	5	3,0
Yaş	19-25	71	52,2	62	37,6
	26-30	46	33,8	56	33,9
	31-35	19	13,9	33	20,0
	36-40	-	-	11	6,6
	41 ve üzeri	-	-	3	1,8
Kıdem	1-5 yıl	93	68,3	92	55,7
	6-10 yıl	36	26,4	47	28,4
	11-15 yıl	7	5,1	15	9,3
	16-20 yıl	-	-	8	4,8
	20 ve üzeri yıl	-	-	3	1,8
Mezun Olunan Okul Türü	Ön lisans	11	8,0	-	-
	Lisans	122	89,7	155	93,9
	Yüksek lisans	3	2,2	10	6,0
	Doktora	-	-	-	-
Sınıf Mevcudu	20 ve altı	64	47,0	57	34,5
	21-30	72	52,9	40	24,2
	31 ve üstü	-	-	68	41,2
Toplam		136	100	165	100

Yukarıdaki tablo incelendiğinde Araştırmanın nicel boyutuna katılan okul öncesi öğretmenlerin yüzde 84'ünü kadın öğretmenler, yüzde 16'sını da erkek öğretmenlerin oluşturduğu görülmektedir. Öğretmenlerin; yüzde 92'sini okul öncesi öğretmenleri, yüzde 8'i ise çocuk gelişimi bölümü ön lisans mezunları oluşturmaktadır. Öğretmenlerin bulundukları yaş aralıklarına bakıldığında; 19-25 yaş aralığında bulunan öğretmenler 71 kişi ile grubun yüzde 44,1'ini, 26-30 yaş aralığında bulunan öğretmenler 46 kişi ile grubun yüzde 33,8'ini, 31-35 yaş aralığında bulunan öğretmenler 19 kişi ile grubun yüzde 17,2'sini oluşturmaktadırlar. Araştırmaya katılan öğretmenlerin kıdemleri incelendiğinde; 1-5 yıl arası kıdeme sahip öğretmenler grubun yüzde 68,3'ünü, 6-10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenler yüzde 26,4'ünü, 11-15 yıl kıdeme sahip öğretmenler de yüzde 5,1'ini oluşturdukları görülmektedir. Öğretmenlerin en son mezun oldukları okul türü incelendiğinde; 11 kişi ile yüzde 3,6'sını ön lisans mezunları, 122 kişi ile yüzde 92,1'ini lisans mezunları, 3 kişi ile de yüzde 4,3'ünü yüksek lisans mezunları oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin görev yaptıkları okullardaki sınıf mevcutlarıyla ilgili bilgilere baktığımızda; 20 ve daha az sayıdaki öğrencilerin bulunduğu sınıflarda görev yapan 64 öğretmenin grubun, yüzde 47,0'ını, 21-30 arası öğrencilerin olduğu sınıflarda görev yapan öğretmenlerin de 72 kişiyle yüzde 52,9'unu oluşturduğunu söyleyebiliriz.

Araştırmanın nicel boyutuna katılan sınıf öğretmenlerinin yüzde 68'ini kadın öğretmenler, yüzde 32'sini de erkek öğretmenlerin oluşturduğu görülmektedir. Öğretmenlerin; yüzde 96,9'unu sınıf öğretmenleri, yüzde 3'ünü ise diğer bölümlerden mezun olan öğretmenler oluşturmaktadır. Öğretmenlerin bulundukları yaş aralıklarına bakıldığında; 19-25 yaş aralığında bulunan öğretmenler; 67 kişi ile grubun, yüzde 37,6'sını, 26-30 yaş aralığında bulunan öğretmenler, 56 kişi ile grubun, yüzde 33,9'unu, 31-35 yaş aralığında bulunan öğretmenler; 33 kişi ile grubun, yüzde 20'sini, 36-40 yaş aralığında bulunan öğretmenler; 11 kişi ile grubun, yüzde 6,6'sını, 41 ve üstü yaşta olan öğretmenler ise, 3 kişi ile grubun en küçük oranı olan yüzde 1,8'ini oluşturmaktadırlar. Araştırmaya katılan öğretmenlerin kıdemleri incelendiğinde; 1-5 yıl arası kıdeme sahip öğretmenler grubun, yüzde 55,7'sini, 6-10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenler grubun, yüzde 28,4'ünü, 11-15 yıl kıdeme sahip öğretmenler grubun, yüzde 9,3'ünü, 16-20 yıl arası kıdeme sahip öğretmenler grubun, yüzde 4,8'ini, 21 ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin de, yüzde 1,8'ini oluşturdukları görülmektedir. Öğretmenlerin en son

mezun oldukları okul türü incelendiğinde; 155 kişi ile yüzde 93,9'unu lisans mezunları, 10 kişi ile yüzde 6'sını yüksek lisans mezunları oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin görev yaptıkları okullardaki sınıf mevcutlarıyla ilgili bilgilere baktığımızda; 20 ve daha az sayıdaki öğrencilerin bulunduğu sınıflarda görev yapan 57 öğretmenin grubun, yüzde 34,5'ini, 21-30 arası öğrencilerin olduğu sınıflarda görev yapan öğretmenlerin 40 kişi ile yüzde 24,2'sini, 31 ve üstünde öğrencisi olan sınıflarda görev yapan öğretmenlerin 68 kişi ile yüzde 41,2'sini oluşturduğunu söyleyebiliriz

Araştırmanın Nitel Boyutuna Katılan Öğretmenlere Ait Bilgiler

Aşağıda araştırmanın nitel boyutunu oluşturan katılımcıların mezun oldukları alan ve katılımcılara ait kişisel bilgiler ayrı ayrı tablolar halinde verilmiştir.

Tablo 3: Araştırmaya nitel boyutuna katılan öğretmenlerin mezun oldukları bölüme ait bilgiler

Grup	n	(%)
Okul Öncesi Öğretmeni	41	38,6
Sınıf Öğretmeni	65	61,3
Toplam	106	100

Araştırmanın nitel boyutunu 41 kişiyle yüzde 39'unu okul öncesi öğretmenleri, 65 kişiyle yüzde 61'ini sınıf öğretmenleri olmak üzere toplamda 106 katılımcı oluşturmaktadır.

Tablo 4: Araştırmanın nitel boyutuna katılan öğretmenlere ait kişisel bilgiler

		Okul öncesi öğretmenleri		Sınıf öğretmenleri	
Değişkenler		f	%	f	%
Cinsiyet	Kadın	32	78,1	38	58,4
	Erkek	9	21,9	27	41,6
Bölüm	Okul öncesi öğretmeni	33	80,4	-	-
	Çocuk gelişimi	8	19,6	-	-
	Sınıf öğretmeni	-	-	60	92,3
	Diğer	-	-	5	7,7
Yaş	19-25	22	53,6	33	50,7
	26-30	16	39,1	29	44,6
	31-35	3	7,3	3	4,7
	36-40	-	-	-	-
	41 ve üzeri	-	-	-	-
Kıdem	1-5 yıl	32	78,1	53	81,5
	6-10 yıl	9	21,9	9	13,8
	11-15 yıl	-	-	3	4,7
	16-20 yıl	-	-	-	-
	21 ve üzeri yıl	-	-	-	-

Tablo 4'ün devamı

Mezun Olunan Okul Türü	Ön lisans	8	19,6	-	-
	Lisans	33	80,4	65	100
	Yüksek lisans	-	-	-	-
	Doktora	-	-	-	-
Eğitim verilen yaş grubu	36-48 Ay	8	19,5	-	-
	48-60 Ay	30	73,2	-	-
	Diğer	3	7,3	-	-
Hizmet içi eğitim aldınız mı	Evet	25	60,9	-	-
	Hayır	16	39,1	-	-
Toplam		41	100	65	100

Yukarıdaki tablo incelendiğinde araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin yüzde 78'ini kadın, yüzde 22'sini erkek öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin mezun oldukları bölümlere bakıldığında, yüzde 80,4'ünü okul öncesi öğretmenleri, yüzde 19,6'sını meslek yüksekokullarından mezun olan iki yıllık çocuk gelişimi mezunları oluşturmaktadırlar. Araştırmaya katılanların mesleki tecrübelerine bakıldığında yüzde 78,1'ni 1-5 yıl arası, yüzde 21,9'unu da 6-10 yıl arası çalışan öğretmenlerin oluşturduğunu söyleyebiliriz. Araştırmaya katılan öğretmenlerin yaş aralıklarına bakıldığında; 19-25 yaş aralığında bulunup yüzde 53,6'sını oluşturan 22 kişi, 26-30 yaş aralığında olup, yüzde 39,1'ini oluşturan 16 kişi ve 31-35 yaş aralığında olup, yüzde 7,3'ünü oluşturan 3 kişi yer almaktadır. Eğitim verilen yaş grubu ile ilgili bilgilere bakıldığında; 36-48 aylık çocuklara eğitim veren 8 kişi, grubun yüzde 19,5'ini, 48-60 aylık çocuklara eğitim veren 30 kişi yüzde 73,2'sini, diğer yaş gruplarına eğitim veren 3 kişi yüzde 7,3'ünü oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin mezun oldukları okul türüne bakıldığında ise 8 kişi ile yüzde 19,6'sını ön lisans, 33 kişi ile yüzde 80,4'ünü lisans mezunları oluşturmaktadır. 2013 okul öncesi eğitim programıyla ilgili hizmet içi eğitim aldınız mı diye sorulan soruya; katılımcıların 25'i yani yüzde 60,9'u aldığını 16'sı ise yani yüzde 39,1'i ise almadığını belirtmiştir.

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin yüzde 58'ini kadın, yüzde 42'sini erkek öğretmenler oluşturmaktadır. Mezun olunan bölüme bakıldığında sınıf öğretmenliği mezunu 60 kişi, yüzde 92,3'ünü, diğer bölümlerden mezun olan 5 kişi, yüzde 7,7'sini oluşturmaktadır. Öğretmenlerin mesleki tecrübelerine bakıldığında; 1-5 yıl arası tecrübesi olan öğretmenler, yüzde 81,5'ini, 6-10 yıl tecrübesi olan öğretmenler, yüzde 13,8'ini, 11-15 yıl tecrübesi olan öğretmenler ise yüzde 4,7'sini oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin bulundukları yaş aralığı incelendiğinde ise; 19-25 yaş aralığında bulunan

öğretmenler, yüzde 50,7'sini, 26-30 yaş aralığında bulunanlar, yüzde 44,6'sını, 31-35 yaş aralığında bulunan öğretmenler ise yüzde 4,7'sini oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin en son mezun oldukları okul türüne bakıldığında ise; tamamının yani yüzde 100'ünün lisans mezunu olduğu görülmektedir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri araştırmacı tarafından oluşturulan anket ve görüşme formları kullanılarak toplanmıştır. Araştırma konusuna ilişkin literatürden, okul öncesi eğitim programından, ilkokul birinci sınıfta uygulanmakta olan programdan ve konu ile ilgili daha önce yapılmış çalışmalardan yararlanılarak, soru maddeleri oluşturulmuştur. Oluşturulan maddeler okul öncesi eğitim programında yer alan gelişim alanları ile ilgili kazandırılmak istenen kazanımlar göz önünde bulundurularak son halini almıştır. Kazandırılmak istenen kazanımlar gelişim alanlarına göre gruplandırılmıştır.

Bireylerin açık uçlu sorulara verdikleri cevaplar doğrultusunda düşüncelerini, duygularını ve görüşlerini daha doğru biçimde öğrenmek mümkün olmaktadır (Türnüklü, 2000: 21). Bu şekilde, bireylerin kendi sözleri esas alınarak betimsel bir veri toplama gerçekleşmiş ve bilgiler doğrultusunda bireylerin dünyayı nasıl yorumladıklarına dair bir görüşleri gelişmiş olur (Uzuner, 1999: 38).

3.3.1. Nicel Veri Toplama Araçları

Araştırmanın nicel boyutuna ilişkin veriler araştırmacı tarafından, okul öncesi eğitim programında yer alan gelişim alanlarıyla ilgili kazanımları ve ilkokulda bu kazanımların gerçekleşme düzeyini ölçen soru maddeleri hazırlanarak toplanmıştır. Okul öncesi ve sınıf öğretmenlerine, iki ayrı anket hazırlanmıştır. Anketler iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğretmenlere ait kişisel bilgiler yer almaktadır. İkinci bölümde ise programda yer alan gelişim alanlarına yönelik (Bilişsel, sosyal, dil, psikomotor ve özbakım) kazanımların kazandırılmasına ve gerçekleşme düzeyine yönelik 46'şar soru maddesi yer almaktadır.

Tablo 5: Anketteki maddelerin puan aralıklarına ait bilgiler

Katılma Düzeyleri	Madde Aralıkları
Hiçbir zaman	1,00-1,79
Hemen hemen hiç	1,80-2,59
Ara sıra	2,60-3,39
Çoğu zaman	3,40-4,19
Her zaman	4,20-5,00

Anketler, okul öncesi eğitim programında yer alan gelişim alanları ile ilgili kazanımların gerçekleşme düzeyini öğretmen görüşleri doğrultusunda belirlemek amacıyla gelişim alanları ile ilgili maddelerden oluşturulmuş ve beşli likert tipi (Her zaman = 5, Çoğu zaman = 4, Ara sıra = 3, Hemen hemen hiç = 2, Hiçbir zaman = 1) biçiminde düzenlenmiştir.

3.3.2. Nitel Veri Toplama Araçları

Araştırmanın nitel boyutuna ilişkin veriler, nicel veriler değerlendirilip analiz edildikten sonra araştırmacı tarafından uzman görüşü de alınarak görüşme formları hazırlanmıştır. Yine nitel bölümle ilgili okulöncesi ve sınıf öğretmenlerine yönelik iki ayrı görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme formları iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğretmenlere ait kişisel bilgiler yer almaktadır. İkinci bölüm ise üç açık uçlu sorudan oluşmaktadır.

3.4. Veri Toplama Süreci

Araştırmada, hem nicel hem de nitel yöntemler kullanıldığından uygulama öncesi, uygulama esnası ve sonrasında birçok şekilde veriler toplanmıştır. İlk önce araştırmanın nicel boyutunu oluşturan anket maddeleri araştırmacı tarafından uzman görüşü alınarak hazırlanmıştır. Oluşturulan maddeler çalışma grubuna uygulanmadan önce bir pilot uygulama yapılmıştır. Uygulama sonucunda elde edilen veriler Bilgisayar paket programına aktararak güvenirlik çalışması yapılmıştır. Bu pilot uygulama sonucu oluşturulan anketin güvenirliği %90 olarak tespit edilmiştir.

Maddelerin güvenirlik analizine ait bilgiler

Aşağıda gelişim alanlarıyla ilgili ankette yer alan ifade sayısı ve bu ifadelere ait güvenirlik analizi sonuçları tablo halinde verilmiştir.

Tablo 6: Maddelerin güvenirlik analizine ait bilgiler

Ölçek	Cronbach's Alpha	Madde Sayısı
Dil Gelişimi	0,92	10
Bilişsel Gelişim	0,90	10
Sosyal Gelişim	0,91	9
Psikomotor Gelişim	0,91	10
Özbakım Becerileri	0,92	7
TOPLAM	0,91	46

Güvenilirlik analizi tablosuna göre dil gelişimi ifadeleri için güvenilirlik katsayısı $\alpha=0,92$ yani yüksek derecede güvenilir, bilişsel gelişim ifadeleri için $\alpha=0,90$ yani yüksek derecede güvenilir, sosyal gelişim ifadeleri için $\alpha=0,91$ yani yüksek derecede güvenilir, psikomotor gelişim ifadeleri için $\alpha=0,91$ yani yüksek derecede güvenilir, özbakım becerileriyle ilgili ifadeler için $\alpha=0,92$ yani yüksek derecede güvenilir, anketlerin tamamı için ise $\alpha=0,97$ yani yüksek derecede güvenilir bulunmuştur. Bu sonuçlara göre örnek hacmi analiz için oldukça uygundur. Yani örnek rastgele dağılmıştır. Anketten soru çıkarılmasına ya da eklenmesine ihtiyaç duyulmamıştır.

Cronbach Alfa (α) katsayısına bağlı olarak anketin güvenilirliği aşağıdaki gibi yorumlanır.

- $0,00 \leq \alpha < 0,40$ ise ölçek güvenilir değildir.
- $0,40 \leq \alpha < 0,60$ ise ölçeğin güvenilirliği düşük
- $0,60 \leq \alpha < 0,80$ ise ölçek oldukça güvenilir
- $0,80 \leq \alpha < 1,00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçektir (Kalaycı, 2005: 29).

Anketin güvenilirliği %90 olarak ölçülmüştür. Bu oran anketin yüksek derecede güvenilir olduğunu göstermektedir.

Güvenirlik çalışması yapıldıktan sonra araştırmanın çalışma grubunu oluşturan sınıf öğretmenlerine 260, okul öncesi öğretmenlerine 200 olmak üzere toplamda 460 anket dağıtılmıştır. Dağıtılan bu anketler, sınıf öğretmenleri tarafından 207, okulöncesi öğretmenleri tarafından ise 174 tanesi cevaplandırılarak geri gelmiştir. Yapılan kontrol sonucu, gelen anketlerden sınıf öğretmenlerine ait 42, okul öncesi öğretmenlerine ait 38 anketin hatalı veya eksik olduğu belirlenerek çalışmadan çıkarılmıştır. Geriye kalan, sınıf öğretmenlerine ait 165, okul öncesi öğretmenlerine ait 136, toplamda 301 anketle gerekli çalışmalar yapılarak bazı sonuçlar elde edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen veriler Bilgisayar paket programına yüklenerek gerekli analizler yapılmıştır.

Araştırmanın nitel boyutu ile ilgili görüşme formu araştırmacı tarafından uzman (danışman) görüşü alınarak oluşturulduktan sonra, çalışma grubuna uygulanmak üzere, okul öncesi öğretmenlerine 50, sınıf öğretmenlerine 70 adet toplamda 120 adet dağıtılmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinden 41, sınıf öğretmenlerinden 65, toplamda 106

adet görüşme formu doldurularak geri gelmiştir. Görüşme formları kontrol edildikten sonra çıkarılıp değerlendirme dışı kalacak görüşme formu olmadığından gelen formların tamamı kullanılarak gerekli analizler yapılmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada karma araştırma yöntemi kullanıldığından hem nicel hem de nitel yaklaşımların veri toplama araçlarına ilişkin analizler ayrı ayrı yapılmıştır. Bu süreci aktarırken nicel ve nitel verilerin analizi şeklinde iki ayrı alt başlık kullanımına gidilmiştir.

Nicel verilerin analizi

Okul öncesi eğitim programında yer alan gelişim alanlarını ölçmek amacıyla uygulanan anketlerin verileri Bilgisayar paket programına yüklenerek analizleri yapılmıştır.

Gelişim alanlarını ölçmek için 46 maddeden oluşan ve 5’li likert tipindeki anketlerin analiz yapmaya uygun olup olmadığı, örneklem hacminin yeterli olup olmadığı ve verilerin rastgele dağıldığının tespiti için Güvenilirlik Analizi kullanılmıştır. Güvenilirlik analizi ölçmede kullanılan testlerin, anketlerin ya da ölçeklerin özelliklerini ve güvenilirliklerini değerlendirmek üzere geliştirilmiş bir yöntemdir. Cronbach’s Alpha (α) modeli ile ölçekte yer alan k sorunun homojen bir yapı gösteren bir bütünü ifade edip etmediği araştırılır.

Anketteki her soruya verilen yanıtın dağılımını hesaplamak için Frekans analizi, likert tipi soruların ortalama değerlerini göstermek için ise Descriptive Analizi uygulanmıştır. Gelişim alanları ile görüşlerin katılanların demografik bilgilerine göre farklılık gösterip göstermediğini T ve Anova testleri ile test edilmiştir. T ve Anova testleri uygulanmadan önce hipotezler kurulmuş daha sonra hipotezlere uygun olan testler ile hipotez sonuçları yorumlanmıştır.

T (Student) testi, iki örneklem grubu arasında ortalamalar açısından fark olup olmadığını araştırmak amacıyla kullanılır. T testi, bir gruptaki ortalamanın diğer gruptaki ortalamadan farklı olup olmadığını belirler. T testi için sıfır hipotezi ve alternatif hipotezi aşağıdaki gibidir.

H₀ : İki grubun ortalamaları arasında anlamlı fark yoktur.

H_A : İki grubun ortalamaları arasında anlamlı fark vardır.

Eğer ikiden fazla grubun ortalamaları karşılaştırılacak ise Anova (F) Testi uygulanır. İki den fazla grubun ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını test eden Anova testinin hipotezi aşğıdaki gibidir.

H₀ : $\mu_1 = \mu_2 = \mu_3 = \dots = \mu_N$ Yani ortalamalar arasında fark yoktur.

H_A : Ortalamalardan en az ikisi arasında anlamlı fark vardır.

%95 güven düzeyinde yani $\alpha = 0,05$ anlamlılık ile test edilen Anova ve T testine göre anlamlılık sütununda bulunan değ er $p < 0,05$ ise H₀ hipotezi red edilir. Aksi durumda $p > 0,05$ ise H₀ hipotezi kabul edilir.

İki değ işken arasındaki ilişkinin yönü ve ş iddetini hesaplamak için Korelasyon Analizi'nden yararlanılmış tır. Korelasyon analizi, iki değ işken arasındaki doğrusal ilişkiyi veya bir değ işkenin iki veya daha çok değ işken ile olan ilişkisini test etmek, varsa bu ilişkinin derecesini ölçmek için kullanılan istatistiksel bir yöntemdir. Korelasyon analizinde amaç; değ işkenlerden biri değ iştiğinde diğ er değ işkenin ne yönde değ iştiğini görmektir. Korelasyon analizi sonucunda, doğrusal ilişki olup olmadığı ve varsa bu ilişkinin derecesi korelasyon katsayısı ile hesaplanır. Korelasyon katsayısı "r" ile gösterilir ve -1 ile +1 arasında değ er alır. R değ eri sıfırdan ne kadar uzaklaşırsa iki değ işken arasındaki ilişkide gittikçe güçleşir. Korelasyon katsayısı r "+" değ erli ise iki değ işken arasında aynı yönde bir ilişki vardır. Eğer r katsayısı "-" işareti ise iki değ işken arasında ters yönlü bir ilişki vardır.

Nitel verilerin analizi

Görüş me formlarıyla elde edilen bilgiler, araştırmacı tarafından uzman(danış man) desteğiyle kodlanarak alt temalar oluşturulmuştur. Daha sonra, oluşturulan temalar düzenlenerek bazı bulgular elde edilmiş ve yorumlanmıştır. Elde edilen bulgular, yüzde ve frekans değ erleri göz önünde bulundurularak analiz edilmiştir.

Gerçekleştirilen iş lemler neticesinde elde edilen bulgulara ilişkin modeller sunulmuştur. Elde edilen çözümler neticesinde meydana çıkan kodlamalar belirtilmiştir. Ayrıca kodlamaları destekler nitelikte doğrudan alıntılar da metin içerisinde verilmiştir. Bu alıntılar verilirken üzerinde herhangi bir değ işiklik yapılmadan tırnak içerisinde ve italik yazı tipinde metindeki yerini almıştır. Ayrıca alıntılarının başında geç en harf ve rakamlar alıntı yapılan zümreyi temsil etmektedir.

İlk rakam ifadesi görüşülen öğretmenin sırasını, ilk harf cinsiyetini ikinci rakam mesleki tecrübesini ve son harf ise okul öncesi öğretmenleri için, eğitim verdiği yaş grubunu, sınıf öğretmenleri içinse sınıf mevcudunu temsil etmektedir. Temsil edilen rakam ve harfler ayrıca aşağıda sunulmuştur:

Öğretmen sırası;

1 = 1.Sıradaki öğretmen

2 = 2.Sıradaki öğretmen

“ = “.Sıradaki öğretmen

Cinsiyet;

Erkek = E

Kadın = K

Mesleki tecrübe;

1 = 1-5 yıl arası mesleki tecrübe

2 = 6-10 yıl arası mesleki tecrübe

3 = 11-15 yıl arası mesleki tecrübe

4 = 16-20 yıl arası mesleki tecrübe

5 = 21 yıl ve üstü mesleki tecrübe

Eğitim verilen yaş grubu (Okul öncesi öğretmenleri için);

A = 36-48 ay

B = 48-60 ay

C = Diğer(60-66 ay)

Sınıf mevcudu (Sınıf öğretmenleri için);

A = 20 ve altı

B = 21-30 arası

C = 31 ve üstü

Görüşmelerden alıntı yapıldığında cümlelerin başında yer alan **“1/K-1/C”** kısaltmalarının açılımı şu şekildedir:

1/K = 1.Sıradaki kadın öğretmen

1/C = 1-5 yıl arası mesleki tecrübe/Diğer(60-66 ay) veya 1-5 yıl arası mesleki tecrübe/31 ve üstü şeklinde kodlanmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

IV. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde hem nicel hem de nitel verilerin analiz sonuçlarına ait bulgular yer almaktadır. Her iki yönetime ait bulgular ayrı ayrı verilmiştir. Kazanımların gerçekleşme düzeyini belirlemek için nicel bulgular, uygulamayla ilgili yaşanan sorun ve önerileri daha iyi açıklamak için de nitel bulgular açıklanmaya çalışılmıştır.

4.1. Nicel Boyuta İlişkin Bulgular

Programda yer alan gelişim alanları ile ilgili kazanımları edindirme ve bu kazanımları gerçekleştirmeye yönelik analizler sonucunda bazı bulgular elde edilmiş ve her alanla ilgili ayrı ayrı tablolar hazırlanmıştır.

4.1.1. Okul öncesi öğretmenlerinin dil gelişimine yönelik verdikleri yanıtlara ait bulgular

Okul öncesi öğretmenlerinin dil gelişimi ile ilgili ankette yer alan ifadelere verdikleri yanıtlar ve bu yanıtlara ait sonuçlar tablo halinde aşağıda sunulmuştur.

Tablo 7: Okulöncesi öğretmenlerinin dil gelişimine yönelik verdikleri yanıtlara ait bilgiler

NO	SORU MADDELERİ	f	%	$\bar{X}$	SS
1	Türkçeyi dilbilgisi kurallarına uygun konuşmalarını sağlayacak etkinlikler hazırlarım.	118	86,4	4,32	,403
2	Çocukların sözcük dağarcığını geliştirecek etkinliklere yer veririm.	120	88,6	4,43	,409
3	Bir konu veya durumla ilgili çocuğun duygu ve düşüncelerini açıklamasına özen gösteririm.	126	92,4	4,62	,397
4	Sınıf içerisinde dili doğru kullanmaları için çocuklara model olmaya çalışırım.	127	93,6	4,68	,382
5	Çocuklarla bol bol ses çalışması(değişik sesleri çıkarma, tanıma) yaparım.	110	80,8	4,04	,404
6	Dili etkili kullanma konusunda aile katılımına da özen gösteririm.	108	79,2	3,96	,400
7	Ses bilgisi farkındalığını kavratacak etkinliklere yer veririm.	109	80,2	4,01	,418
8	Okuma farkındalığını kavratacak etkinliklere yer veririm.	112	82,2	4,11	,404
9	Görsel materyalleri okumasına yardımcı olacak etkinlikler hazırlarım.	118	86,4	4,32	,403
10	Çocuklara dinlediklerini/izlediklerini çeşitli yollarla ifade etmesini sağlayacak fırsatlar sunarım.	120	88,0	4,40	,409

Yukarıdaki tabloda okul öncesi öğretmenlerinin dil gelişimi ile ilgili programda yer alan kazanımları öğrencilere kazandırmaya yönelik soru ifadelerine verdikleri

cevaplara ait istatistiki bilgiler yer almaktadır. Tablo incelendiğinde öğretmenlerin büyük bir bölümünün, hemen hemen bütün sorulara yüksek düzeyde cevaplar verdikleri görülmektedir. Bunun yanında duygu ve düşüncelerini ifade etme, öğretmenlerin dil becerisini geliştirme konusunda iyi model olma, sözcük dağarcıklarını geliştirmeye yönelik çalışmaları yapma gibi ifadeler katılımcı görüşünün yoğun olduğu ifadelerdir. Dil gelişimi ile ilgili en az katılımcı yoğunluğu bulunan ifade ise dili etkili kullanmada aile katılımına özen gösterme ifadesinin olduğu görülmektedir.

4.1.2. Sınıf öğretmenlerinin dil gelişimine verdikleri yanıtlara ait bulgular

Sınıf öğretmenlerinin dil gelişimi ile ilgili ankette yer alan ifadelere verdikleri yanıtlar ve bu yanıtlara ait sonuçlar tablo halinde aşağıda sunulmuştur.

Tablo 8: Sınıf öğretmenlerinin dil gelişimine yönelik verdikleri yanıtlara ait bilgiler

NO	SORU MADDELERİ	f	%	$\bar{X}$	SS
1	Türkçeyi dilbilgisi kurallarına uygun bir şekilde kullanıyorlar.	107	64,8	3,24	,603
2	Çocukların sözcük dağarcıkları yaşlarından beklenen düzeydedir.	105	63,4	3,17	,587
3	Bir konu veya durumla ilgili duygu ve düşüncelerini rahat bir şekilde açıklayabiliyorlar.	113	68,2	3,41	,643
4	Sınıf içerisinde Türkçeyi doğru ve etkili bir şekilde kullanıyorlar.	108	65,4	3,27	,612
5	Çocuklar değişik sesleri çıkarma, tanıma gibi konularda başarılıdır.	119	72,0	3,60	,583
6	Dili etkili kullanma konusunda aileler de gerekli hassasiyeti gösteriyorlar.	91	55,4	2,77	,634
7	Aynı sesle başlayıp/biten sözcükler üretebiliyorlar.	105	63,4	3,17	,527
8	Okuyup yazmanın günlük hayattaki öneminin farkındadırlar.	113	68,6	3,43	,615
9	Çocuklar görsel materyalleri kullanarak öykü oluşturabiliyorlar.	101	61,0	3,05	,603
10	Çocuklar dinlediklerini/izlediklerini çeşitli yollarla ifade edebiliyorlar.	112	67,8	3,39	,584

Yukarıdaki tabloda, sınıf öğretmenlerinin kendi sınıflarında okul öncesi eğitim programından faydalanan çocukların dil gelişimi ile ilgili kazanımları gerçekleştirme düzeyleri ile ilgili sorulan sorulara verdikleri cevaplara ait istatistiki bilgiler yer almaktadır. Ortalama değerlere bakıldığında, dil gelişimine yönelik kazanımlar ile ilgili tüm ifadelerde okul öncesi öğretmenlerin verdikleri yanıtların sınıf öğretmenlerinin verdikleri yanıtlardan daha yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Bununla beraber sınıf öğretmenlerinin en düşük puan verdikleri ifadelere baktığımızda, ailelerin dil konusunda gerekli hassasiyeti gösterdikleri, sözcük üretimi ve görsel materyallerle öykü oluşturma ifadelerinin öne çıktığını söyleyebiliriz. Değişik sesleri çıkarma ve tanıma, bir konu veya durumla ilgili duygu ve düşüncelerini rahat bir şekilde ifade etme, okuma ve yazmanın günlük hayattaki öneminin farkında olma, dinleyip izlediklerini değişik yollarla ifade

etme gibi konularda çocukların başarılı olduklarını belirten yoğun bir katılımcı görüşünün olduğunu da söyleyebiliriz. Bunun yanında katılımcıların büyük çoğunluğu çocukların, Türkçeyi etkili ve dilbilgisi kurallarına uygun konuştukları konusunda olumlu görüş bildirmişlerdir.

4.1.3. Okulöncesi öğretmenlerinin bilişsel gelişime yönelik verdikleri yanıtlara ait bulgular

Ankette yer alan ifadelerle ilgili bir diğer gelişim alanı da bilişsel gelişim alanıdır. Okul öncesi öğretmenlerinin bilişsel gelişim ile ilgili ankette yer alan ifadelere verdikleri yanıtlar ve bu yanıtlara ait sonuçlar tablo halinde aşağıda sunulmuştur.

Tablo 9: Okulöncesi öğretmenlerinin bilişsel gelişime yönelik verdikleri yanıtlara ait bilgiler

NO	SORU MADDELERİ	f	%	$\bar{X}$	SS
1	Çocuklara çeşitli etkinliklerle gruplama/sıralama ve eşleştirme gibi becerileri kazandırmaya çalışırım.	119	87,6	4,38	,433
2	Nesne/durum ve olaya dikkatini vermesini sağlayacak şekilde öğrencileri güdülerim.	120	88,4	4,42	,425
3	Algıladıklarını ve öğrendiklerini hatırlamaya yönelik çeşitli ipuçları sunarım.	120	88,0	4,40	,429
4	Öğrencilere nesne veya varlıkları gözlemlemesini sağlayacak fırsatlar sunarım.	119	87,6	4,38	,433
5	İleriye ve geriye doğru ritmik bir şekilde sayı saymasını sağlayacak etkinliklere yer veririm.	115	84,2	4,21	,436
6	Mekanda konumla ilgili çeşitli etkinlikler hazırlayıp çocukların kavramalarını sağlarım.	113	83,4	4,17	,445
7	Öğrencilere nesneleri kullanarak basit toplama-çıkarma işlemi yaptırırım.	102	75,2	3,76	,468
8	Günlük yaşamda kullanılan sembollerini tanımlarını sağlayacak etkinliklere yer veririm.	114	83,6	4,18	,458
9	Problem durumlarına çözüm üretmelerini sağlayacak fırsatlar sunarım.	113	83,4	4,17	,446
10	Neden-sonuç ilişkisini kurmasını sağlayacak etkinlikler sunarım.	115	84,2	4,21	,436

Yukarıdaki tabloda okul öncesi öğretmenlerinin bilişsel gelişim ile ilgili programda yer alan kazanımları öğrencilere kazandırmaya yönelik sorulan sorulara verdikleri cevaplara ait istatistiki bilgiler yer almaktadır. Tablo incelendiğinde öğretmenlerin büyük bir bölümünün, hemen hemen bütün sorulara yüksek düzeyde cevaplar verdikleri görülmektedir. Okul öncesi öğretmenlerinin bir durum veya olaya dikkatini verme, sıralama-eşleştirme, gördüklerini hatırlama gibi ifadelerle diğer ifadelerle göre daha fazla katılım gösterdiklerini söyleyebiliriz. Bunun yanında bilişsel gelişim ile ilgili çocuklara basit toplama çıkarma gibi matematiksel işlemleri yaptırmada en az

katılımcı görüşünün olduğunu söyleyebiliriz. Diğer ifadelere nazaran katılımcı görüşünün daha az olduğu bir diğer ifade de problem durumlarına çözüm üretmelerini sağlayacak fırsatların sunulması ifadesidir.

4.1.4. Sınıf öğretmenlerinin bilişsel gelişime yönelik verdikleri yanıtlara ait bulgular

Sınıf öğretmenlerinin bilişsel gelişim ile ilgili ankette yer alan ifadelere verdikleri yanıtlar ve bu yanıtlara ait sonuçlar tablo halinde aşağıda sunulmuştur.

Tablo 10: Sınıf öğretmenlerinin bilişsel gelişime yönelik verdikleri yanıtlara ait bilgiler

NO	SORU MADDELERİ	f	%	$\bar{X}$	SS
1	Çocuklar grupta/sıralama ve eşleştirme becerilerini gerektiren etkinlikleri yapabiliyorlar.	112	67,6	3,38	,658
2	Nesne/durum ve olaylara dikkatlerini veriyorlar.	118	71,8	3,59	,637
3	Algıladıklarını ve öğrendiklerini hatırlayabiliyorlar.	121	73,6	3,68	,597
4	Çocuklar nesne ya da olayları dikkatli bir şekilde gözlemleyip inceleyebiliyorlar.	118	71,6	3,58	,625
5	İleriye ve geriye doğru ritmik bir şekilde sayı sayabiliyorlar.	123	74,6	3,73	,642
6	Mekanda konumla ilgili yeterli bilgiye sahiptirler.	114	68,8	3,44	,667
7	Öğrenciler basit toplama-çıkarma işlemi yapabiliyorlar.	118	71,6	3,58	,632
8	Öğrenciler günlük yaşamda kullanılan sembollerini tanıyorlar.	115	69,4	3,47	,644
9	Problem durumlarına çözüm üretebiliyorlar.	106	64,2	3,21	,602
10	Olay ve durumlar arasında neden-sonuç ilişkisi kurabiliyorlar.	108	65,2	3,26	,612

Yukarıdaki tabloda, sınıf öğretmenlerinin kendi sınıflarında okul öncesi eğitim programından faydalanan çocukların bilişsel gelişim ile ilgili kazanımları gerçekleştirme düzeyleri ile ilgili sorulan sorulara verdikleri cevaplara ait istatistiki bilgiler yer almaktadır. Ortalama değerlere bakıldığında, bilişsel gelişime yönelik kazanımlar ile ilgili tüm maddelerde okul öncesi öğretmenlerinin verdikleri yanıtların sınıf öğretmenlerinin verdikleri yanıtlardan daha yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. İleri ve geriye doğru sayı sayma, algıladıklarını ve öğrendiklerini hatırlamada başarılı olduklarıyla ilgili yoğun bir katılımcı görüşü görülmektedir. En düşük puanların da problem durumlarına çözüm üretme ve olaylar arasında neden sonuç ilişkisini kurma ifadelerine verildiği görülmektedir. Katılımcı yoğunluğunun az olduğu diğer ifadelere baktığımızda ise; grupta/sıralama-eşleştirme gibi becerileri gerektiren etkinlikleri yapma, mekanda konumla ilgili yeterli bilgiye sahip olma, günlük yaşamda kullanılan sembollerini tanıma ifadelerinin geldiğini söyleyebiliriz.

4.1.5. Okulöncesi öğretmenlerinin sosyal gelişime yönelik verdikleri yanıtlara ait bulgular

Okul öncesi öğretmenlerinin sosyal gelişim ile ilgili ankette yer alan ifadelere verdikleri yanıtlar ve bu yanıtlara ait sonuçlar tablo halinde aşağıda sunulmuştur.

Tablo 11: Okulöncesi öğretmenlerinin sosyal gelişim ile ilgili verdikleri yanıtlara ait bilgiler

NO	SORU MADDELERİ	f	%	$\bar{X}$	SS
1	Başkalarının duygularını anlamalarını sağlayacak etkinliklere yer veririm.	116	85,6	4,28	,475
2	Farklılıkların farkında olup bu farklılıklara saygı duymalarını sağlayacak ortamlar hazırlarım. Tablo 13'ün devamı	115	84,2	4,21	,432
3	Kendilerinin ve başkalarının haklarını korumalarını sağlayacak etkinlikler hazırlarım.	112	84	4,12	,496
4	Sorumluluk sahibi bireyler olabilmeleri için elimden gelen çabayı sarf ederim.	123	90,8	4,54	,489
5	Değişik ortamlarda kurallara uymaları için çeşitli Etkinlikler (gezi/gözlem) hazırlarım.	101	74	3,70	,503
6	Farklı kültürel özellikleri tanımalarını sağlayacak etkinliklere yer veririm.	99	72,6	3,63	,586
7	Estetik değerleri korumalarına yardımcı olacak çeşitli etkinlikler sunarım.	106	77,6	3,88	,549
8	Çocukların özgüven sahibi olabilmelerini sağlayacak etkinliklere yer veririm.	122	90	4,50	,462
9	Grup içerisinde uyumlu çalışabilmeleri için çocukları motive ederim.	124	91,4	4,57	,446

Yukarıdaki tabloda okul öncesi öğretmenlerinin sosyal gelişim ile ilgili programda yer alan kazanımları öğrencilere kazandırmaya yönelik sorulan sorulara verdikleri cevaplara ait istatistiki bilgiler yer almaktadır. Tablo incelendiğinde öğretmenlerin büyük bir bölümünün, hemen hemen bütün sorulara yüksek düzeyde cevaplar verdikleri görülmektedir. En yüksek katılımcı görüşünün olduğu ifadeler, özgüven kazandırmaya yönelik etkinlik hazırlama, gurupla işbirliği konusunda çocukları destekleme ve sorumluluk alabilmeye yönelik etkinlikler hazırlama gibi ifadeler olurken, farklı kültürleri tanıtmaya, gezi gözlem yaptırma ve estetik beceriler kazandırma ifadelerinin de katılımcı görüşünün en düşük olduğu ifadeler olduğunu görmekteyiz.

4.1.6. Sınıf öğretmenlerinin sosyal gelişime yönelik verdikleri yanıtlara ait bulgular

Sınıf öğretmenlerinin sosyal gelişim ile ilgili ankette yer alan ifadelere verdikleri yanıtlar ve bu yanıtlara ait sonuçlar tablo halinde aşağıda sunulmuştur.

Tablo 12: Sınıf öğretmenlerinin sosyal gelişim ile ilgili verdikleri yanıtlara ait bilgiler

NO	SORU MADDELERİ	f	%	$\bar{X}$	SS
1	Başkalarının duygularını anlayıp empati kurabiliyorlar.	107	65	3,25	,632
2	Farklılıkların farkında olup bu farklılıklara saygı duymaları gerektiğini biliyorlar.	109	66,2	3,31	,642
3	Kendilerinin ve başkalarının haklarını korumaya özen gösteriyorlar.	110	66,6	3,33	,632
4	Aldıkları sorumluluğu yerine getirmeye özen gösteriyorlar.	119	72,2	3,61	,645
5	Değişik ortamlarda uymaları gereken kurallara uyuyorlar.	116	70,6	3,53	,669
6	Farklı kültürel özellikleri tanıyıp bu farklılıklara saygı gösteriyorlar.	107	64,8	3,24	,632
7	Estetik değerlerin farkında olup bu değerleri koruma bilincine sahiptirler.	103	62,6	3,13	,652
8	Özgüven sahibidirler.	123	74,6	3,73	,624
9	Grupla işbirliği konusunda gerekli hassasiyeti gösteriyorlar.	116	70,6	3,53	,668

Yukarıdaki tabloda, sınıf öğretmenlerinin kendi sınıflarında okul öncesi eğitim programından faydalanan çocukların sosyal gelişim ile ilgili kazanımları gerçekleştirme düzeyleri ile ilgili sorulan sorulara verdikleri cevaplara ait istatistiki bilgiler yer almaktadır. Ortalama değerlere bakıldığında sosyal gelişime yönelik kazanımlar ile ilgili tüm ifadelerde okul öncesi öğretmenlerinin verdikleri yanıtlar sınıf öğretmenlerinin verdikleri yanıtlardan daha yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Öğretmenler sosyal gelişim ile ilgili özgüven sahibi olma, sorumluluğunun bilincinde olma, ve kurallara uyma gibi konularda yoğun görüş bildirmişken, estetik beceriler, farklı kültürleri tanıma ve empati becerileriyle ilgili daha az olumlu görüş bildirmişlerdir.

4.1.7. Okul öncesi öğretmenlerinin psikomotor gelişime yönelik verdikleri yanıtlara ait bulgular

Okul öncesi öğretmenlerinin psikomotor gelişim ile ilgili ankette yer alan ifadelere verdikleri yanıtlar ve bu yanıtlara ait sonuçlar tablo halinde aşağıda sunulmuştur.

Tablo 13: Okul öncesi öğretmenlerinin psikomotor gelişim ile ilgili verdikleri yanıtlara ait bilgiler

NO	SORU MADDELERİ	f	%	$\bar{X}$	SS
1	Çocukların büyük motor becerilerini destekleyecek etkinliklere yer veririm.	124	91,4	4,57	,425
2	Nesne kontrolü gerektiren hareketleri yapmalarını sağlayacak etkinlikler hazırlarım.	118	87,0	4,35	,442
3	Denge gerektiren hareketler için en uygun etkinlikleri seçerim.	115	84,6	4,23	,422
4	Müzik ve ritim eşliğinde hareket edecekleri etkinliklere sıkça yer veririm.	114	84,0	4,20	,455
5	Vücutlarının farklı bölümlerini etkili bir şekilde kullanmalarını sağlayacak etkinlikler düzenlemeye özen gösteririm.	113	83,0	4,15	,465

Tablo 13'ün devamı

6	Çocukların küçük motor becerilerini destekleyecek etkinliklere yer veririm.	120	88,6	4,43	,421
7	Çocuklara kontrol gerektiren oyunlar hazırlamaya özen gösteririm.	116	85,4	4,27	,433
8	Oyunları, oynanması gereken ortamlarda(sınıf, bahçe salon vb.) oynatmaya özen gösteririm.	122	89,8	4,49	,414
9	El-göz koordinasyonu gerektiren etkinliklere sıkça yer veririm.	124	91,2	4,56	,412
10	Sınıfı, çocuğa fiziksel olarak zarar vermeyecek şekilde düzenlemeye özen gösteririm.	126	92,4	4,62	,407

Yukarıdaki tabloda okul öncesi öğretmenlerinin psikomotor gelişim ile ilgili programda yer alan kazanımları öğrencilere kazandırmaya yönelik sorulan sorulara verdikleri cevaplara ait istatistiki bilgiler yer almaktadır. Tablo incelendiğinde öğretmenlerin büyük bir bölümünün, hemen hemen bütün sorulara yüksek düzeyde cevaplar verdikleri görülmektedir. En çok katılımcı görüşünün olduğu ifadelerle baktığımızda, büyük-küçük motor becerilerinin geliştirilmesi, el-göz koordinasyonunun sağlanması ve eğitim alanlarının düzenlenmesi şeklindeki maddeler olduğunu söyleyebiliriz. Katılımcılar tarafından en az işaretlenen ifadelerin de denge gerektiren çalışmaların yapılmasıyla ilgili ifadeler olduğu görülmektedir.

4.1.8. Sınıf öğretmenlerinin psikomotor gelişime yönelik verdikleri yanıtlara ait bulgular

Sınıf öğretmenlerinin psikomotor gelişim ile ilgili ankette yer alan ifadelerle verdikleri yanıtlar ve bu yanıtlara ait sonuçlar tablo halinde aşağıda sunulmuştur.

Tablo 14: Sınıf öğretmenlerinin psikomotor gelişim ile ilgili verdikleri yanıtlara ait bilgiler

NO	SORU MADDELERİ	f	%	$\bar{X}$	SS
1	Çocuklar büyük motor becerilerini kullanmada başarılıdır.	126	76,4	3,82	,572
2	Nesne kontrolü gerektiren hareketleri zorlanmadan yapabiliyorlar.	123	74,4	3,72	,585
3	Denge gerektiren hareketleri rahat bir şekilde yapabiliyorlar.	123	74,4	3,72	,585
4	Müzik ve ritim eşliğinde uyumlu bir şekilde hareket edebiliyorlar.	124	75,0	3,75	,576
5	Vücutlarının farklı bölümlerini etkili bir şekilde kullanabiliyorlar.	123	74,6	3,73	,596
6	Çocukların küçük motor becerilerini kullanmada başarılıdır.	114	68,8	3,44	,608
7	Çocuklar kontrol gerektiren oyunları zorlanmadan oynayabiliyorlar.	118	71,6	3,58	,613
8	Oyunları, oynanması gereken ortamlarda(sınıf, bahçe salon vb.) uygun bir şekilde oynayabiliyorlar.	125	76,0	3,80	,559
9	El-göz koordinasyonu gerektiren etkinlikleri rahatça yapabiliyorlar.	122	74,2	3,71	,563
10	Sınıf kurallarına uyarak sınıf içindeki materyalleri düzenli bir şekilde kullanabiliyorlar.	121	73,2	3,66	,583

Yukarıdaki tabloda, sınıf öğretmenlerinin kendi sınıflarında okul öncesi eğitim programından faydalanan çocukların psikomotor gelişim ile ilgili kazanımları gerçekleştirme düzeyleri ile ilgili sorulan sorulara verdikleri cevaplara ait istatistiki bilgiler yer almaktadır. Ortalama değerlere bakıldığında, psikomotor gelişimine yönelik kazanımlar ile ilgili tüm ifadelerde okul öncesi öğretmenlerinin verdikleri yanıtlar sınıf öğretmenlerinin verdikleri yanıtlardan daha yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. En çok katılımcı görüşünün olduğu ifadeler, çocukların büyük motor becerileri kullanmada başarılı oldukları ve oyunun oynanması gereken yerlerde oynanmasıyla ilgili ifadeler olduğunu söyleyebiliriz. En az işaretlenen ifadelerin ise çocukların küçük motor becerilerde başarılı oldukları ve kontrol gerektiren oyunların zorlanmadan oynadıklarıyla ilgili ifadeler olduğu görülmektedir.

4.1.9. Okul öncesi öğretmenlerinin özbakım becerilere yönelik verdikleri yanıtlara ait bulgular

Okul öncesi öğretmenlerinin özbakım beceriler ile ilgili ankette yer alan ifadelere verdikleri yanıtlar ve bu yanıtlara ait sonuçlar tablo halinde aşağıda sunulmuştur.

Tablo 15: Okul öncesi öğretmenlerinin özbakım beceriler ile ilgili verdikleri yanıtlara ait bilgiler

NO	SORU MADDELERİ	f	%	$\bar{X}$	SS
1	Çocuklar için vücut sağlığı ve temizliğiyle ilgili çeşitli etkinlikler hazırlayıp uyguladım.	122	89,8	4,49	,435
2	Çevre temizliğinin önemini kavratmaya yönelik etkinliklere yer vermeye özen gösteririm.	123	90,6	4,53	,423
3	Sağlıklı ve dengeli beslenebilmeleri için ailelerle işbirliği yaparım.	117	86,0	4,30	,463
4	Çocuklarla beraber yemek yiyerek yemek araç gereçlerinin nasıl kullanılması gerektiği konusunda model olmaya çalışırım.	116	85,6	4,28	,478
5	Kıyafetlerini kendi başına giyip çıkarma konusunda çocuğu desteklerim.	123	90,8	4,54	,422
6	Okul ve sınıf temizliği konusunda okul personeliyle işbirliği yapmaya özen gösteririm.	119	87,4	4,37	,451
7	Okuldaki şahsi eşyalarını düzenli bir şekilde kullanıp saklamaları gerektiği bilincini aşılamak için elimden gelen özeni gösteririm.	126	93,0	4,65	,413

Yukarıdaki tabloda okul öncesi öğretmenlerinin özbakım beceriler ile ilgili programda yer alan kazanımları öğrencilere kazandırmaya yönelik sorulan sorulara verdikleri cevaplara ait istatistiki bilgiler yer almaktadır. Tablo incelendiğinde öğretmenlerin büyük bir bölümünün, hemen hemen bütün ifadelere yüksek düzeyde cevaplar verdikleri görülmektedir. Katılımcıların en çok işaretledikleri ifadelere

bakıldığında eşyaların düzenli bir şekilde kullanılıp saklanmasıyla ilgili etkinliklere yer verme, kıyafetlerini çıkarıp giyime konusunda destekleme ve çevre temizliğine gereken önemi kazandırma gibi etkinliklerle ilgili ifadeler olduğunu söyleyebiliriz. En az işaretlenen ifadelerin ise beslenme konusunda aile ile işbirliği geliştirme ve yemek yeme, yemek araç gereçlerini kullanma konusunda rol model olma ifadelerinin olduğunu söyleyebiliriz.

4.1.10. Sınıf öğretmenlerinin özbakım becerilere yönelik verdikleri yanıtlara ait bulgular

Sınıf öğretmenlerinin özbakım beceriler ile ilgili ankette yer alan ifadelere verdikleri yanıtlar ve bu yanıtlara ait sonuçlar tablo halinde aşağıda sunulmuştur.

Tablo 16: Sınıf öğretmenlerinin özbakım beceriler ile ilgili verdikleri yanıtlara ait bilgiler

NO	SORU MADDELERİ	f	%	$\bar{X}$	SS
1	Çocuklar vücut sağlığı ve temizliğiyle ilgili yeterli bilgiye sahiptirler.	119	72,0	3,60	,762
2	Çevre temizliğinin öneminin farkında olup bu konuda gerekli hassasiyeti gösteriyorlar.	114	69,2	3,46	,799
3	Sağlıklı ve dengeli beslenme konularına yeterli özeni gösteriyorlar.	112	67,8	3,39	,792
4	Çocuklar yemek araç gereçlerini uygun bir şekilde kullanabiliyorlar.	118	71,4	3,57	,785
5	Mevsim şartlarına uygun giyinip kıyafet temizliğine özen gösterirler.	118	71,4	3,57	,785
6	Okul ve sınıf temizliği konusunda gerekli hassasiyeti gösteriyorlar.	117	70,8	3,54	,772
7	Okuldaki şahsi eşyalarını düzenli bir şekilde kullanıp saklamaları ve gerektiği zaman arkadaşlarıyla paylaşmaları gerektiği bilincine sahiptirler.	120	72,8	3,64	,746

Yukarıdaki tablo da, sınıf öğretmenlerinin kendi sınıflarında okulöncesi eğitim programından faydalanan çocukların özbakım beceriler ile ilgili kazanımları gerçekleştirme düzeyleri ile ilgili sorulan sorulara verdikleri cevaplara ait istatistiki bilgiler yer almaktadır. Ortalama değerlere bakıldığında, özbakım becerilere yönelik kazanımlar ile ilgili tüm ifadelerde okul öncesi öğretmenlerinin verdikleri yanıtların sınıf öğretmenlerinin verdikleri yanıtlardan daha yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Tablo incelendiğinde katılımcı görüşünün en yüksek olduğu ifadeler, çocukların kişisel temizlikle ilgili yeterli bilgiye sahip oldukları ve şahsi eşyaların kullanılmasında özen gösterdikleri, gerektiğinde arkadaşlarıyla paylaşabildikleri ile ilgili ifadelerin olduğunu görüyoruz. Katılımcı görüşünün yüksek olduğu diğer ifadelerle baktığımızda da yemek

araç gereçlerini uygun kullanma ve mevsim şartlarına uygun kıyafetler giyip kıyafet temizliğine özen gösterme ifadelerinin olduğunu görmekteyiz. Katılımcı görüşünün en düşük olduğu ifadeler ise sağlıklı ve dengeli beslenmenin önemini farkında olma ve çevre temizliğinin farkında olup gereken hassasiyeti gösterme kazanımıyla ilgili olduğunu söyleyebiliriz.

4.1.11. Gelişim alanlarına yönelik verilen yanıtlara ait minimum ve maksimum puanlara ait bulgular

Aşağıda katılımcıların gelişim alanları ile ilgili anketteki ifadelere verilen minimum, maksimum puanlar, ortalama ve standart sapma değerleri tablo ve grafik şeklinde sunulmuştur.

Tablo 17: Öğretmenlerin anket ifadelerine verdikleri cevaplarla ilgili bilgiler

Gelişim Alanları	Grup	f	Min	Mak	$\bar{X}$	SS
Dil Gelişimi	Okul Öncesi	136	3,00	5,00	4,28	,403
	Sınıf	165	1,50	5,00	3,24	,603
Bilişsel Gelişim	Okul Öncesi	136	3,00	5,00	4,22	,443
	Sınıf	165	1,80	4,70	3,49	,527
Sosyal Gelişim	Okul Öncesi	136	2,78	5,00	4,15	,494
	Sınıf	165	1,56	5,00	3,40	,646
Psikomotor Gelişim	Okul Öncesi	136	2,80	5,00	4,38	,435
	Sınıf	165	1,44	5,00	3,69	,580
Özbakım Becerileri	Okul Öncesi	136	2,57	5,00	4,45	,449
	Sınıf	165	1,43	5,00	3,53	,771

Yukarıdaki tabloda okul öncesi eğitim programının uygulanması ve kazanımların gerçekleşme düzeyiyle ilgili istatistiki bilgilere yer verilmiştir. Ortalama değerlere bakıldığı zaman okul öncesi öğretmenlerinin gelişim alanlarıyla ilgili kazanımları gerçekleştirmeye yönelik etkinlik hazırlama ve uygulamayla ilgili düşüncelerinin, sınıf öğretmenlerinin bu çocuklarda gözlemlediği kazanımlara nazaran daha yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Okul öncesi öğretmenlerinin verdikleri puan ortalamalarına incelendiğinde en yüksek ortalamanın ($\bar{X}$ =4,45) özbakım becerilerle ilgili en düşük ortalamanın da ($\bar{X}$ =4,15) sosyal gelişimle ilgili maddelerde olduğunu söyleyebiliriz. Sınıf öğretmenlerine ait ortalamalara baktığımızda ise en yüksek ortalamanın ($\bar{X}$ =3,69) psikomotor becerilerle, en düşük ortalamanın da ($\bar{X}$ =3,24) dil gelişimiyle ilgili maddelerde olduğunu görmekteyiz.

4.1.12. Gelişim alanlarına yönelik sonuçlar ile mezun olunan bölüm değişkeni arasındaki ilişkiye ait bulgular

Aşağıda gelişim alanları ile ilgili elde edilen sonuçların okul öncesi ve sınıf öğretmenleri açısından bir farklılığın olup olmadığı, varsa farklılığın anlamlılık değerini belirten t testi sonuçlarıyla ilgili bilgiler tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 18: Kazanımlar ile ilgili görüşlerin mezun olunan bölüm değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini test eden t testi sonuçları

Gelişim Alanı	Grup	f	$\bar{X}$	SS	t	P
Dil Gelişimi	Okul Öncesi	136	4,28	,403	17,180	,000
	Sınıf	165	3,24	,603		
Bilişsel Gelişim	Okul Öncesi	136	4,22	,443	12,921	,000
	Sınıf	165	3,49	,527		
Sosyal Gelişim	Okul Öncesi	136	4,15	,494	11,117	,000
	Sınıf	165	3,40	,646		
Psikomotor Gelişim	Okul Öncesi	136	4,38	,435	11,503	,000
	Sınıf	165	3,69	,580		
Özbakım Becerileri	Okul Öncesi	136	4,45	,449	12,189	,000
	Sınıf	165	3,53	,771		

H₀ : Gelişim alanlarına yönelik kazanımlar ile ilgili düşünceler **okul öncesi ve sınıf öğretmenlerine** göre anlamlı farklılık **göstermez.**

H_A : Gelişim alanlarına yönelik kazanımlar ile ilgili düşünceler **okul öncesi ve sınıf öğretmenlerine** göre anlamlı farklılık **gösterir.**

Okul öncesi öğretmenlerinin, dil gelişimine yönelik programda yer alan kazanımları gerçekleştirmek için hazırladıkları plan ve uygulamalarla ilgili düşünceleri ($\bar{X}=4,28$) sınıf öğretmenlerinin, çocukların bu kazanımları edinmesiyle ilgili düşüncelerine göre ($\bar{X}=3,24$) daha yüksek düzeydedir. Anlamlılık değerinin ($F=17,180$) $p=0,000<0,05$ olmasından dolayı dil gelişimi için H_0 hipotezi red edilir. Yani dil gelişimi kazanımı ile ilgili düşünceler sınıf öğretmenleri ve okul öncesi öğretmenlerinin algıları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur.

Okulöncesi öğretmenlerinin, bilişsel gelişime yönelik programda yer alan kazanımları gerçekleştirmek için hazırladıkları plan ve uygulamalarla ilgili düşünceleri ($\bar{X}=4,22$) sınıf öğretmenlerinin, çocukların bu kazanımları edinmeleriyle ilgili düşüncelerine göre ($\bar{X}=3,49$) daha yüksek düzeydedir. Anlamlılık değerinin ($F=12,921$) $p=0,000<0,05$ olmasından dolayı da aradaki fark anlamlı bulunmuştur.

Okul öncesi öğretmenlerinin, sosyal gelişime yönelik programda yer alan kazanımları gerçekleştirmek için hazırladıkları plan ve etkinliklerle ilgili düşünceleri ($\bar{X}$ =4,15) sınıf öğretmenlerinin, çocukların bu kazanımları edinmeleriyle ilgili düşüncelerine göre ($\bar{X}$ =3,40) daha yüksek düzeydedir. Anlamlılık değerinin ($F= 11,117$) $p=0,000<0,05$ olmasından dolayı aradaki fark anlamlı bulunmuştur.

Okulöncesi öğretmenlerinin, psikomotor gelişime yönelik programda yer alan kazanımları gerçekleştirmek için hazırladıkları plan ve etkinliklerle ilgili düşünceleri ($\bar{X}$ =4,38) sınıf öğretmenlerinin, çocukların bu kazanımları edinmeleriyle ilgili düşüncelerine göre ($\bar{X}$ =3,69) daha yüksek düzeydedir. Anlamlılık değerinin ($F= 11,503$) $p=0,000<0,05$ olmasından dolayı aradaki fark anlamlılık göstermektedir.

Okulöncesi öğretmenlerinin, özbakım becerilere yönelik programda yer alan kazanımları gerçekleştirmek için hazırladıkları plan ve etkinliklerle ilgili düşünceleri ($\bar{X}$ =4,45) sınıf öğretmenlerinin, çocukların bu kazanımları edinmeleriyle ilgili düşüncelerine göre ($\bar{X}$ =3,53) daha yüksek düzeydedir. Anlamlılık değerinin ($F= 12,189$) $p=0,000<0,05$ olmasından dolayı aradaki fark anlamlı bulunmuştur.

4.1.13. Gelişim alanları ile ilgili sonuçların cinsiyet açısından bir farklılığın olup olmadığına ait bulgular

Aşağıda gelişim alanlarıyla ilgili maddelere verilen yanıtların katılımcıların cinsiyetine göre bir farklılığın olup olmadığını gösteren t testi sonuçları tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 19: Kazanımlar ile ilgili görüşlerin cinsiyet değişkenine ilişkin t testi sonuçları

Gelişim Alanı	Cinsiyet	f	$\bar{X}$	SS	t	P
Dil Gelişimi	Erkek	97	3,35	,666	-6,221	,000
	Kadın	204	3,88	,705		
Bilişsel Gelişim	Erkek	97	3,52	,554	-6,250	,000
	Kadın	204	3,96	,588		
Sosyal Gelişim	Erkek	97	3,48	,636	-4,662	,000
	Kadın	204	3,86	,684		
Psikomotor Gelişim	Erkek	97	3,70	,620	-6,014	,000
	Kadın	204	4,14	,575		
Özbakım Becerileri	Erkek	97	3,65	,750	-4,575	,000
	Kadın	204	4,08	,769		

H₀ : Gelişim alanlarına yönelik kazanımlar ile ilgili düşünceler **cinsiyete** göre anlamlı farklılık **göstermez**.

H_A : Gelişim alanlarına yönelik kazanımlar ile ilgili düşünceler **cinsiyete** göre anlamlı farklılık **gösterir**.

Kadın öğretmenlere göre öğrencilerin dil gelişimiyle ilgili kazanımları ($\bar{X}=3,88$) erkek öğretmenlere göre ($\bar{X}=3,35$) daha yüksek düzeydedir. Anlamlılık değerinin $p=0,000<0,05$ olmasından dolayı aradaki fark anlamlı bulunmuştur.

Bilişsel gelişime yönelik kazanımların gerçekleşme düzeyiyle ilgili kadın öğretmenlere göre ($\bar{X}=3,96$) erkek öğretmenlerden ($\bar{X}=3,52$) daha yüksek düzeydedir. Anlamlılık değerinin $p=0,000<0,05$ olmasından dolayı da aradaki fark anlamlıdır.

Sosyal gelişime yönelik kazanımların gerçekleşme düzeyiyle ilgili kadın öğretmenlere göre ($\bar{X}=3,86$) erkek öğretmenlere göre ($\bar{X}=3,48$) daha yüksek düzeydedir. Anlamlılık değerinin $p=0,000<0,05$ olmasından dolayı aradaki fark anlamlı bulunmuştur.

Psikomotor gelişime yönelik kazanımların gerçekleşme düzeyiyle ilgili kadın öğretmenlere göre ($\bar{X}=4,14$) erkek öğretmenlerden ($\bar{X}=3,70$) daha yüksek düzeydedir. Anlamlılık değerinin $p=0,000<0,05$ olmasından dolayı da aradaki fark anlamlıdır.

Özbakım becerilere yönelik kazanımların gerçekleşme düzeyiyle ilgili kadın öğretmenlere göre ($\bar{X}=4,08$) erkek öğretmenlere göre ($\bar{X}=3,65$) daha yüksek düzeydedir. Anlamlılık değerinin $p=0,000<0,05$ olmasından dolayı aradaki anlamlıdır.

4.1.14. Gelişim alanları ile ilgili sonuçların yaş değişkeni açısından farklılığın olup olmadığına ait bulgular

Aşağıda gelişim alanlarıyla ilgili maddelere verilen yanıtların katılımcıların yaşlarına göre bir farklılığın olup olmadığını gösteren Anova testi sonuçları tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 20: Kazanımlar ile ilgili görüşlerin yaş değişkenine ilişkin Anova testi sonuçları

Gelişim Alanı	Yaş	f	$\bar{X}$	SS	F	P
Dil Gelişimi	20-25 arası	133	3,81	,727	2,477	,044
	26-30 arası	102	3,53	,720		
	31-35 arası	52	3,82	,796		
	36-40 arası	11	3,64	,604		
	41 ve üstü	3	4,00	,200		
Bilişsel Gelişim	20-25 arası	133	3,84	,636	2,014	,093
	26-30 arası	102	3,71	,607		
	31-35 arası	52	3,99	,582		
	36-40 arası	11	3,70	,482		
	41 ve üstü	3	3,90	,173		
Sosyal Gelişim	20-25 arası	133	3,77	,727	2,558	,039
	26-30 arası	102	3,58	,696		
	31-35 arası	52	3,91	,598		
	36-40 arası	11	3,77	,481		
	41 ve üstü	3	4,22	,509		
Psikomotor Gelişim	20-25 arası	133	4,00	,652	3,071	,017
	26-30 arası	102	3,89	,639		
	31-35 arası	52	4,22	,509		
	36-40 arası	11	3,80	,445		
	41 ve üstü	3	4,43	,351		
Özbakım Becerileri	20-25 arası	133	3,95	,887	1,190	,315
	26-30 arası	102	3,83	,740		
	31-35 arası	52	4,08	,667		
	36-40 arası	11	4,09	,474		
	41 ve üstü	3	4,38	,577		

H₀ : Gelişim alanlarına yönelik kazanımlar ile ilgili düşünceler **yaşa** göre anlamlı farklılık göstermez.

H_A : Gelişim alanlarına yönelik kazanımlar ile ilgili düşünceler **yaşa** göre anlamlı farklılık **gösterir**.

41 yaş ve üzeri öğretmenlere göre öğrencilerin dil gelişimine yönelik kazanımları ($\bar{X}=4,00$) diğer öğretmenlere göre daha yüksek düzeyde, 26-30 yaş arası öğretmenlere göre ise ($\bar{X}=3,53$) daha düşük düzeydedir. Anlamlılık değerinin ($F= 2,477$) $p=0,044<0,05$ olmasından dolayı aradaki fark anlamlı bulunmuştur.

Bilişsel gelişime yönelik kazanımlar ile ilgili görüşlere bakıldığı zaman anlamlılık değerinin $p=0,093>0,05$ olmasından dolayı bilişsel gelişim kazanımı için H_0 hipotezi kabul edilir. Yani öğretmenlerin bilişsel gelişim kazanımları ile ilgili düşünceleri yaşına göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

41 yaş ve üzeri öğretmenlere göre öğrencilerin sosyal gelişime yönelik kazanımları ($\bar{X}=4,22$) diğer öğretmenlere göre daha yüksek düzeyde, 26-30 yaş arası öğretmenlere göre ise ($\bar{X}=3,58$) daha düşük düzeydedir. Anlamlılık değerinin ($F= 2,558$) $p=0,039<0,05$ olmasından dolayı aradaki fark anlamlı bulunmuştur.

41 yaş ve üzeri öğretmenlere göre öğrencilerin psikomotor gelişime yönelik kazanımları ($\bar{X}=4,43$) diğer öğretmenlere göre daha yüksek düzeyde, 36-40 yaş arası öğretmenlere göre ise ($\bar{X}=3,80$) daha düşük düzeydedir. Anlamlılık değerinin ($F= 3,075$) $p=0,017<0,05$ olmasından dolayı aradaki fark anlamlılık göstermektedir.

Özbakım becerilere yönelik kazanımlar ile ilgili görüşlere bakıldığı zaman anlamlılık değerinin $p=0,315>0,05$ olmasından dolayı özbakım becerileri kazanımı için H_0 hipotezi kabul edilir. Yani öğretmenlerin özbakım beceri kazanımları ile ilgili düşünceleri yaşına göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

4.1.15. Gelişim alanları ile ilgili sonuçların öğrenim durumu değişkeni açısından farklılığın olup olmadığına ait bulgular

Aşağıda gelişim alanlarıyla ilgili maddelere verilen yanıtların katılımcıların öğrenim durumlarına göre bir farklılığın olup olmadığını gösteren Anova testi sonuçları tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 21: Gelişim alanlarına yönelik görüşlerin öğrenim durumuna göre farklılık gösterip göstermediğini test eden Anova testi sonuçları

Gelişim Alanı	Öğrenim Durumu	f	$\bar{X}$	SS	F	P
Dil Gelişimi	Ön Lisans	21	4,15	,319	4,664	,010
	Lisans	267	3,69	,751		
	Yüksek Lisans	13	3,39	,552		
Bilişsel Gelişim	Ön Lisans	21	4,10	,246	2,739	,066
	Lisans	267	3,81	,625		
	Yüksek Lisans	13	3,62	,352		
Sosyal Gelişim	Ön Lisans	21	3,87	,402	,618	,540
	Lisans	267	3,73	,710		
	Yüksek Lisans	13	3,58	,416		
Psikomotor Gelişim	Ön Lisans	21	4,21	,442	2,157	,117
	Lisans	267	4,00	,625		
	Yüksek Lisans	13	3,73	,424		
Özbakım Becerileri	Ön Lisans	21	4,36	,336	3,043	,049
	Lisans	267	3,93	,803		
	Yüksek Lisans	13	3,76	,649		

H₀ : Gelişim alanlarına yönelik kazanımlar ile ilgili düşünceler **öğrenim durumuna** göre anlamlı farklılık **göstermez**.

H_A : Gelişim alanlarına yönelik kazanımlar ile ilgili düşünceler **öğrenim durumuna** göre anlamlı farklılık **gösterir**.

Dil gelişimine yönelik kazanımlar ile ilgili düşünceler ön lisans mezunu öğretmenlerde ($\bar{X}=4,15$) diğer öğretmenlere göre daha yüksek düzeyde, yüksek lisans mezunu öğretmenlerde ise ($\bar{X}=3,39$) daha düşük düzeydedir. Anlamlılık değerinin ($F=4,664$) $p=0,010<0,05$ olmasından dolayı aradaki fark anlamlı bulunmuştur.

Bilişsel gelişime yönelik kazanımlar için yapılan F testi sonucunda göre anlamlılık değeri $p=0,066>0,05$ bulunduğundan bilişsel gelişim için H₀ hipotezi kabul edilir. Yani, bilişsel gelişim kazanımları ile ilgili düşünceler öğrenim durumuna göre anlamlı farklılık göstermez.

Sosyal gelişim kazanımı için yapılan F testi sonucunda göre anlamlılık değeri $p=0,540>0,05$ bulunduğundan sosyal gelişim için H₀ hipotezi kabul edilir. Yani, sosyal gelişim kazanımları ile ilgili düşünceler öğrenim durumuna göre anlamlı farklılık göstermez.

Psikomotor gelişim kazanımı için yapılan F testi sonucunda göre anlamlılık değeri $p=0,117>0,05$ bulunduğundan psikomotor gelişim için H₀ hipotezi kabul edilir. Yani, psikomotor gelişim kazanımları ile ilgili düşünceler öğrenim durumuna göre anlamlı farklılık göstermez.

Özbakım becerisi kazanımı ile ilgili düşünceler ön lisans mezunu öğretmenlerde ($\bar{X}=4,36$) diğer öğretmenlere göre daha yüksek düzeyde, yüksek lisans mezunu öğretmenlerde ise ($\bar{X}=3,76$) daha düşük düzeydedir. Anlamlılık değerinin ($F=3,043$) $p=0,049<0,05$ olmasından dolayı aradaki fark anlamlı bulunmuştur.

4.1.16. Gelişim alanları ile ilgili sonuçların mesleki kıdem değişkeni açısından farklılığın olup olmadığına ait bulgular

Aşağıda gelişim alanlarıyla ilgili maddelere verilen yanıtların katılımcıların mesleki kıdemlerine göre bir farklılığın olup olmadığını gösteren Anova testi sonuçları tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 22: Gelişim alanlarına yönelik görüşlerin mesleki kıdeme göre farklılık gösterip göstermediğini test eden Anova testi sonuçları

Gelişim Alanı	Mesleki Kıdem	f	$\bar{X}$	SS	F	P
Dil Gelişimi	0-5 yıl	185	3,70	,741	0,721	,578
	6-10 yıl	83	3,69	,679		
	11-15 yıl	22	3,92	,895		
	16-20 yıl	8	3,30	,500		
	20 yıl üzeri	3	4,00	,200		
Bilişsel Gelişim	0-5 yıl	185	3,78	,660	0,501	,735
	6-10 yıl	83	3,87	,512		
	11-15 yıl	22	3,92	,645		
	16-20 yıl	8	4,00	,435		
	20 yıl üzeri	3	3,90	,173		
Sosyal Gelişim	0-5 yıl	185	3,69	,742	1,154	,331
	6-10 yıl	83	3,84	,609		
	11-15 yıl	22	3,85	,511		
	16-20 yıl	8	3,51	,449		
	20 yıl üzeri	3	4,22	,509		
Psikomotor Gelişim	0-5 yıl	185	3,95	,661	0,858	,490
	6-10 yıl	83	4,09	,540		
	11-15 yıl	22	4,07	,704		
	16-20 yıl	8	4,03	,305		
	20 yıl üzeri	3	4,30	,556		
Özbakım Becerileri	0-5 yıl	185	3,85	,859	1,960	,101
	6-10 yıl	83	4,01	,656		
	11-15 yıl	22	4,23	,519		
	16-20 yıl	8	4,04	,218		
	20 yıl üzeri	3	4,71	,377		

H₀ : Gelişim alanlarına yönelik kazanımlar ile ilgili düşünceler **mesleki kıdeme** göre anlamlı farklılık **göstermez**.

H_A : Gelişim alanlarına yönelik kazanımlar ile ilgili düşünceler **mesleki kıdeme** göre anlamlı farklılık **gösterir**.

Gelişim alanlarına yönelik kazanımlar ile ilgili görüşlerin öğretmenlerin mesleki kıdemine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini test etmek için %95 güven düzeyinde yapılan F testi sonucunda göre tüm alanlar için anlamlılık değerlerinin $p > 0,05$ olmasından dolayı H₀ hipotezi kabul edilir. Yani, gelişim alanlarına yönelik kazanımlar ile ilgili düşünceler mesleki kıdeme göre anlamlı farklılık göstermez.

4.1.17. Gelişim alanları ile ilgili sonuçların mezuniyet durumları değişkeni açısından farklılığın olup olmadığına ait bulgular

Aşağıda gelişim alanlarıyla ilgili maddelere verilen yanıtların katılımcıların mezuniyet durumlarına göre bir farklılığın olup olmadığını gösteren Anova testi sonuçları tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 23: Gelişim alanlarına yönelik kazanımlar ile ilgili görüşlerin mezuniyet durumuna göre farklılık gösterip göstermediğini test eden Anova testi

Gelişim Alanı	Mezuniyet Durumu	F	$\bar{X}$	SS	F	P
Dil Gelişimi	Sınıf Ö.	160	3,29	,635	102,414	,000
	Okul Öncesi Ö.	125	4,26	,462		
	Diğer	16	3,67	,636		
Bilişsel Gelişim	Sınıf Ö.	160	3,52	,542	64,738	,000
	Okul Öncesi Ö.	125	4,21	,469		
	Diğer	16	3,74	,587		
Sosyal Gelişim	Sınıf Ö.	160	3,42	,635	58,588	,000
	Okul Öncesi Ö.	125	4,17	,522		
	Diğer	16	3,52	,613		
Psikomotor Gelişim	Sınıf Ö.	160	3,70	,577	61,121	,000
	Okul Öncesi Ö.	125	4,40	,446		
	Diğer	16	3,86	,604		
Özbakım Becerileri	Sınıf Ö.	160	3,58	,767	59,517	,000
	Okul Öncesi Ö.	125	4,45	,503		
	Diğer	16	3,61	,800		

Dil gelişimine yönelik kazanımları gerçekleştirme ile ilgili düşünceler okul öncesi öğretmenliği mezunu öğretmenlerde ($\bar{X}=4,26$) diğer öğretmenlere göre daha yüksek düzeyde, sınıf öğretmenliği mezunu öğretmenlerde ise bu kazanımların gerçekleşmesiyle ilgili düşünceleri ($\bar{X}=3,29$) daha düşük düzeydedir. Anlamlılık değerinin ($F=102,414$) $p=0,000<0,05$ olmasından dolayı aradaki fark anlamlı bulunmuştur.

Bilişsel gelişime yönelik kazanımları gerçekleştirme ile ilgili düşünceler, Okulöncesi öğretmenliği mezunu öğretmenlerde ($\bar{X}=4,21$) diğer öğretmenlere göre daha yüksek düzeyde, sınıf öğretmenliği mezunu öğretmenlerde ise bu kazanımların gerçekleşmesi ile ilgili düşünceleri ($\bar{X}=3,52$) daha düşük düzeydedir. Anlamlılık değerinin ($F=64,738$) $p=0,000<0,05$ olmasından dolayı aradaki fark anlamlı bulunmuştur.

Sosyal gelişime yönelik kazanımları gerçekleştirme ile ilgili düşünceler okul öncesi öğretmenliği mezunu öğretmenlerde ($\bar{X}=4,17$) diğer öğretmenlere göre daha yüksek düzeyde, sınıf öğretmenliği mezunu öğretmenlerde ise bu kazanımların gerçekleşmesi ile ilgili düşünceleri ($\bar{X}=3,42$) daha düşük düzeydedir. Anlamlılık değerinin ($F=58,588$) $p=0,000<0,05$ olmasından dolayı aradaki fark anlamlı bulunmuştur.

Psikomotor gelişime yönelik kazanımları gerçekleştirme ile ilgili düşünceler okulöncesi öğretmenliği mezunu öğretmenlerde ($\bar{X} = 4,40$) diğer öğretmenlere göre daha yüksek düzeyde, sınıf öğretmenliği mezunu öğretmenlerde ise bu kazanımların gerçekleşmesi ile ilgili düşünceleri ($\bar{X} = 3,70$) daha düşük düzeydedir. Anlamlılık değeri ($F = 61,121$) $p = 0,000 < 0,05$ bulunduğundan ortalamalar arasında fark anlamlı bulunmuştur.

Özbakım becerilere yönelik kazanımları gerçekleştirme ile ilgili düşünceler okul öncesi öğretmenliği mezunu öğretmenlerde ($\bar{X} = 4,45$) diğer öğretmenlere göre daha yüksek düzeyde, sınıf öğretmenliği mezunu öğretmenlerde ise bu kazanımların gerçekleşmesi ile ilgili düşünceleri ($\bar{X} = 3,58$) daha düşük düzeydedir. Anlamlılık değerinin ($F = 59,517$) $p = 0,000 < 0,05$ olmasından dolayı aradaki fark anlamlı bulunmuştur.

4.1.18. Gelişim alanları ile ilgili sonuçların sınıf mevcudu değişkenine göre farklılığın olup olmadığına ait bulgular

Aşağıda gelişim alanlarıyla ilgili maddelere verilen yanıtların katılımcıların sınıf mevcudlarına göre bir farklılığın olup olmadığını gösteren Anova testi sonuçları tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 24: Gelişim alanlarına yönelik kazanımlar ile ilgili görüşlerin sınıf mevcudu değişkenine ilişkin Anova testi sonuçları

Gelişim Alanı	Sınıf Mevcudu	F	$\bar{X}$	SS	F	P
Dil Gelişimi	20 ve altı	121	3,99	,643	16,732	,000
	21-30 arası	112	3,47	,720		
	31 ve üstü	68	3,58	,778		
Bilişsel Gelişim	20 ve altı	121	4,00	,579	8,851	,000
	21-30 arası	112	3,69	,575		
	31 ve üstü	68	3,70	,684		
Sosyal Gelişim	20 ve altı	121	3,95	,643	9,690	,000
	21-30 arası	112	3,61	,683		
	31 ve üstü	68	3,56	,730		
Psikomotor Gelişim	20 ve altı	121	4,18	,585	7,958	,000
	21-30 arası	112	3,88	,584		
	31 ve üstü	68	3,88	,711		
Özbakım Becerileri	20 ve altı	121	4,23	,702	13,333	,000
	21-30 arası	112	3,80	,739		
	31 ve üstü	68	3,71	,860		

Sınıf mevcudu 20 ve altında olan öğretmenlerin dil gelişimine yönelik kazanımların gerçekleşme düzeyleri ile ilgili görüşleri ($\bar{X}=3,99$) diğer öğretmenlere göre daha yüksek düzeydedir. Anlamlılık değerinin ($F= 16,732$) $p=0,000<0,05$ olmasından dolayı aradaki fark anlamlı bulunmuştur.

Bilişsel gelişime yönelik kazanımların gerçekleşme düzeyleri ile ilgili görüşlerde sınıf mevcudu 20 ve altında olan öğretmenlerin görüşleri ($\bar{X}=4,00$) diğer öğretmenlerden daha yüksek düzeydedir. Anlamlılık değerinin ($F= 8,851$) $p=0,000<0,05$ olmasından dolayı da aradaki fark anlamlı bulunmuştur.

20 ve altı mevcuda sahip öğretmenlere göre öğrencilerin sosyal gelişime yönelik kazanımların gerçekleşme düzeyleri ile ilgili görüşleri ($\bar{X}=3,95$) diğer öğretmenlere göre daha yüksek düzeydedir. Anlamlılık değerinin ($F= 9,690$) $p=0,000<0,05$ olmasından dolayı aradaki fark anlamlı bulunmuştur.

Psikomotor gelişime yönelik kazanımların gerçekleşme düzeyleri, sınıf mevcudu 20 ve altında olan öğretmenlere göre ($\bar{X}=4,18$) diğer öğretmenlerden daha yüksek düzeydedir. Anlamlılık değerinin ($F= 7,958$) $p=0,000<0,05$ olmasından dolayı da aradaki fark anlamlı bulunmuştur.

Sınıf mevcudu 20 ve altında olan öğretmenlere göre öğrencilerin özbakım becerilere yönelik kazanımların gerçekleşme düzeyleri ile ilgili görüşleri ($\bar{X}=4,23$) diğer öğretmenlere göre daha yüksek düzeydedir. Anlamlılık değerinin ($F= 13,333$) $p=0,000<0,05$ olmasından dolayı aradaki fark anlamlı bulunmuştur.

Tablo 25: Gelişim alanları arasındaki ilişkiyi inceleyen korelasyon analizi

		Dil Gelişimi	Bilişsel Gelişim	Sosyal Gelişim	Psikomotor Gelişim	Özbakım Becerileri
Dil Gelişimi	Korelasyon (r)	1				
	Anlamlılık (p)					
Bilişsel Gelişim	Korelasyon (r)	,716(**)	1			
	Anlamlılık (p)	,000				
Sosyal Gelişim	Korelasyon (r)	,610(**)	,756(**)	1		
	Anlamlılık (p)	,000	,000			
Psikomotor Gelişim	Korelasyon (r)	,547(**)	,686(**)	,676(**)	1	
	Anlamlılık (p)	,000	,000	,000		
Özbakım Becerileri	Korelasyon (r)	,651(**)	,684(**)	,724(**)	,645(**)	1
	Anlamlılık (p)	,000	,000	,000	,000	

** 0,01 anlamlılık düzeyinde korelasyon değeri anlamlıdır.

Yukarıdaki korelasyon analizine göre gelişim alanları arasındaki korelasyon katsayılarının tümü pozitif değer, anlamlılık değerleri de $p < 0,05$ bulunmuştur. Bu sonuçlara göre tüm gelişim alanları arasında aynı yönlü ve anlamlı bir ilişki vardır. Gelişim alanlarından biri ile ilgili görüşler arttığı zaman diğer gelişim alanları da bundan etkilenmekte ve aynı yönde bir artış gözlemlenmektedir.

4.2. Araştırmanın Nitel Boyutuna İlişkin Bulgular

Bu bölümde; araştırmanın nicel kısmından elde edilen verilerden yola çıkarak, açık uçlu sorularla daha detaylı bilgiler elde edilmeye çalışılmıştır. O.Ö.E.P’de yer alan gelişim alanlarıyla ilgili okul öncesi öğretmenlerinin görüşleri ve karşılaştıkları sorunları anlamaya yönelik sorular sorulmuştur. Bunun yanında O.Ö.E.P’den faydalanan öğrencilerin bulunduğu ilkokul 1.sınıflarda görev yapmakta olan öğretmenlere aynı amaçla açık uçlu sorular sorularak sonuç elde edilmeye çalışılmıştır. Aşağıda araştırmanın bu boyutuyla ilgili bulgulara yer verilmiştir.

4.2.1.Okul Öncesi Öğretmenlerinin programdaki gelişim alanları ile ilgili görüşlerine ait bulgular

Aşağıda görüşme formlarıyla elde edilen katılımcı görüşlerine ait bilgilerden en çok tekrar edilen ifadelerle ilgili yüzde (%) ve frekans (f) bilgileri tablolar halinde

sunulmuştur. Okul öncesi öğretmenleri için oluşturulan görüşme formunda ilk maddeye ait bilgiler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

S.1. 2013 OÖEP’deki gelişim alanlarıyla ilgili kazanım ve göstergelerin yeterliliğine ilişkin görüşleriniz nelerdir?

Tablo 26: Okul öncesi öğretmenlerin gelişim alanlarıyla ilgili görüşlerine ait yüzde ve frekans bilgileri

Gelişim Alanları	Görüşler	f	%
Bilişsel alan	Yeterlidir	28	68,2
	Bireysel farklılıklar göz önünde bulundurulmalıdır.	13	31,8
	Toplam	41	100
Sosyal alan	Yeterlidir	23	56,0
	Bireysel farklılıklar göz önünde bulundurulmalıdır.	18	43,9
	Toplam	41	100
Psikomotor alan	Yeterlidir	29	70,7
	Materyal eksikliği ve fiziksel şartlar düzeltilmelidir.	12	29,3
	Toplam	41	100
Dil alanı	Yeterlidir	19	46,3
	Bireysel farklılıklar göz önünde bulundurulmalıdır.	22	53,6
	Toplam	41	100
Öz bakım beceriler	Yeterlidir	30	73,1
	Bireysel farklılıklar göz önünde bulundurulmalıdır.	11	26,8
	Toplam	41	100

O. Ö. Öğretmenlerinin gelişim alanlarıyla ilgili programda yer alan kazanım ve göstergelerin yeterliliğine ilişkin görüşlerine baktığımızda, yeterli olduğuyla ilgili yoğun bir katılımcı görüşü olmakla beraber bireysel farklılıklara daha çok dikkat edilmesi gerektiğiyle ilgili görüşler de mevcuttur. Katılımcılardan biri bilişsel gelişimle ilgili olarak;

18/K-1/B “...Bireysel farklılıklar dikkate alınarak, kaynaştırma öğrencileri için ek kazanımlar ilave edilebilir...” şeklinde görüş belirtirken, bir diğeri;

33/K-1/C “...Çocukların bilişsel alanda sahip olması gereken bütün özelliklerle ilgili etkinliklere yer verdiğinden yeterli olduğunu düşünüyorum...” şeklinde görüş bildirmiştir.

Sosyal gelişimle ilgili katılımcı görüşleri incelendiğinde, büyük bir çoğunluk yeterli bulunduğunu belirtmekle beraber, bireysel ve bölgesel farklılıkların da göz önünde bulundurulması gerektiğini belirten görüşler de mevcuttur. Katılımcılardan biri;

23/E-2/C “...Çocuğu, içinde yaşadığı çevreyle ele alıp, ona uygun kazanımların daha çok yer alması gerektiğini düşünüyorum...” şeklinde görüş bildirmiş, bir diğer katılımcı da;

20/E-2/C “...Çocuğun, kendini tanıması, farkındalığının artması, başkalarının haklarını gözetmesi vb. kazanımların üzerinde durması yeterli olduğunun göstergesidir...” şeklinde görüş bildirmiştir.

Psikomotor gelişimle ilgili görüşler incelendiğinde katılımcıların büyük bir kısmı yeterli olduğunu ifade etmişlerdir. Bunun yanında materyal eksikliği ve okulun fiziki şartlarının elverişsiz olduğundan kaynaklı bu gelişim alanıyla ilgili bazı aksaklıkların yaşandığını ifade eden katılımcılar da mevcuttur. En sık ifade edilen görüşler incelendiğinde, katılımcılardan birinin;

6/E-1/C “...Çocukların, gelişim seviyelerine uygun, büyük-küçük motor becerilerle ilgili bütün kazanımları kapsadığını ve yeterli olduğunu düşünüyorum...” şeklinde görüş bildirirken, bir diğer katılımcı;

7/K-1/C “...Psikomotor gelişimle ilgili kazanımların başarılı bir şekilde kazandırılması için, okuldaki fiziksel şartların istenen düzeye kavuşturulması lazım...” şeklinde görüş bildirmiştir.

Dil gelişimi ile ilgili kazanımların yeterliliğine ilişkin katılımcı görüşlerine baktığımızda; bölgenin sosyal ve etnik yapısından kaynaklanan nedenlerden dolayı sorun yaşadıklarını belirten yoğun bir katılımcı görüşü olmakla beraber, genel olarak yeterli bulan katılımcılar da mevcut. Bu görüşler incelendiğinde, katılımcılardan biri;

35/K-1/B “...Anadili farklı olan bölgelerde dil alanında çok zorluk çekiyoruz. Çocuklarla iletişim kurmakta zorlandığımızdan dolayı bazı kazanımların yerleşmesi uzun zaman alabiliyor...” şeklinde görüş bildirmiş, bir diğer katılımcı ise;

28/K-1/C “...Genel itibarı ile yeterli olduğunu düşünüyorum...” şeklinde görüş bildirmiştir.

Öz bakım becerilerle ilgili kazanımların yeterliliğine ilişkin görüşler incelendiğinde, katılımcıların büyük bir kısmı yeterli olduğu yönünde görüş bildirmiştir. Bunun yanında bireysel farklılıkların daha çok göz önünde bulundurulması gerektiğini belirten görüşlerden bahsetmek de mümkün. Becerilerle ilgili görüşler incelendiğinde, katılımcılardan biri;

27/K-1/B “...Öz bakım becerilerle ilgili, daha küçük yaş grupları için detaya inerek gerekli düzenlemeler yapılabilir...” şeklinde görüş bildirirken, başka bir katılımcı;

1/K-1/C “...Program, öz bakım becerilerle ilgili istenen hedefe ulaşmakta yeterlidir. Çocukların bu alandaki yeterlikleri uygulama sırasında da gözlemlenmektedir...” şeklinde görüşünü ifade etmiştir.

4.2.2. Okul öncesi öğretmenlerinin programı uygularken karşılaştıkları sorunlara ait bulgular

Okul öncesi öğretmenlerinin programı uygularken en çok karşılaştıkları problemlere ait bilgiler aşağıdaki tabloda verilmeye çalışılmıştır.

S.2. 2013 OÖEP’yi uygularken karşılaştığınız sorunlar ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerileriniz nelerdir?

Tablo 27: Okul öncesi öğretmenlerinin programla ilgili yaşadıkları problemlere ait yüzde ve frekans bilgileri

Görüşler	f	%
Bireysel ve bölgesel farklılıklar	11	26,8
Materyal eksikliği	3	7,3
Aile ilgisizliği	2	4,8
Okulun fiziki şartlarının elverişsizliği	3	7,3
Sorun yaşamadım	22	53,6
Toplam	41	100

Tablodaki bilgiler incelendiğinde; programın uygulanmasıyla ilgili en çok karşılaşılan problemlerin başında yüzde 26,8’lik bir oranla bölgesel ve bireysel farklılıkların geldiğini söyleyebiliriz. Bunu yüzde 7,3’lük bir oranla materyal eksikliği, yüzde 4,8’lik bir oranla ailelerin ilgisiz ve etkinliklere katılmada isteksiz olduğu ve son olarak da yüzde 7,3’lük bir oranla okulun fiziki şartlarının yetersiz olduğu problemlerinin takip ettiğini söyleyebiliriz. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu, yüzde 53,6’sı ise güncellenen programla ilgili sorun yaşamayıp yeterli olduğunu ifade etmişlerdir. Yaşanılan problemlerle ilgili katılımcı görüşleri incelendiğinde, katılımcılardan biri;

6/E-1/B “...Programı uygularken çalıştığım grubun küçük yaş grubu olması nedeniyle uygulamada sorun yaşadım. Programda küçük yaş grubuyla ilgili yeni düzenlemeler yapılabilir...” şeklinde görüş bildirirken, bir diğer katılımcı;

20/E-2/C “...Çalıştığım bölgedeki ailelerin çoğunun sosyo kültürel ve sosyo ekonomik açıdan dezavantajlı olduğunu söyleyebilirim. Okula başlayan çocukların çoğu Türkçeyi bilmeden geliyor ve bu da bazı kazanımların yerleşmesinde zaman kaybına neden olabiliyor. Bu tür yerlerde Türkçe dil etkinliklerine daha fazla yer verilmesi gerektiğini

düşünüyorum...” şeklinde bölgesel farklılıklara işaret etmiştir. Bir başka katılımcı okullardaki donanım ile ilgili görüşünü;

3/E-1/C “...İlkokulların bünyesinde açılan anasınıflarında materyal sıkıntısı çekiyoruz. Okul müdürleri bu konuda bilgilendirilmeli ya da bu sınıflara da ayrı bir bütçe oluşturulmalıdır...” şeklinde belirtirken başka bir katılımcı, aile katılımıyla ilgili yaşadığı problemi

39/K-1/C “...Programda belirtilen aile katılımını yeterli düzeyde sağlayamıyoruz. Bu da programda belirtilen aile katılımı ile ilgili bazı hedeflerin tam olarak gerçekleşmemesine neden oluyor. Bunun tek çözümünün de okul öncesi eğitimle beraber programda belirtilen OBADER’in kapsadığı seminerlerin de zorunlu olması gerektiğini düşünüyorum...” şeklinde ifade etmiştir. Bir diğer katılımcı okulların fiziksel şartlarına dikkat çekerek;

38/E-1/C “...Çalıştığım okulun fiziki şartlarının elverişsizliği bazı kazanımların gerçekleşmesini engelleyebiliyor. Özellikle hareketli oyun ve psikomotor becerilere yönelik bazı etkinlikleri sınıfın ve okulun fiziki şartlarından dolayı yapmakta sorun yaşıyorum...” şeklinde yaşadığı problemi belirtmiştir. Programla ilgili sorun yaşamadığını söyleyen katılımcıların sayısı fazla olmakla beraber, en sık tekrar edilen görüş;

17/K-1/C “...Geniş kapsamlı ve esnek bir program olduğundan dolayı ihtiyaç duyduğum her şeyi bulabiliyorum. Gerektiği zaman ve durumlarda değişiklik yapmamda bana ayrıca bir rahatlık sunuyor. Görev yaptığım okulun merkezi bir okul olması ve ailelerin de ilgili olmasından dolayı belirli bir sorun yaşamadım...” şeklindedir.

4.2.3. Okul öncesi öğretmenlerinin programla ilgili genel görüş ve önerilerine ait bulgular

Aşağıda okul öncesi öğretmenlerinin programın uygulanması ile ilgili genel görüş ve önerilerine ait bilgiler tabloda sunulmuştur.

S.3. Eklemek istediğiniz bir şey varsa lütfen belirtiniz.

Tablo 28: Okul öncesi öğretmenlerinin programla ilgili görüş ve önerilerine ait yüzde ve frekans bilgileri

Görüşler	f	%
Okul öncesi eğitime gereken önemin verilmemesi	17	41,4
O.Ö.E.P. ile ilgili hizmet içi eğitim ve seminer sayısının artırılması	5	12,1
Okullara ayrılan kaynak miktarının artırılması	11	26,8
Okul ve öğretmen eksikliği	4	9,7
Belirtmeyen	4	9,7
Toplam	41	100

Tablo incelendiğinde; programla ilgili öğretmen önerilerine baktığımızda; yüzde 41,4'lük bir oranla okul öncesi eğitime gereken önemin verilmediği ve bu alanda gerekli çalışmaların yapılması gerektiği görüşü öne çıkmaktadır. Bu öneriyi yüzde 26,8'lik bir oranla okulöncesi eğitim kurumlarına ayrılan kaynak miktarının artırılması gerektiği görüşü takip etmektedir. En sık tekrarlanan bir diğer öneri ise güncellenen programlarla ilgili öğretmenlere daha fazla bilgi verilmesi gerektiği düşüncesidir. Önerilerle ilgili görüş belirtmeyen katılımcılar olmakla beraber, yüzde 9,7'lik bir katılımcı oranıyla da okul ve öğretmen eksikliğinin giderilmesi gerektiğini belirten katılımcılar da mevcut. Önerilerle ilgili öğretmen görüşleri incelendiğinde, katılımcılardan biri;

12/K-1/C “...Okul öncesi eğitime gereken önemin yeterli düzeyde verilmediğini düşünüyorum. Bu anlamda okul öncesi eğitimi biraz daha yaygınlaştırmak adına eğitimciler tarafından ülke genelinde veya tv. programlarında bununla ilgili aileleri teşvik edici seminerler düzenlenerek hak ettiği duruma gelmesi sağlanabilir...” şeklinde sorunu ve çözüm önerisini ifade etmiştir. Bir diğer katılımcı ise;

30/K-1/C “...Çalışan öğretmenlerin, mesleki açıdan kendilerini geliştirmeleri adına, Okul öncesi eğitim programıyla ilgili hizmet içi eğitimlere sık sık yer verilerek, bu alandaki seminer, kongre vb. çalışmaların sayıları da arttırılmalıdır...” şeklinde öğretmenlerin bu konularda daha fazla bilgilendirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Başka bir katılımcı da;

11/K-2/C “...Özellikle kırsal kesimde ve ilkokulların bünyesinde açılan anasınıflarındaki materyal eksikliği bir an önce giderilmelidir. Dezavantajlı okullar sık sık ziyaret edilerek ihtiyaçlar tespit edilmelidir. Bunun yanında bu tür okullara ayrılan kaynak arttırılmalıdır...” şeklinde öneride bulunmuştur. Başka bir katılımcı ise hem nitelik hem de nicelik açısından yaklaşarak;

41/K-1/C “...Bağımsız anaokullarının sayısının arttırılarak, ücretli ön lisans mezunlarının yerine bölüm lisans mezunu öğretmenlerin çalıştırılması gerektiğini düşünüyorum...” şeklinde öneri sunmuştur. Başka bir katılımcı da;

16/K-1/C “...İlkokulların bünyesinde açılan ana sınıflar fiziksel olarak uygun değil, bunun yanında gelen kaynak da başka işler için kullanıldığından birçok ihtiyacımızı karşılayamıyoruz...” şeklinde kaynak sıkıntısını ve ortamın elverişsizliğini

vurgulamıştır. Başka bir öğretmen de benzer bir görüş bildirmiş ve bu konuda hem idare hem de aile ilgisizliğine de değinmiştir.

21/K-2/C “...Görev yaptığım sınıf nitelikli bir okul öncesi eğitim için uygun değil, idare ve ailelerden daha geniş ve donanımlı bir ortam oluşturma konusunda yardım istememe rağmen gerekli desteği göremedim ve eldeki imkanlarla idare etmeye çalışıyorum. Bu nedenle ilkokulların bünyesindeki sınıflar kapanmalı ve bağımsız anaokulu sayısı artırılmalıdır...” şeklinde sorununu ve çözüm önerisini dile getirmiştir.

4.2.4. Sınıf öğretmenlerinin öğrencilerin gelişim alanları ile ilgili kazanımları gerçekleştirmelerine yönelik görüşlerine ait bulgular

Aşağıda sınıf öğretmenlerinin gelişim alanlarıyla ilgili kazanımların gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşlerine ait bilgiler tablo halinde sunulmuştur.

S.1 Sınıfınızda OÖEP’den faydalanmış öğrencilerin aşağıda belirtilen gelişim alanlarındaki mevcut durumlarını değerlendiriniz.

Tablo 29: Sınıf öğretmenlerinin çocukların gelişim alanlarına yönelik becerileriyle ilgili görüşlerine ait frekans ve yüzde bilgileri

Gelişim Alanları	Görüşler	f	%
Bilişsel Gelişim	Hazırbulunuşluk düzeyleri yüksektir.	48	73,8
	Neden-sonuç ilişkisini iyi kurabiliyorlar.	6	9,2
	Problem çözme becerileri gelişmiştir.	11	16,9
	Toplam	65	100
Sosyal Gelişim	Okula ve değişik ortamlara uyum sağlayabiliyorlar	51	78,4
	Empati becerileri gelişmiştir.	3	4,6
	Grupla işbirliği içinde olma konusunda başarılıdır.	7	10,7
	Duygu ve düşüncelerini rahat ifade edebiliyorlar.	4	6,1
	Toplam	65	100
Psikomotor Gelişim	Büyük-küçük motor becerilerde başarılıdır.	50	76,9
	El göz koordinasyonları çok iyidir.	11	16,9
	Bedenlerini iyi kullanabiliyorlar.	4	6,1
	Toplam	65	100
Dil Gelişimi	Kelime dağarcıkları istenen düzeydedir.	44	67,6
	İletişim kurmaktan çekinmiyorlar.	3	4,6
	Kendilerini rahat bir şekilde ifade edebiliyorlar.	11	16,9
	Türkçeyi, dil bilgisi kurallarına uygun konuşuyorlar.	3	4,6
	İstenen düzeyde değil.	4	6,1
	Toplam	65	100
Özbakım Beceriler	Kişisel hijyen konusunda oldukça başarılıdır.	48	73,8
	Okul ve sınıf temizliğine gereken özeni gösteriyorlar.	13	20,0
	Dengeli ve sağlıklı beslenmenin öneminin farkındalar	4	6,1
	Toplam	65	100

Tabloda, sınıf öğretmenlerinin çocuğun gelişim alanlarındaki kazanımların yeterliliğiyle ilgili görüşleri incelendiğinde; Bilişsel gelişim alanıyla ilgili olarak, katılımcıların yüzde 73,8'i çocukların hazırbulunuşluk düzeylerinin yüksek olduğunu, yüzde 16,9'u problem çözme becerilerinin geliştiğini, yüzde 9,2'lik bir kısmı da programdan faydalanan çocukların neden sonuç ilişkisini kurabildiklerini ifade etmişlerdir. Sosyal gelişim alanıyla ilgili sonuçlar incelendiğinde; katılımcıların büyük bir çoğunluğu yüzde 78,4'ü çocukların okula ve değişik ortamlara girdiklerinde uyum sağlayabildiklerini ifade etmişlerdir. Katılımcıların yüzde 10,7'si çocukları grupla işbirliği yapma konusunda yeterli bulduklarını, yüzde 6,1'i çocukların duygularını ifade etmekten çekinmediklerini, yüzde 4,6'sı de empati kurma becerilerinin geliştiğini ifade etmişlerdir. Psikomotor alanla ilgili sonuçlara baktığımızda, büyük ve küçük motor becerilerin geliştiğini belirten yüzde 76,9'luk bir oranla yoğun bir katılımcı görüşü olduğunu söyleyebiliriz. Katılımcıların yüzde 16,9'luk bir kısmı çocukların el-göz koordinasyonlarının iyi olduğunu, yüzde 6,1'lik bir katılımcı oranıyla da çocukların bedenlerini iyi kullandıkları görüşü olduğu söylenebilir. Katılımcıların dil gelişimi ile ilgili görüşleri incelendiğinde en çok tekrarlanan görüşün, yüzde 67,6'lık bir oranla kelime dağarcıklarının yeterli olduğu görüşüdür. En sık tekrar edilen bir diğer görüş ise yüzde 16,9'luk bir oranla çocukların duygu ve düşüncelerini rahat bir şekilde ifade ettikleriyle ilgili görüştür. En sık tekrarlanan üçüncü görüş ise yüzde 6,1'lik bir oranla çocukların bu alandaki kazanımları yetersiz buldukları ve istenen düzeyde olmadığı görüşüdür. Katılımcıların yüzde 4,6'sı çocukların iletişim kurmaktan çekinmedikleri görüşünü bildirirken, bir diğer yüzde 4,6'sı de Türkçe'yi dil bilgisi kurallarına uygun bir şekilde konuştuklarını ifade etmişlerdir. Özbakım becerilerle ilgili olarak da katılımcıların büyük bir kısmı yüzde 73,8'i öğrencileri kişisel hijyen konusunda başarılı bulduklarını, yüzde 20'si okul ve sınıf temizliği konusunda özenli davrandıklarını ve son olarak da yüzde 6,1'i dengeli ve sağlıklı beslenmenin farkında olduklarını belirtmişlerdir.

Sınıf öğretmenlerinin, çocukların gelişim alanlarıyla ilgili kazanımları gerçekleştirip gerçekleştirmedikleri ile ilgili görüşleri incelendiğinde, bilişsel gelişim alanı ile ilgili katılımcılardan biri;

54/K-1/B “...O.Ö.E.P'den faydalanan çocuklarda belli şemalar olduğu için ilkokul birinci sınıfa daha donanımlı bir şekilde başlıyorlar. Bu şekilde okula başlayan çocuklar hem bizim işimizi daha da kolaylaştırıyor hem de belirlenen zaman içerisinde şemalarını

genişleterek daha çok şey öğrenme fırsatını buluyorlar...” şeklinde görüş belirtirken, bir diğer katılımcı; programdan faydalanmayan öğrencilerle kıyaslama yaparak;

30/E-1/C “...O.Ö.E.P’den faydalanan öğrenciler ilkokula daha hazır, daha donanımlı bir şekilde başlıyorlar. Diğer öğrencilerle kıyaslandığında genel olarak; bilgiyi alma, kavrama, yorumlama ve uygulama gibi konularda daha başarılı oldukları gözlenmektedir...” şeklinde ifade etmiştir. Çocukların; neden-sonuç ilişkisini kurma ve eleştirel düşünme becerileriyle ilgili katılımcılardan biri;

8/K-1/C “...Programdan faydalanan öğrencilerin çoğunun, bilgi, olay ve olguları olduğu gibi kabul etmek yerine daha şüpheci yaklaştıklarını söyleyebilirim. Olayların olası sebeplerini, neden sonuç ilişkisini veya olası sonuçlarıyla ilgili zaman zaman çok orijinal fikirler üretebiliyorlar...” şeklinde görüş bildirmiştir. Yine bilişsel alana dönük problem çözme becerileri ile ilgili görüşlerden biri;

16/E-1/C “...Karşılaştıkları problemlere yönelik fikir üretip, problemi tanımlama, olası çözüm yollarını söyleme ve bu çözüm yollarını deneme gibi basamakları başarılı bir şekilde uygulayabiliyorlar...” şeklinde olup çocukların bu yöndeki kazanımlarının iyi düzeyde olduğu yönündedir. Bir diğer katılımcı;

21/K-1/C “...Karşılaştıkları problemlere yönelik, diğer öğrencilere nazaran daha aktif bir rol üstlenebiliyorlar...” şeklinde bir değerlendirme yaparak, programdan faydalanan öğrencilerin, faydalanmayan öğrencilere oranla daha iyi bir durumda olduklarını ifade etmiştir. Sosyal gelişim alanı ile ilgili görüşler incelendiğinde, katılımcılardan biri okula uyum sağlama ile ilgili;

39/E-1/C “...Okul kültürüne ve kurallara aşina oldukları için, daha stressiz bir başlangıç yapıp okul ve sınıf ortamına rahat bir şekilde uyum sağlayabiliyorlar...” şeklinde görüş bildirmişken, bir diğer katılımcı oyunun etkisine dikkat çekerek;

13/K-1/C “...Anasınıflarında oyun odaklı bir dönem geçirmeleri onları sosyal bir birey haline getiriyor. İlkokula geçiş aşamasında oryantasyon döneminde zorluk yaşamadıkları gibi biz öğretmenlere de kolaylık sağladıklarını düşünüyorum...” kendilerine de bu konuda kolaylık sağlandığını ifade etmiştir. En sık tekrar edilen temalardan biri olan empati kurma ile ilgili bir katılımcı;

11/E-1/C “...Kendi duygularının farkında oldukları gibi başkalarının da bazı durumlarda ne hissettiklerini anlayıp bunu ifade edebiliyorlar...” şeklinde ifade ederken, başka bir katılımcı da;

19/K-1/C “...Arkadaşlarıyla olan ilişkilerinde nasıl davranmaları gerektiğini biliyorlar. Herkesin bazı konularda aynı fikirde olmayacakları ve herkesin fikrine saygı duyulması gerektiğinin farkındalar...” şeklinde arkadaş ilişkilerine ve farklılıklara saygı gösterme konusundaki becerilerle ilgili düşüncesini bu şekilde açıklamıştır. Sosyal gelişim alanı ile ilgili öne çıkan grupla işbirliği ve liderlik temalarıyla ilgili görüşler incelendiğinde, katılımcılardan biri;

63/E-2/C “...O.Ö.E.P. 'den faydalanan çocukların çoğunda; gruba katılma, grup içerisinde aldığı görevi yerine getirme, grupta bazen liderliği üstlenme gibi davranışları gözlemlemek mümkün...” şeklinde görüş bildirmiş, bir diğer katılımcı da;

42/K-1/C “...Grupla işbirliği içinde uyumlu bir şekilde çalışabiliyorlar. Grup çalışmalarında ve oynattığım oyunlarda genellikle liderlik görevini üstleniyorlar...” liderlik vasıflarına vurgu yapmıştır. Yeni karşılaştıkları durumlara uyum sağlamayla ilgili, bir katılımcı;

1/K-1/C “...Yeni karşılaştıkları durumlarla ilgili duygu ve düşüncelerini rahat bir şekilde aktarabiliyorlar. Sevindikleri veya hoşlarına gitmeyen durumları, arkadaşları veya öğretmenleriyle paylaşabiliyorlar...” şeklinde görüş bildirmiş, bir diğer katılımcı da, O.Ö.E.P'den faydalanmayan öğrencilerle bir kıyaslama yaparak;

65/E-1/B “...Okul öncesi eğitimi almayan öğrencilerime göre oldukça sosyalleşmişler. Duygu ve düşüncelerini rahat bir şekilde ifade ediyorlar. Fakat genel olarak istenen düzeyde olduklarını söyleyemem...” şeklinde ifade etmiştir. Bir diğer gelişim alanı olan psikomotor gelişim alanı ile ilgili görüşler incelendiğinde, en sık tekrar edilen temalardan biri olan küçük-büyük motor becerilerin gelişimiyle ilgili olarak katılımcılardan biri;

3/E-1/C “...En çok bu alanda kolaylık sağlandığı söylenebilir. Hem küçük hem de büyük motor becerilerde oldukça başarılı olduklarını söyleyebilirim. Özellikle küçük motor becerilerinin hazır oluşu sayesinde, ilkökul birinci sınıf için önemli bir etkinlik sayılan okuma yazma konusunda kalemi düzgün kullanmaları güzel yazı yazmalarını da sağlıyor...” şeklinde görüş bildirmiş bir diğer katılımcı da kıyaslama yaparak;

46/K-1/C “...Okul öncesi eğitimden faydalanan öğrencilerin zihin kas koordinasyonu ve ince motor becerileri daha gelişmiştir. Kalem, fırça vb. malzemeleri kullanmakta zorlanmadıklarından diğer öğrencilere nazaran, ortaya güzel ürünler çıkarabiliyorlar...” şeklinde görüşünü ifade etmiş, bir diğer katılımcı da bu ifadeye paralel olarak;

15/E-1/C “...Programdan faydalanan öğrenciler, faydalanmayan öğrencilere nazaran fiziksel aktivitelerde daha başarılı bir performans sergiliyorlar. Fiziksel aktivite gerektiren durumlarda, motor becerilerini uyumlu bir şekilde kullandıklarını söyleyebilirim...” şeklinde destekleyici bir görüş bildirmiştir. Dil gelişimi ile ilgili katılımcı görüşlerine baktığımızda, en sık tekrar edilen temanın kelime dağarcığıyla ilgili olduğunu söyleyebiliriz. Bununla ilgili katılımcılardan biri;

50/E-2/C “...Kelime hazineleri geniştir. Duygu ve düşüncelerini aktarırken özgün kelimelerle cümleler kurabiliyorlar...” şeklinde görüş bildirmiş, bir diğer katılımcı da bu konudaki yeterlilikleri ile ilgili;

24/K-1/C “...İletişimi başlatmada, iletişime katılmada, konuşulan bir konuyla ilgili yorum yapmada istenen seviyeler...” cümlesi ile ifade etmiştir. Başka bir katılımcı, kelime dağarcıklarıyla ilgili ve programdan faydalanmayan çocuklarla bir kıyaslama yaparak;

18/K-2/C “...Dil gelişimleri çok iyi düzeyde olmakla beraber, farklı türdeki hayvan, bitki, oyun vb. şeylerin isimlerini biliyorlar. Diğer çocuklara oranla; kelimeleri doğru telaffuz etmede, duygu ve düşüncelerini aktarmada, genel olarak kendilerini ifade etme konusunda oldukça başarılıdırlar...” şeklinde ifade etmiştir. Başka bir katılımcı gramere dikkat çekerek;

14/K-1/C “...Sözcükleri doğru ve yerinde kullanma, cümleleri anlamlı ve kurallı bir şekilde kurma konusunda oldukça başarılıdırlar...” programdan faydalanan çocukların bu konudaki yeterliliklerini dile getirmiştir. Başka bir katılımcı ise, bölgesel farklılıklara dikkat çekerek;

7/K-1/C “...Görev yaptığım bölgenin şartları göz önüne alındığında; okul öncesi eğitimin farkının en bariz hissedildiği alan dil alanıdır. Evde ve sokakta konuşulan dil farklı olduğu için okul öncesi eğitimi alan çocuklar yeterli seviyede olmasa da bu alanda belli

bir donanım ile geliyorlar...” bölgesel farklılıkların, okul öncesi eğitim sayesinde asgari düzeye indiğini ifade etmiştir. Gelişim alanları ile ilgili son olarak özbakım becerilere dönük katılımcı görüşleri incelendiğinde; temizlik alışkanlığı, beslenme ve tuvalet eğitimi temalarının ön plana çıktığını söyleyebiliriz. Bununla ilgili katılımcı görüşleri incelendiğinde, katılımcılardan biri;

64/E-1/C “...*Hem bedensel temizlik konusunda hem de kullandıkları kişisel eşyaların temizliği konusunda ellerinden gelen özeni gösteriyorlar. Bunun yanında giyinme, soyunma, tuvalet ihtiyacını giderme ve beslenme gibi konularda bağımsız hareket edebiliyorlar...”* şeklinde ifade ederek, çocukların bu alandaki yeterliliklerine vurgu yapmıştır. Başka bir katılımcı da, çocukların içinde yaşadıkları çevreyle ilgili farkındalığa dikkat çekerek;

13/E-2/C “...*Okul öncesi eğitimi almış çocuklar daha önceden okul tecrübesi yaşadıkları için; sınıfta ve okulda uyulması gereken kuralların olduğunu biliyorlar. Sınıf ve okul temizliği konusunun önemini farkındadırlar...”* şeklinde ifade etmiştir. Bir diğer katılımcı ise temel ihtiyaçlarla ilgili olarak;

10/K-2/C “...*Yemek yeme, uyuma vb. aktivitelerin insan sağlığı açısından ne kadar önemli olduğunu farkındalar. Sağlıklı ve dengeli beslenme konusunda gereken özeni gösteriyorlar...”* çocukların bu konuda olumlu bir tutum geliştirdikleri yönünde görüş bildirmiştir.

4.2.5. Sınıf öğretmenlerinin okul öncesi eğitimin zorunlu olup olmamasıyla ilgili görüşlerine ait bulgular

Okul öncesi eğitimin zorunlu olup olmamasıyla ilgili sınıf öğretmenlerinin görüşlerine ait bilgiler aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

S.2. Sizce, okul öncesi eğitim zorunlu olmalı mıdır? Neden?

Tablo 30: Sınıf öğretmenlerinin okul öncesi eğitimin zorunlu olmasıyla ilgili görüşlerine ait frekans ve yüzde bilgileri

Görüşler	f	%
Olmalıdır	63	96,9
Olmamalıdır.	2	3,0
Toplam	65	100

Okul öncesi eğitimin zorunlu olup olmamasıyla ilgili sorulan soruya verilen yanıtların sonuçlarına bakıldığında katılımcıların; 63'ü yani yüzde 96,9'u "olmalıdır" şeklinde görüş bildirirken, 2 kişi, yüzde 3'ü de "olmamalıdır" şeklinde görüş bildirmiştir. Okul öncesi eğitimin zorunlu olması gerektiğini savunan katılımcı görüşlerine bakıldığında öne çıkan temalar; gelişim alanlarına olumlu etki etmesi, ilkokula başlamada uyum ve akademik başarıya katkısı, bireysel ve bölgesel farklılıkları gidermeye yönelik etkisi şeklinde sıralanabilir. OÖE'in zorunlu olmaması gerektiğini düşünen katılımcıların görüşlerine baktığımızda ise, okul öncesi eğitimin bir sonraki eğitim kademesine ters etki yaptığı görüşüdür. Konuyla ilgili katılımcıların verdikleri yanıtlar incelendiğinde, katılımcılardan biri;

17/E-1/C "...Evet zorunlu olmalıdır. Çünkü okul öncesi eğitimin en önemli amacı çocukları ilkokula hazırlamaktır. Bence bu hazırlık da en iyi okul öncesi eğitimle verilebilir. Bu nedenle tüm öğrencilerin okul öncesi eğitimden faydalanmaları gerektiğini düşünüyorum..." şeklinde okulöncesi eğitimin ilkokula etkisine vurgu yapmış, bir diğer katılımcı da;

9/K-1/C "...Zorunlu olmalıdır. Çocukların bütün gelişim alanlarını desteklediğini düşünüyorum. Hemen hemen her konuda ön bilgileri oluşuyor ve okul fobileri ortadan kalkıyor, daha çok sosyalleşiyorlar. Zihinlerinin açık olduğu bu süreci okulda geçirmeleri, kendileri için son derece yararlı olacaktır..." okul öncesi eğitimin gelişim alanlarına etkisi yönünde görüş bildirmiştir. Başka bir katılımcı bireysel farklılıklara dikkat çekmiş;

47/K-1/C "...Zorunlu olmalıdır. Çünkü okul öncesi eğitim sayesinde bireysel farklılıklar minimum düzeye inerek çocukların büyük bir özgüvenle ilkokula başlamaları sağlanmaktadır..." şeklindeki ifadesiyle bu yöndeki olumlu katkısından söz etmiştir. Bir diğer katılımcı da bir karşılaştırma yaparak;

30/E-1/B "...Evet zorunlu olmalıdır. Çünkü okul öncesi eğitimden faydalanmayan öğrenciler, faydalanan öğrencilere göre başarı açısından geri kalmakta ve yetersizlik hissi yaşamaktadırlar..." sosyoekonomik ve sosyokültürel açıdan dezavantajlı çocukların bu konuda yaşadıkları probleme vurgu yapmıştır. Başka bir katılımcı, eğitimde fırsat eşitliği ilkesinden hareketle;

62/E-1/C “...Bence zorunlu olmalıdır. Çünkü okul öncesi eğitimden faydalanan öğrenciler sonraki eğitim kademeleri için avantajlı durumdadır. Eğitimde fırsat eşitliği ilkesinden yola çıkarak bu hakkın bütün çocuklara tanınması taraftarıyım...” yönünde bir önceki görüşü destekleyici görüş bildirmiştir. Bir diğer katılımcı da;

65/E-1/C “...Mevcut eğitim sistemi uzun yıllar uygulanacaksa eğer, zorunlu olması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü 1. Sınıfa başlayan öğrencilerde belli bir zihin-kas koordinasyonu, bilişsel hazırbulunuşluk vb. beceriler oluşmadan eğitim öğretime geçiliyor. Bu da öğrenciler arasında fark oluşmasına neden olup başarısızlık hissinin yaşanmasına neden olabiliyor...” şeklindeki ifadesiyle eğitim sisteminin değişeceğiyle ilgili kaygısını dile getirmektedir. Başka bir katılımcı da bölgesel farklılıklara dikkat çekerek;

18/K-1/B “...Evet zorunlu olmalıdır. İlkokula başlamadan önce çocukların bazı becerileri kazanıp birinci sınıfa hazır bir şekilde başlamaları gerekiyor. Görev yaptığım bölgede çocukların yarısından fazlası Türkçe’yi bilmeden okula başlıyor ve bu da ciddi sorun oluşturuyor. Okul öncesi eğitimle bu ve buna benzer sorunların büyük ölçüde giderildiğini düşünüyorum...” şeklinde okul öncesi eğitimin dil gelişimi üzerindeki olumlu etkisinden söz etmiştir. Okul öncesi eğitimin zorunlu olmaması gerektiğiyle ilgili görüş bildiren katılımcı görüşü incelendiğinde;

45/E-2/C “...Okul öncesi eğitimin ilkokula uyum ve çocukların gelişimlerine olan etkisini yadsımamakla beraber zorunlu olması taraftarı değilim. Okul öncesi eğitimin oyun temelli bir yapıda olması öğrencilerde bazen ters etki yaparak, okulu bir oyun alanı olarak düşünüp derslerde sıkılmalarına neden olabiliyor. Bu durum da bize zaman kaybettiriyor...” şeklindeki ifadesiyle okul öncesi eğitimin önemini vurgulamakla beraber yaşadıkları sorunu da dile getirmiştir.

4.2.6. Sınıf öğretmenlerinin genel görüşlerine ait bulgular

Aşağıda araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin okul öncesi eğitim ile ilgili genel görüşlerine ait bilgilere yer verilmiştir.

S.3. Eklemek istediğiniz başka bir şey varsa lütfen belirtiniz.

Araştırma konusuyla ilgili sınıf öğretmenlerinin genel görüşlerini almaya yönelik sorulan son soruya verilen cevaplar incelendiğinde öne çıkan temaların başında okul

öncesi eğitimin yaygınlaştırılması gerektiği ile ilgi temanın geldiğini söyleyebiliriz. Gerekli donanımın sağlanması, yeterli miktarda kaynağın aktarılması ve bölgesel farklılıkların dikkate alınması tekrar edilen diğer temalardır. Konuyla ilgili katılımcı görüşleri incelendiğinde katılımcılardan biri;

50/E-2/C “...İlkokulların bünyesinde açılıp fiziksel açıdan şartları çok elverişsiz anasınıflarının kapatılıp daha donanımlı olan anaokulu sayısının arttırılması gerektiğini düşünüyorum...” şeklinde görüş bildirerek bazı okullardaki sınıfların fiziksel yönden elverişsiz olduğuna vurgu yapmıştır. Bir diğer katılımcı;

59/K-3/C “...Ülkemizde okul öncesi eğitim yaygınlaştırılmalıdır. Bunu yanında eğitime ayrılan bütçenin de arttırılması gerektiğini düşünüyorum...” şeklindeki görüşüyle yaygınlaştırılma ve mali konulara dikkat çekmiştir. Başka bir katılımcı da, etkinliklerin çeşitlendirilmesiyle ilgili;

45/E-2/C “...Okul öncesi eğitimde oyun temelli etkinliklerden çok diğer gelişim alanların üzerinde daha çok durulması gerektiğini düşünüyorum...” görüş bildirmiş, bir diğer katılımcı da;

28/K-2/B “...Okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması amacıyla seminerler ve bilgilendirme gezileri yapılmalıdır. Ayrıca okul öncesi eğitim kurumları hem eğitsel hem de güvenlik açısından tam donanımlı olmalıdır...” şeklindeki ifadesiyle yaygınlaştırma ile ilgili bazı çalışma ve etkinliklere vurgu yapmıştır. Başka bir katılımcı da bölgesel farklılıklara dikkat çekerek;

55/K-1/C “...Özellikle bazı bölgelerde (Doğu, Güneydoğu ve kırsal kesimlerde) okul öncesi eğitimin üzerinde önemle durulmalı ve yaygınlaştırılmalıdır...” şeklindeki ifadesiyle bazı bölgelerin daha çok üzerinde durulması gerektiğini ifade etmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde, 2013 okul öncesi eğitim programında yer alan kazanımların gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretmen görüşlerinden elde edilen sonuçlara ve bu alanda konu ile ilgili yapılmış çalışmaların sonuçlarıyla karşılaştırılmasından oluşan tartışma bölümüne ve tüm çalışmanın neticesinde ortaya çıkan sonuçlara bağlı yapılan önerilere yer verilmiştir.

Okul öncesi eğitim programındaki gelişim alanlarıyla ilgili kazanımların gerçekleşme düzeylerinin okul öncesi ve sınıf öğretmenlerinin algıları doğrultusunda belirlenmesi ana amacıyla yapılan bu çalışmada bulgular yorumlanarak sonuca ulaşılmıştır. Bu ana amaç doğrultusunda, kazanımların gerçekleşme düzeylerine etki eden nedenler de araştırılmıştır. Ulaşılan sonuçlar araştırmanın bu bölümünde verilmiştir.

5.1. Sonuç

Nicel Bulgulara İlişkin Sonuçlara bakıldığında; 2013 Okul öncesi eğitim programında yer alan; Bilişsel gelişimle ilgili kazanım ve göstergelerin sonuçlarına bakıldığında; okul öncesi öğretmenlerinin büyük bir bölümünün kazanımları gerçekleştirmeye yönelik etkinliklere ağırlık verdiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca kılavuz kitabında yer alan etkinliklerin çocukların yaş ve ilgileri doğrultusunda hazırlandığı fakat özel gereksinimli çocuklar için ek kazanım ve etkinliklerin de oluşturulması gerektiğini belirten katılımcı görüşleri de mevcut. Bunun yanında sınıf öğretmenlerinin vermiş oldukları cevaplara bakıldığında çocukların bu kazanımların büyük bir bölümünü gerçekleştirdiklerini fakat istenen düzeyde olmadığı sonucu görülmektedir. Sınıf öğretmenleri öğrencilerin, basit toplama, çıkarma işlemlerini yapma, öğrendiklerini hatırlama, ileriye ve geriye doğru ritmik bir şekilde sayma ve olay, durum veya nesneye dikkatlerini verme konularında iyi olduklarını belirtmişlerdir. Çocuklarda bilişsel alanla ilgili yetersiz gördükleri kazanımlar ise; karşılaştıkları bir probleme çözüm üretme, olaylar arasında neden sonuç ilişkisi kurma ve gruplama, sıralama, eşleştirme gibi daha üst düzey bilişsel beceriler şeklindedir.

Sosyal gelişimle ilgili sonuçlara bakıldığında; yine okul öncesi öğretmenlerinin, programda yer alan kazanımlara yönelik etkinlikleri yeterli buldukları ve bu kazanımları gerçekleştirebilmeleri için çocuklara çeşitli uygulamalar yaptırdıklarını ifade etmişlerdir. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine baktığımızda ise; yine çocukların bu kazanımların gerçekleşme düzeyini yeterli buldukları ama istenen düzeyde olmadığı sonucu görülmüştür. Sınıf öğretmenleri, çocuklarda; özgüven, kurallara uyma, grupla uyumlu bir şekilde çalışma ve sorumluluğunun bilincinde olma gibi davranışları yeterli bulurken, empati becerisi, estetik değerleri koruma, farklı kültür ve özellikleri tanıma gibi konularda da eksik bulduklarını belirtmişlerdir.

Dil gelişimi ile ilgili sonuçlara baktığımızda, okul öncesi öğretmenlerinin programda yer alan etkinlikleri büyük oranda yeterli buldukları ancak biraz daha geliştirilmesi gerektiği görüşünü belirtmişlerdir. Kazanımları edindirmeye yönelik sorun yaşamadıklarını ve çeşitli etkinliklerle bu alandaki becerilerin kazandırıldığını ifade etmişlerdir. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine bakıldığında ise yine çocukların bu kazanımların büyük bir kısmını edindikleri fakat istenen düzeyde olmadığı sonucu görülmektedir. Öğretmenler, çocukları değişik sesleri çıkarma ve tanıma, duygu ve düşüncelerini açıklama konularında yeterli görürken, dil bilgisi kurallarına uygunluk, sözcük dağarcığı, ses bilgisi ve okuma farkındalığı gibi konularda ise yetersiz gördüklerini belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra, hemen hemen bütün öğretmenler, çocukların dili, doğru ve etkili bir şekilde kullanmada ailenin büyük bir etkiye sahip olduğunu belirtmişlerdir.

Psikomotor gelişim ile ilgili görüşlere baktığımızda; okul öncesi öğretmenleri, programda yer alan ve kazandırılması amaçlanan becerilerin yeterli olduğu görüşünü belirtmişlerdir. Bunun yanında programın uygulanmasıyla ilgili sorun yaşamadıklarını ve başarılı bir şekilde uyguladıklarını ifade etmişlerdir. Bazı durumlarda, okulun fiziksel olarak yetersiz kaldığı ve materyal eksikliğinin sorun yarattığı da ayrıca belirtilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin değerlendirmelerine bakıldığında, çocuklarda olması gereken becerilerin çoğunun geliştiğinin belirtilmesinin yanında istenilen düzeyde olmadığı ifade edilmiştir. Çocukların; büyük motor becerilerde, denge gerektiren hareketlerde, el göz koordinasyonu gerektiren hareketlerde mükemmele yakın bir performans sergilerken, küçük motor becerilerde ise biraz daha desteğe ihtiyaç duydukları belirtilmiştir.

Öz bakım beceriler ile ilgili sonuçlara bakıldığında; okul öncesi öğretmenleri programda yer alan kazanımların ve bu kazanımlara yönelik etkinliklerin yeterli olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Yine programı uygulama boyutuyla ilgili sorun yaşanmadığı görüşü ağır basmaktadır. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine bakıldığında ise öz bakım becerilerle ilgili kazanımların normalin üstünde fakat istenen düzeyin altında olduğunu belirtmişlerdir. Genel temizlik konularında başarılı oldukları, kendi işlerini desteksiz yapabildiklerinin yanında sağlıklı ve düzenli beslenme konusunda desteğe ihtiyaç duydukları görüşü de sınıf öğretmenleri tarafından belirtilmiştir.

Genel olarak katılımcıların gelişim alanlarıyla ilgili verdikleri yanıtlar incelendiğinde okulöncesi ve sınıf öğretmenlerinin görüşleri arasında bütün gelişim alanlarıyla ilgili okulöncesi öğretmenlerinin lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Katılımcıların verdikleri yanıtlar cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde bütün gelişim alanlarıyla ilgili kadınların lehine anlamlı bir fark bulunduğu sonucu elde edilmiştir. Yaş değişkenine göre sonuçlar incelendiğinde bilişsel gelişim ve öz bakım beceriler ile ilgili anlamlı bir fark bulunmazken, dil ve sosyal gelişimle ilgili 41 yaş ve üstü öğretmenlerle, 26-30 yaş arasındaki öğretmenler arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Ayrıca psikomotor gelişimle ilgili de 41 yaş ve üstü öğretmenlerle 36-40 yaş arasındaki öğretmenlerin verdikleri yanıtlara bakıldığında da aradaki fark anlamlı bulunmuştur. Gelişim alanlarıyla ilgili sonuçların öğrenim durumuna göre bir farklılık olup olmadığına dair sonuçlar incelendiğinde; dil gelişimiyle ilgili sonuçların ön lisans ve yüksek lisans mezunları arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür. Lisans ve yüksek lisans mezunu katılımcıların öz bakım becerilerle ilgili görüşleri arasında da anlamlı bir fark bulunmuş, öğrenim durumuna göre diğer gelişim alanlarında ise anlamlı bir fark bulunamamıştır. Gelişim alanlarıyla ilgili sonuçlar sınıf mevcudu değişkenine incelendiğinde; bütün gelişim alanlarında 20 ve altı sınıf mevcudu olan öğretmenlerle diğer öğretmenler arasındaki görüşlerin anlamlı bir farklılık gösterdiğini söyleyebiliriz. Gelişim alanlarıyla ilgili sonuçlar incelendiğinde ise yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Nitel bulgulara ilişkin sonuçlara bakıldığında; Okul öncesi öğretmenleri, programla ilgili kazanım ve göstergelerin yeterli olduğuna dair olumlu görüş bildirmişlerdir. Kazanım ve göstergelerin gayet açık, detaylı ve yaşa uygun olduğu belirtilmiştir. Kazanım ve göstergelerin edinilmesini engelleyen durumlara bakıldığında her bölgeye

uyumlu olmaması, imkân eksikliği, özel gereksinimli bireylere uygun kazanım ve göstergelerin olmayışı ve küçük yaş grubunda bazı durumlarda zorlanmanın yaşandığı söylenebilir. Gelişim alanlarının detaylandırılmış olması, çocuğa olumlu katkılar sunduğu, eski programla benzerlikler gösterdiği ulaşılan diğer sonuçlardandır. Kazanımların az olmasının faydasının yanında yetersiz olduğunu düşünen sonuçlarda mevcuttur. Kazanımları edindirme şekliyle ilgili olaraksa öğretmenin kazanımları esnekletirmesi ve çocuğa uygun bir şekilde verilmesi varılan bir diğer sonuçtur. Bunların yanında, sınıf öğretmenlerinin gözlemleri sonucunda en sık belirttikleri görüş, okul öncesi eğitimden faydalanmış öğrencilerin faydalanmamış öğrencilere oranla bütün gelişim alanlarında daha iyi durumda oldukları sonucudur.

5.2. Tartışma

Bu çalışmada okul öncesi eğitim programında yer alan gelişim alanlarının gerçekleşme düzeylerine ilişkin öğretmen algılarına başvurulmuştur. Bu bağlamda çalışmaya katılan öğretmenlere, iki farklı anket uygulanarak sorular yöneltilmiş ve elde edilen veriler analiz edilmiştir. Bu bölümde; elde edilen sonuçlar, daha önce alanda yapılmış olan çalışmaların sonuçlarıyla karşılaştırılarak durum değerlendirmesi yapılmıştır.

Gelişim alanlarıyla ilgili sonuçlar incelendiğinde; dil gelişimi ile ilgili olarak okul öncesi öğretmenleri, çocukların bu alanla ilgili becerilerde farklı etmenlerden kaynaklı bazı sorunlar yaşanmasına rağmen genel itibarı ile olumlu kazanımlar edindiklerini belirtmişlerdir. Sınıf öğretmenleri de genel itibarı ile olumlu bazı becerileri ise yetersiz gördüklerini belirtmişlerdir. Konuyla ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde; Öztürk (1995: 90) tarafından yapılan bir araştırmada, okul öncesi eğitimi alan ve almayan ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin alıcı ve ifade edici dil düzeyleri karşılaştırılmıştır. Araştırma sonucunda alıcı ve ifade edici dil becerileriyle ilgili okul öncesi eğitimi almış öğrencilerin lehine anlamlı bir fark elde edilmiştir. Okul öncesi eğitimi almış öğrencilerin almamış öğrencilere oranla sözcük dağarcıkları, dili anlama ve kullanma düzeyleri daha yüksek bulunmuş ve ilköğretime başlamak için daha hazır oldukları saptanmıştır. Benzer bir çalışmayı Seçilmiş (1996:193) anaokuluna devam eden ve etmeyen 36-72 aylar arasındaki çocukların dil gelişimlerinin incelenmesi adlı araştırmasında yapmış ve anaokuluna giden öğrencilerin lehine anlamlı bir fark elde etmiştir.

Sosyal gelişimle ilgili okul öncesi ve sınıf öğretmenleri genel olarak olumlu görüş bildirmişlerdir. Bu alanla ilgili Özbek (2003: 118) “Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden Ve Etmeyen Çocukların İlköğretim Birinci Sınıfta Sosyal Gelişim Açısından Öğretmen Görüşüne Dayalı Olarak Karşılaştırılması” adlı bir araştırma yapmıştır. Araştırmanın örneklemini Eskişehir’de görev yapmakta olan ilköğretim birinci sınıf öğretmenleri oluşturmuştur. Araştırma sonucunda sosyal gelişimle ilgili okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocuklarla etmeyen çocuklar arasında bir farklılığın bulunduğu ve bu farklılığın devam eden çocukların lehine olduğu saptanmıştır. Walsh Akt. Başal (2005: 38) tarafından okul öncesi eğitime devam eden ve etmeyen eşleştirilmiş iki grup üzerinde yaptığı araştırmada; altı ay süren anaokulu eğitiminin anaokuluna devam eden çocuklarda bazı konularda daha fazla gelişme sağlandığını tespit etmiştir. Bu gelişme; çocukların bağımsız ve girişken, kendine güven, kendini ifade etme çevresindeki objelere daha fazla ilgi duyma gibi niteliklerinde görülmüştür. Benzer çalışma sonuçları mevcut araştırma sonuçlarıyla paralellik göstermektedir.

Bilişsel gelişimle ilgili; Demir (2010: 43) yaptığı araştırmada okul öncesi eğitim programında öngörülen bilişsel gelişim özelliklerinin gerçeği yansıtıp yansıtmadığını değerlendirmiş, 36-60 aylık çocukların bilişsel gelişim özelliklerini ne derecede gerçekleştirdiklerini incelemiştir. Sonuç olarak okul öncesi eğitimin ve 2006 okul öncesi eğitim programının bilişsel gelişime (algı, dikkat, problem çözme, neden sonuç ilişkisi kurma vb.) olumlu etkisinin olduğunu ortaya koymuştur. Benzer bir çalışmayı Kol (2011: 55) “Erken Çocuklukta Bilişsel ve Dil Gelişimi” adlı araştırmasıyla yapmıştır. Çalışmanın sonuçları incelendiğinde çevresini tanıma, anlama ve öğrenme çabasında olan çocuğun çevresinin zengin uyarıcılarla dolu olması bilişsel gelişimine olumlu katkılar sağladığı belirtilmiştir. Bununla beraber, bilişsel gelişim için hazırlanan uygun çevrenin dil gelişimini de olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Arı ve ark. (2000: 74) yaptıkları araştırmalarında anaokuluna giden ve gitmeyen 4-6 yaş çocuklarının bilişsel gelişimle ilgili kavram gelişimleri incelenmiş, anaokuluna giden ve gitmeyen çocukların yön, konum, büyüklük ve nicelik kavramları arasında fark olup olmadığına bakılmıştır. Araştırma sonucunda anaokuluna giden ve gitmeyen çocuklar arasında anaokuluna giden çocuklar lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Araştırma sonuçları 2013 okul öncesi eğitim programı için de geçerli olup mevcut araştırma sonuçlarını da destekler niteliktedir.

Öz bakım becerilerle ilgili Tamkavas (2003: 55) 5-6 yaş çocuklarının öz bakım becerilerinin cinsiyet ve okul öncesi eğitim alma durumlarına göre incelenmesi adlı araştırmasında okul öncesi eğitimin bu becerilere olumlu etki yaptığını belirlemiştir. Kişisel temizlik, yardımsız giyinme, sınıf temizliği gibi konularda başarılı oldukları görülmüştür. Araştırma bulguları mevcut araştırma sonuçlarını da destekler niteliktedir.

Araştırmanın kazanım ve göstergelerle ilgili sonuçlarına bakıldığında, programda yer alan kazanım ve göstergelerin çocuklara yetecek miktarda olduğu görülmüştür. Böylelikle öğretmenlerin ek kazanım ve gösterge ekleme ihtiyaçları da olmamıştır. Konuyla ilgili benzer çalışmalar incelendiğinde; Kay (2015: 118) yaptığı çalışmada 2013 okul öncesi eğitim programındaki kazanım ve göstergelerin yeterli olduğuyla ilgili yoğun bir katılımcı görüşünün olduğunu, kazanım ve göstergelerin açık, detaylı ve yaşa uygun olduğunu belirtmektedir. Yine benzer bir çalışmada; Özsirkıntı ve diğerlerinin (2014: 319-325) öğretmen görüşlerini yansıttıkları çalışmalarında kazanım ve göstergeleri, etkinlikleri hazırlama aşaması ve çocukların gelişim görevlerini yerine getirmesi açısından yeterli buldukları, ayrıca kazanımların basitleştirilmesinin ve açıklamalarıyla beraber yazılmasının daha anlaşılır hale geldiği ifade edilmektedir. Başka bir çalışmada öğretmenlerin kazanımları edindirmeye yönelik etkinlikleri uygulanabilir olduğu şeklinde görüş bildirdikleri görülmektedir (Dilek ve Duman, 2014: 157). Yukarıdaki araştırma sonuçları, bu araştırma sonuçlarını da destekler niteliktedir.

Araştırmada elde edilen sonuçlardan bir diğeri de okul öncesi eğitimden faydalanan öğrencilerin faydalanmayan öğrencilere nazaran programdaki kazanımları gerçekleştirmede daha iyi durumda oldukları görüşüdür. Konuyla ilgili benzer çalışmalar incelendiğinde; Özkesmen (2008: 81) okul öncesi eğitimi alan ve almayan 1. Sınıf öğrencilerinin akademik başarılarının yeni müfredat programa göre değerlendirilmesi adlı yüksek lisans çalışmasında; okul öncesi eğitimi alan öğrencilerin bilişsel, sosyal, dil ve psikomotor alanlarda, almayan öğrencilere nazaran daha iyi oldukları sonucuna ulaşmıştır. Bununla beraber öz bakım becerilerle ilgili ise her iki grup arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığını ifade etmiştir. Bir diğer çalışmada; Ekinci (2011: 96) okul öncesi eğitimin ilköğretim 1. Sınıf öğrencilerinin başarısına etkisi adlı yüksek lisans çalışmasında da okul öncesi eğitimi alan çocukların; zihinsel, sosyal ve duygusal alanlarda okul öncesi eğitimi almayan çocuklardan daha iyi bir durumda oldukları sonucunun çıktığını ifade etmiştir. Yine benzer bir çalışmayı Siva (2008: 227) okul öncesi

eğitimin 1. Sınıftaki başarıya etkisi adlı yüksek lisans teziyle araştırmış ve benzer sonuçlar elde etmiştir. Yapılan bu çalışmada da okul öncesi eğitimi alan öğrencilerin birçok kazanımı edindiklerini ve akademik başarılarının da okul öncesi eğitim almayan öğrencilere göre daha iyi olduğu sonucunun elde edildiği ifade edilmiştir. Araştırma sonuçları mevcut araştırma sonuçlarını da destekler niteliktedir.

Kazanımları edindirme ve gerçekleştirmeye yönelik görüş ve öneriler incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin çoğunluğu etkinlik kitabında yer alan etkinlikleri yeterli bulmakla beraber özel gereksinimli bireyler için ilave etkinliklerin konulması gerektiğini belirtmişlerdir. Kazanımları edindirmeye yönelik çalışmalar incelendiğinde; Uzun (2007: 58) yaptığı çalışmada, öğretmenlerin büyük bir kısmının etkinlikleri hazırlarken hedefler doğrultusunda etkinlikleri hazırlayarak öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve seviyelerinin göz önünde bulundurulduğu sonucuna varmıştır. Kay (2015: 120) yaptığı çalışmada; kazanım ve göstergelerin edinilmesini güçleştiren durumları her bölgeyle uyumlu olmaması, imkân eksikliği, özel gereksinimli bireylere uygun kazanım ve göstergelerin olmayışı ve küçük yaş grubunda zorlanmanın olması şeklinde ayrıldığını belirtmiştir. İmkânların dar olmasına ilişkin görüş bildiren öğretmenler, eğitim ortamındaki materyal eksikliğinin, programın uygulanmasını olumsuz etkileyeceği sonucuna varmışlardır (Akkaya, 2009: 99). Başka bir çalışmada kaynaştırma öğrencilerine yönelik kazanım, gösterge ve uyarlamalara yer verilmesinin okul öncesi eğitimde önemli bir basamak olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Özsırkıntı ve diğerleri, 2014: 328). Adı geçen araştırmalar, mevcut araştırma sonuçlarını da destekler niteliktedir.

Araştırmanın diğer önemli sonuçlarından biri de program geliştirme sürecine öğretmenlerin de aktif katılımının sağlanması, görüşlerinin alınması ve programların güncellenmesiyle ilgili eğitimlere sıklıkla katılmaları öne çıkan önerilerdendir. Bu görüşleri destekleyici çalışmalara bakıldığında da öğretmenlere programla ilgili hizmet içi eğitim yoluyla gerekli tanıtımın yapılmasının önemi vurgulanmaktadır (Cömert, 2003: 115; Çaltık, 2004: 265; Dilek ve Duman, 2014: 157). Öğretmenin program geliştirme sürecindeki katkısına ilişkin; Şıvgın (2005: 127) program geliştirme çalışmaları yapılırken, programın uygulayıcısı olan öğretmenlerin görüşlerinin de dikkate alınıp sürece dâhil edilmeleri gerektiğini ifade etmiştir. Daha önce yapılmış bu çalışmalar da mevcut araştırma sonuçlarını destekler niteliktedir.

Okullardaki uygun sınıf ortamının düzenlenmesi, yeterli materyal desteğinin sağlanması, program geliştirmeden önce alt yapının tesisi ve öğretmenlerin kaynak açısından desteklenmesi donanımsal öneriler olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca velilerin bilinçlendirilmesi amacıyla bazı çalışmaların yapılması ve eğitim sürecine daha çok dâhil edilmeleri gerektiği önerilen bir diğer durumdur. Konuyla ilgili yapılan araştırmalarda mevcut çalışmayı destekleyecek çalışmalara bakıldığında; araştırmalar neticesinde, okul öncesi eğitim programının uygulamadaki başarısının yükseltilebilmesi için fiziksel şartlar, sınıftaki çocuk sayısı ile ilgili düzenlemeler yapılması gerekmektedir (Dilek ve Duman, 2014: 157; Düşek ve Dönmez 2012: 186). Cömert (2003: 115) program kitabının uygulamaya geçirilmeden önce öğretmenlere ulaştırılması gerektiğini ayrıca araç gereçler arttırılması gerekli olduğu sonucuna ulaşmıştır. Çaltık'ın (2004: 264-265) yaptığı araştırmada öğretmenlerin, aileleri eğitim sürecine kattıkları bunu veli toplantıları, bilgilendirmeler, gezi vb. şeklinde yaptıkları belirtilmiştir. Anaokullarının program uygulanmasından önce bina yapı koşullarının uluslararası standartlarda olması gerektiği ifade edilerek alt yapının önemi vurgulanmıştır. Ayrıca öğretmenlerin alanda gerçekleşecek yenilikleri takip edebilecek yayınlar kitap ve dokümanın gönderilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Aile katılımı ve özel gereksinimli bireylerle ilgili sonuçlara baktığımızda; Mevcut programda; aile katılımına yönelik yeterli düzeyde etkinliğe yer verilmişken, özel gereksinimli bireylere yönelik etkinliklerin zenginleştirilmesi gerektiği görüşü öne çıkmaktadır. Konuyla ilgili benzer araştırmalar incelendiğinde; Özsırkıntı ve diğ., (2014: 328) aile katılımının arttığıyla ilgili, OBADER' in öğretmenin aileyi daha iyi tanımasını sağladığı, ailelerin süreçte aktif olması ve okul aile işbirliğinin artmasında önemli bir basamak olduğu belirtilmiştir. Öte yandan; Kay (2015: 123) yaptığı araştırmada, programda özel gereksinimli bireylere yönelik etkinliklere yer verilmesi olumlu karşılanırken etkinlik sayısının az olması da öğretmenler tarafından eleştirilmiştir şeklinde ifade etmiştir. Okul ve ev arasındaki devamlılığı destekleyerek kazanılan bilgi, beceri ve tutumların kalıcılığını sağlamak amacıyla OBADER hazırlanarak programla beraber ilgili yerlere dağıtılmıştır. Öte yandan program; özel gereksinimli bireylerin ihtiyaçlarını da dikkate alarak, bütün çocuklara öğrenme ve ilkokula hazırlık konusunda eşit fırsatlar sunmayı hedeflemektedir (MEB, 2013: 17). Yukarıda belirtilen araştırma sonuçlarına bakıldığında da mevcut araştırma sonuçlarının desteklendiğini söyleyebiliriz.

Yeni programda karşılaşılan sorunlara ilişkin çözüm önerilerine bakıldığında etkinlik planına ilişkin; programın esnek olması gerektiği, değerlendirmenin yeniden düzenlenmesi ve programın bölgelere uyarlanması önerilmektedir. Programın esnekliğine ilişkin; “çocuğun, fiziksel çevrenin ve ailenin değişen özelliklerine göre uyarlanmaya ve bireyselleştirilmeye uygundur”(MEB, 2013: 15). Öğretmen görüşlerinin genel olarak incelenmesi neticesinde programın esnek olduğu ortaya çıkmıştır. Programın daha esnek olması gerektiği önerisi de öğretmene plan hazırlama sürecinde verilecek esneklik olarak düşünülebilmektedir. Program değerlendirmeye yönelik görüşlere bakıldığında; Cömert (2003:116) programın değerlendirme bölümü tekrar gözden geçirilerek daha uygulanabilir hale getirilmesi gerektiği sonucuna ulaşmıştır. Eğitim programların bölgelere özgün olmasına ilişkin sonuçlara bakıldığında; Düşek ve Dönmez (2012: 186) okul öncesi eğitim programları bazı ölçütler sabit kalmak şartıyla bölgelere uygun bir şekilde ayrı ayrı hazırlanması gerektiğini önermektedir. Bu sonuçlar mevcut araştırmayı destekler niteliktedir.

Araştırmada elde edilen sonuçlardan biri de okulöncesi eğitimin bir sonraki eğitim kademesi olan ilkokula uyumu kolaylaştırdığı ve genel akademik başarıyı olumlu yönde etkilediğidir. Polat ve Unutkan (2007: 250) tarafından yapılan çalışmaya göre, okul öncesi eğitim alan çocukların okul öncesi eğitim almayan çocuklara nazaran dikkat-hafıza, rakam tanıma, arttırma-eksiltme, sıralama yapma gibi becerilerde olumlu yönde farklılaşma gösterdikleri ortaya çıkmıştır. Bu durum okulöncesi eğitimden faydalanan çocukların bilişsel gelişim açısından daha hazır ve avantajlı olduğunu göstermektedir. Yine bu öğrencilerin, sonraki eğitim kademesinde özellikle akademik başarı açısından daha üst seviyelerde olması beklenmektedir. Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında mevcut araştırmayı destekler nitelikte olduğu görülmüştür.

5.3. Öneriler

- Öğretmenlerin okul öncesi eğitim programını etkin bir şekilde uygulayabilmeleri için program tanıtımı konusunda dezavantajlı bölgelerde seminer, hizmet içi eğitim çalışmaları daha sık yapılabilir.
- Eğitim materyallerinin eğitim etkinliklerinde araç olarak kullanılmasının önemi hem öğrenciler hem de öğretmenler için büyüktür. Bu konuda, okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin materyal eksiklerini giderebilmek için üniversitelerin veya liselerin ilgili bölümleriyle iletişime geçip, araç yapımı,

materyal geliştirme gibi derslerde hazırlanan materyalleri edinmeleri düşünülmelidir.

- Çocukta yaratıcılığın oluşup geliştirilebilmesi için okul öncesi dönem kritik bir dönem teşkil etmektedir. Okul öncesi eğitimi etkili kılan ise çocuğun ihtiyaç duyup merakını giderebileceği zengin uyarıcılarla donanmış bir ortamın oluşturulmasıdır. Mevcut anasınıfların fiziksel şartların düzenlenmesi, materyal desteğinin artırılması gerekmektedir.
- Yaş itibari ile okul öncesi eğitimde diğer eğitim kademelerine nazaran çocukların daha çok ilgiye ihtiyaç duydukları unutulmamalı özellikle küçük yaştaki çocukların bulundukları sınıfların mevcutlarının düzenlenmesi gerekmektedir.
- Yeni programların geliştirilme süreçlerinde bölgeden seçilecek tecrübeli bir öğretmenin sürece aktif katılımının sağlanması ve sonucunda ulaştığı birikimleri beraber çalıştığı öğretmenlerle paylaşması yararlı olacaktır.
- Aile katılımını arttırmak için OÖEP' le beraber OBADER de yayınlanıp programla beraber dağıtılmış olmasına rağmen istenen düzeyde katılım sağlanamamış ve beklenen verim alınamamıştır. Aile katılımının arttırılmasına yönelik daha ciddi ve kapsamlı çalışmalar geliştirilmelidir.
- Değerlendirme yapılırken programdaki kazanımların yanında okulun fiziksel durumu, eğitim araç gereçleri, çocukların kültürel ve sosyo ekonomik durumlarıyla beraber aile katılımı da göz önünde bulundurulmalıdır.
- Okul öncesi dönemin diğer yaşam dönemlerinin üzerindeki etkisiyle ilgili daha çok araştırma yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akkaya, D. (2009). *2006 Okulöncesi Eğitim Programının Uygulanmasında Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi (Kayseri İli Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Akpınar, B. (2011). *Eğitim Programları ve Öğretim* (1.Baskı). Ankara, Data Yayınları.
- Allen, S.F. (2007). Assessing the Development of Young Children in Child Care: A Survey of Assessment Practices in One State. *Early Childhood Education*, 34 (6), 455-465.
- Alisinanoğlu, F. ve Bay, N. (2007). Okul Öncesi Eğitim Programlarının Tarihsel Gelisimi. XVI. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, 476 – 486, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Tokat.
- Aral, N. ve Baran, G. (2001). *Çocuk Gelişimi-2*. İstanbul, YA-PA Yayınları.
- Aral, N. Kandır, A. Can Yaşar, M. (2011). *Okul Öncesi Eğitim ve Okul Öncesi Eğitim Programı* (4. Basım). İstanbul: YA-PA Yayınları.
- Arı, M., Üstün, E., Akman, B. ve Etikan, İ. (2000). 4–6 yaş grubu çocuklarda kavram gelişimi. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(8), 1–9.
- Atay, M. (2012). *Erken Çocukluk Döneminde Gelişim I*. (1. Baskı). Ankara, Özgün Kök Yayıncılık.
- Aydın, A. (2010). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okul Öncesi Eğitim Programına Yönelik Değerlendirmeler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kars.
- Başal, H. A. (2005) *Okul Öncesi Eğitimin İlke ve Yöntemleri*. İstanbul, Morpa Yayıncılık.
- Başer, G. (1996). *Anasınıfı Eğitimi Alan Ve Almayan ilkokul Birinci Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarılarının Karşılaştırılması (Ankara ili örneği)*.Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Balcı, A. (2009). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeler*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Bay, E. ve Karakaya, Ş.K. (2006). Program Değerlendirme Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar. *Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(5), 82-91.

- Büyüköztürk, S. (2011). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Can Gül, Ş. (2009). *Okul Öncesi Eğitimde Okul Öncesi ve Öğretmen Adaylarının 2006 Okul Öncesi Eğitim Programının Değerlendirme Unsuruna Yönelik Görüş ve Davranışlarının İncelenmesi (Denizli ili örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Cömert, S. (2003). *2002 Yılı Okulöncesi Eğitim Programı Hakkında Öğretmen Görüşleri Ve Uygulamaları (Sakarya İli Örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Creswell, J. W. (2013). *Araştırma Deseni* (Çev. Edt. Demir, S. B.). Ankara: Eğiten Kitap.
- Çaltık, İ. (2004). *Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Anaokulu ve Anasınıflarında Görev Yapan Öğretmenlerin Uygulanan Okulöncesi Eğitim Programına ve Programın Kullanımına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Dağlıoğlu, E. (2009). *Okul Öncesi Öğretmenlerin Özellikleri ve Okul Öncesi Eğitime Öğretmen Yetiştirme*. (Ed.) G. Haktanır. *Okul Öncesi Eğitime Giriş* (3. Basım), Ankara: Anı Yayıncılık.
- Damarlıoçak, S. (2007). *İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Dil Gelişim Düzeyleri ile Okuma-Yazma Başarısı Arasındaki İlişki*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Demir, S. (2010). *Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Giden 36-60 Aylık Çocukların Bilişsel Gelişim Özellikleri Açısından Karşılaştırılması*. Yayımlanmış yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi İlköğretim Ana Bilim Dalı, İstanbul.
- Demirel, Ö. (1999). *Kuramdan Uygulama eğitimde Program Geliştirme*, (2. Basım). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2011). *Öğrenme Sanatı*, (17. Basım). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Dilek, H. ve Duman, T. (2014). 2006 Okul Öncesi Eğitim Programının Değerlendirilmesi *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 143-158.
- Dönmez, N. B. ve Arı, M., (1992). 12-30 Aylık Türk Çocuklarında Dilin Kazanılması. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(3), 115-161.
- Düşek, G. Dönmez, B. (2012). Türkiye’de Yayımlanan Okul Öncesi Eğitim Programlar. *Mesleki Bilimler Dergisi*, (1), 68-75.

- Ekinci, O. (2011). *Okul Öncesi Eğitimin İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Başarısı Üzerine Etkisi (Gaziantep ili örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Ertürk, S. (1979). *Eğitimde Program Geliştirme*, (3. Baskı). Ankara: Meteksan Ltd Şti.
- Erden, M. (1998). *Eğitimde Program Değerlendirme* (3. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Erden, E. (2010). *Problems That Preschool Teachers Face in the Curriculum Implementation*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ergün, S. (2003). *Okul Öncesi Eğitim Alan ve Almayan İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Matematik Yetenek ve Başarılarının Karşılaştırılmalı Olarak İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gömleksiz, M.N. (2005). Yeni ilköğretim programının uygulamadaki etkililiğinin değerlendirilmesi, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(2), 339- 384.
- Güler S.D. (2003). 4-5 6 Yaş Okulöncesi Eğitim Programlarının Değerlendirilmesi, *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 13, 51-65.
- Gürkan. T. (2012). Okul Öncesi Eğitim Programı. (Ed.). R. Zembat, *Okul Öncesinde Özel Öğretim Yöntemleri* (2. Basım). Ankara: Anı Yayıncılık. 35-76.
- Güven, B. ve İleri, S. (2006). Program Değerlendirme Kavramı ve İlköğretimde Program Değerlendirme Çalışmalarına Kuramsal Bir Bakış. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(1-2), 141-163.
- Galinsky, E. (2006). Economic Benefits of High-Quality Early Childhood Programs: What Makes the Difference? *Families and Work Institute for The Committee for Economic Development With Funding from the A.L. Mailman Family Foundation*.
- Johnson, R. B. and Onwuegbuzie, A. J. (2004). Mixed Methods Research: A Research Paradigm Whose Time Has Come. *Educational Researcher*, 33(7), 14-26.
- Kale, M. (2011). Eğitimin Temel Kavramları. (Ed.. Karip, E.). *Eğitim Bilimine Giriş*, Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Kalaycı, Ş. (2005) . *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri* (2. Baskı). Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Kandır, A. Özbey, S. İnal, G. (2010). *Okul Öncesi Eğitimde Program (1) Kuramsal Temeller*, Ankara: Morpa Yayıncılık.

- Kay, M. A. (2015). *2013 Okulöncesi Eğitim Programındaki Kazanımların Uygulamadaki Etkililiğine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi (Batman ili örneği)*.Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Kaya, A. (2000). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Uygulanan Program ve Farklı Etkinliklerin Çocukların Özerklik (Otonomi) ve Atılganlık Gelişim Düzeylerine Etkisinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Çocuk Gelişimi ve Ev Yönetimi Eğitimi Ana Bilim Dalı, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bilim Dalı, Konya.
- Kaya, A. (2004). Psikolojik Danışma ve Rehberlik. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Karakütük. K. (2009).Eğitimin Ekonomik Temelleri. (Ed.). Sönmez, V. *Eğitim Bilimine Giriş*(1.Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık. 152-185.
- Kılıç, Z. (2008). *İlköğretim Birinci Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Okul Öncesi Eğitim Alan Ve Almayan Öğrencilerin Gelişim Becerilerinin Karşılaştırılması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kol, S. (2011). Erken Çocuklukta Bilişsel ve Dil Gelişimi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21 (Mayıs 2011), 1-21.
- Kumar, S. and Ahmad, S. (2013). Meaning, Aims and Process of Education. <https://sol.du.ac.in/Courses/UG/StudyMaterial/16/Part1/ED/English/SM-1.pdf> (2 Aralık 2014 tarihinde erişilmiştir).
- Kuamoo, M. (2008). *Evaluation of Quality in Early Education the Role of Curriculum and Teacher-Child Outcomes*. (Unpublished Doctoral's Thesis). Capealla University,United States.
- Kuş, E. (2009). *Nitel-Nitel Araştırma Teknikleri Sosyal Bilimlerde Araştırma Teknikleri Nicel mi? Nitel mi?* (3. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Küçükahmet, L. (2009). *Program Geliştirme ve Öğretim* (24. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Leech, N. L. and Onwuegbuzie, A. J. (2007). A Typology of Mixed Methods Research Designs. *Qual Quant*, 43, 265–275.

- Lawrence, D. (2010). *Associations With Teacher Education, Experince and ProgramCharacteristics Programming*. (Unpublished Doctoral"s Thesis). Walden University,United States.
- MEB. (1994). *Anasınıfı Programı (61-72)*.İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- MEB. (2002). *36-72 Aylık Çocuklar İçin Okul Öncesi Eğitim Programı*. İstanbul: Ya Pa Yayınları.
- MEB. (2006). *36-72 Aylık Çocuklar İçin Okul Öncesi Eğitim Programı*. İstanbul: Ya Pa Yayınları.
- MEB. (2013). *36-72 Aylık Çocuklar İçin Okul Öncesi Eğitim Programı*. İstanbul: Ya Pa Yayınları.
- MEB. (2003). *Gelişim ve Öğrenme*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Oğuzkan G. ve Oral, G. (1997).*Okul Öncesi Eğitim*, (2. Baskı). İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Oktay, A. (1999). *Yaşamın Sihirli Yılları, Okul Öncesi Dönem*, (1.Baskı). İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Oktay, A. ve Aydın Bilgin, H. (1999). *Okulöncesi Çocuğun Gelişim Özellikleri* (4. Baskı). İstanbul: Ya Pa Yayınları.
- Oktay, A. (2007). *Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem* (4. Basım). İstanbul: Epsilon Yayınları.
- Oktay, A. Unutkan, Ö.P.(2003). *İlköğretime Hazır Oluş ve Okul Öncesi Eğitimle İlköğretimin Karşılaştırılması, Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar*(2. Baskı). İstanbul: Epsilon Yayınları.
- Oktay, A. ve Polat, Unutkan, Ö. (2005). *Okul öncesi Eğitimde Güncel Konular* (1.Baskı). İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Ojala, M ve Talts, L. (2007). Preschool Achievement in Finland and Estonia: Cross-cultural comparison between the cities of Helsinki and Tallinn. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 51(2), 205–221.
- Özbek, A. (2003). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden ve Etmeyen Çocukların İlköğretim Birinci Sınıfta Sosyal Gelişim Açısından Öğretmen Görüşüne Dayalı Olarak Karşılaştırılması*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

- Özsırkıntı D. Akay C. Ve Bolat E.Y. (2014). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okul Öncesi Eğitim Programı Hakkındaki Görüşleri (Adana İli Örneği), *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 15(1), 313-331.
- Özkesmen, A. (2008). *Okul Öncesi Eğitim Alan ve Almayan 1. Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarılarının Yeni Müfredat Programına Göre Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kars.
- Öztürk, H. (1995). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Giden Ve Gitmeyen Öğrencilerinin Alıcı Ve İfade Edici Dil Düzeyleri*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Poyraz, H. (2003). *Okul Öncesi Dönemde Oyun ve Oyuncak*. Ankara, Anı Yayıncılık.
- Poyraz, H. Dere, H. (2011). *Okul Öncesi İlke ve Yöntemleri* (4. Basım). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sarı, E. (2007). *Anasınıfına Devam Eden 5-6 Yaş Grubu Çocukların, Annelerinin Çocuk Yetiştirme Tutumlarının, Çocuğun Sosyal Uyum ve Becerilerine Etkisinin İncelenmesi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sapsağlam, Ö. (2013). Değerlendirme Boyutlarıyla Okul Öncesi Eğitim Programları (1952-2013). *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1, 63-73.
- Seçilmiş, S. (1996). *Anaokuluna Giden ve Gitmeyen Erken Çocukluk Dönemindeki Çocukların Dil Becerilerinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Senemoğlu, N. (1994). Okul Öncesi Eğitim Programları Hangi Yeterlikleri Kazandırmalıdır? *H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10, 17-31.
- Sevinç, M. (2005). *Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar 1* (1. Basım). İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Seyrek, H. ve Sun, M.. (1991). *Okul Öncesi Eğitiminde Oyun*. İzmir: Mey Yayınları.
- Shickedanz, Judith A. (1994). Early Childhood Education And School Reform: *Consideration of Some Philosophical Barriers, Journal of Education*, Vol:176, Issue 1, p. 29 *Education*. Vol.63 (3), 200-206.

- Solak, N. (2007). *Adana İl Merkezinde Bulunan Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Kalitenin İncelenmesi (Adana ili örneği)*.Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Siva, L. (2008). *Okul Öncesi Eğitimin İlkokul Başarısına Etkisi ve Bir Uygulama*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Şıvgın N. (2005). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Uygulanan Eğitim Programına İlişkin Öğretmen Görüşleri (Denizli İli Örneği)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Haktanır, G. (1996). Okulöncesi eğitimde yeni yaklaşımlar, *Okul Öncesi Eğitim Sempozyumu* (30-31 Mayıs 1996). Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Tamkavas, E. (2003). *5-6 Yaş Çocuklarının Öz Bakım Becerilerinin Cinsiyet ve Okul Öncesi Eğitim Alma Durumuna Göre İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Taner, M. (2003). *Okul Öncesi Eğitimi Alan Ve Almayan Farklı Sosyo-Ekonomik Düzeylerdeki İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Dil Gelişimlerinin Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Tezcan, M. (2009). Eğitimin Toplumsal Temelleri. (Ed.) V. Sönmez, *Eğitim Bilimine Giriş* (1.Basım). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tozar, L. S. B. (2011). *Okul Öncesi Eğitim Alan Almayan İlköğretim 1.Sınıf Öğrencilerinin Okul Hazır Bulunuşlarındaki Farklılıklar ve Çözüm Önerileri(Uşak ili merkezi)*.Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Türnüklü, A. (2000). Eğitimbilim Araştırmalarında Etkin Olarak Kullanılabilecek Nitel Bir Araştırma Tekniği: Görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 6(4), 543-559.
- Unutkan, Ö. P. A. (2007). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Matematik Becerileri Açısından İlköğretime Hazır Bulunuşluğunun İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 32, 243-254.
- Uzmen, S. ve Mağden, D. (2002). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden Altı Yaş Çocuklarının Prososyal Davranışlarının Resimli Çocuk Kitapları İle

- Desteklenmesi. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15, 193-212.
- Uzun H. (2007). *Malatya İlinde Okulöncesi Eğitim Programının Uygulanmasında Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi (Anasınıfları Üzerine Bir Çalışma)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Uzuner, Y. (1999). Niteliksel Araştırma Yaklaşımı. *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Varış, F. (1996). *Eğitimde Program Geliştirme Teori ve Teknikler* (6.Baskı). Ankara: Alkım Yayıncılık.
- Wang, J. Lin, E., Spalding, E., Klecka, C. and Odell, S. (2011). Quality Teaching and Teacher Education: A Kaleidoscope of Notions. *Journal of Teacher Education*, 62(4) 331–338.
- Yapıcı, Ş.M. (2005). Çocukta Sosyal Gelişim. *Üniversite ve Toplum Dergisi* 5 (2), 32-39.
- Yavuzer, H. (1997). *Çocuk Psikolojisi* (14.Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (1998). *Çocuğunuzun İlk Altı Yılı* (3. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yazar, A. (2007) *1914-2006 Okul Öncesi Eğitim Programlarında Yaratıcılığın İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Yeşil, D. (2008). *Okul Öncesi Eğitim Almış ve Almamış Öğrencilerin Okula Uyumlarının Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yılmaz, N. (2003). *Türkiye’de Okul Öncesi Eğitimi Erken Çocuklukta Gelişim Ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Zembat, R. (2007). Okul Öncesi Eğitimde Nitelik. (Ed.) A. Oktay, Ö. P. Unutkan, *Okul Öncesi Eğitimde Güncel Konular*, İstanbul. Morpa Kültür Yayınları, 25-42.

EKLER

Ek-1.Okul öncesi öğretmenlerine yönelik hazırlanan anket Saygıdeğer Meslektaşım,

Bu anket, “Okulöncesi eğitim programının uygulanması” konusunda, Milli Eğitim Kurumlarında görev yapmakta olan okulöncesi öğretmenlerinin görüşlerini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Ankete vereceğiniz cevaplar araştırmanın temelini teşkil edeceğinden önem arz etmektedir. Söz konusu bu anket sadece yüksek lisans çalışmasında kullanılacaktır. Söz konusu bu çalışmaya anketi cevaplayarak sağlamış olduğunuz yardım ve katkılarınız için teşekkür eder, saygılar sunarız.

Yrd. Doç. Dr. İbrahim Yaşar KAZU

Abdulgafur İŞ

Danışman

Yüksek Lisans Öğrencisi

KİŞİSEL BİLGİLER

1.Cinsiyetiniz:

() Erkek () Kadın

2.Yaşınız:

() 20-25, () 36-40,

() 26-30, () 41 ve üstü

() 31-35,

3.Öğrenim Durumunuz:

() Ön lisans, () Lisans, () Yüksek Lisans, () Doktora

4.Mesleki Kıdeminiz:

() 0-5, () 6-10, () 11-15, () 16-20, () 20 ve üstü

5.Mezun Olduğunuz Bölüm:

() Sınıf Öğretmenliği,

() Okulöncesi Öğretmenliği,

() Diğer...

6.Ortalama Sınıf Mevcudunuz:

() 20 ve altı, () 21-30, () 31 ve üstü

Yönerge: Aşağıda Okulöncesi Eğitim Programında yer alan, gelişim alanlarına yönelik kazanımları gerçekleştirmek için, programın uygulayıcıları olan okulöncesi öğretmenlerinin hazırlamış oldukları etkinliklerle ilgili maddeler yer almaktadır. Bu uygulama ve etkinliklerden size göre en uygun seçeneği belirleyerek çarpı işareti (X) ile işaretleyiniz.

	Her Zaman	Çoğu Zaman	Ara sıra	Hemen Hemen	Hiçbir
1.Türkçeyi dilbilgisi kurallarına uygun konuşmalarını sağlayacak etkinlikler hazırlarım.	0	0	0	0	0
2.Çocukların sözcük dağarcığını geliştirecek etkinliklere yer veririm.	0	0	0	0	0
3.Bir konu veya durumla ilgili çocuğun duygu ve düşüncelerini açıklamasına özen gösteririm.	0	0	0	0	0
4.Sınıf içerisinde dili doğru kullanmaları için çocuklara model olmaya çalışırım.	0	0	0	0	0
5.Çocuklarla bol bol ses çalışması(değişik sesleri çıkarma, tanıma) yaparım.	0	0	0	0	0
6.Dili etkili kullanma konusunda aile katılımına da özen gösteririm.	0	0	0	0	0
7.Ses bilgisi farkındalığını kavratacak etkinliklere yer veririm.	0	0	0	0	0
8.Okuma farkındalığını kavratacak etkinliklere yer veririm.	0	0	0	0	0
9.Görsel materyalleri okumasına yardımcı olacak etkinlikler hazırlarım.	0	0	0	0	0
10.Çocuklara dinlediklerini/izlediklerini çeşitli yollarla ifade etmesini sağlayacak fırsatlar sunarım.	0	0	0	0	0
11.Çocuklara çeşitli etkinliklerle gruplama/sıralama ve eşleştirme gibi becerileri kazandırmaya çalışırım.	0	0	0	0	0
12.Nesne/durum ve olaya dikkatini vermesini sağlayacak şekilde öğrencileri güdülerim.	0	0	0	0	0
13.Algıladıklarını ve öğrendiklerini hatırlamaya yönelik çeşitli ipuçları sunarım.	0	0	0	0	0
14.Öğrencilere nesne veya varlıkları gözlemlemesini sağlayacak fırsatlar sunarım.	0	0	0	0	0
15.İleriye ve geriye doğru ritmik bir şekilde sayı saymasını sağlayacak etkinliklere yer veririm.	0	0	0	0	0

16.Mekanda konumla ilgili çeşitli etkinlikler hazırlayıp çocukların kavramalarını sağlarım.	0	0	0	0	0
17.Öğrencilere nesneleri kullanarak basit toplama-çıkarma işlemi yaptırırım.	0	0	0	0	0
18.Günlük yaşamda kullanılan sembollerini tanımlarını sağlayacak etkinliklere yer veririm.	0	0	0	0	0
19.Problem durumlarına çözüm üretmelerini sağlayacak fırsatlar tanırım.	0	0	0	0	0
20.Neden-sonuç ilişkisini kurmasını sağlayacak etkinlikler sunarım.	0	0	0	0	0
21.Başkalarının duygularını anlamalarını sağlayacak etkinliklere yer veririm.	0	0	0	0	0
22.Farklılıkların farkında olup bu farklılıklara saygı duymalarını sağlayacak ortamlar hazırlarım.	0	0	0	0	0
23.Kendilerinin ve başkalarının haklarını korumalarını sağlayacak etkinlikler hazırlarım.	0	0	0	0	0
24.Sorumluluk sahibi bireyler olabilmeleri için elimden gelen çabayı sarf ederim.	0	0	0	0	0
25.Değişik ortamlarda kurallara uymaları için çeşitli etkinlikler(gezi/gözlem) hazırlarım.	0	0	0	0	0
26.Farklı kültürel özellikleri tanımlarını sağlayacak etkinliklere yer veririm.	0	0	0	0	0
27.Estetik değerleri korumalarına yardımcı olacak çeşitli etkinlikler sunarım.	0	0	0	0	0
28.Çocukların özgüven sahibi olabilmelerini sağlayacak etkinliklere yer veririm.	0	0	0	0	0
29.Grup içerisinde uyumlu çalışabilmeleri için çocukları motive ederim.	0	0	0	0	0
30.Çocukların büyük motor becerilerini destekleyecek etkinliklere yer veririm.	0	0	0	0	0
31.Nesne kontrolü gerektiren hareketleri yapmalarını sağlayacak etkinlikler hazırlarım.	0	0	0	0	0
32.Denge gerektiren hareketler için en uygun etkinlikleri seçerim.	0	0	0	0	0
33.Müzik ve ritim eşliğinde hareket edecekleri etkinliklere sıkça yer veririm.	0	0	0	0	0
34.Vücutlarının farklı bölümlerini etkili bir şekilde kullanmalarını sağlayacak etkinlikler düzenlemeye özen gösteririm.	0	0	0	0	0
35.Çocukların küçük motor becerilerini destekleyecek etkinliklere yer veririm.	0	0	0	0	0
36.Çocuklara kontrol gerektiren oyunlar hazırlamaya özen gösteririm.	0	0	0	0	0
37.Oyunları, oynanması gereken ortamlarda(sınıf, bahçe salon vb.) oynatmaya özen gösteririm.	0	0	0	0	0
38.El-göz koordinasyonu gerektiren etkinliklere sıkça yer veririm.	0	0	0	0	0
39.Sınıfı, çocuğa fiziksel olarak zarar vermeyecek şekilde düzenlemeye özen gösteririm.	0	0	0	0	0
40.Çocuklar için vücut sağlığı ve temizliğiyle ilgili çeşitli etkinlikler hazırlayıp uygulayırım.	0	0	0	0	0
41.Çevre temizliğinin önemini kavratmaya yönelik etkinliklere yer vermeye özen gösteririm.	0	0	0	0	0
42.Sağlıklı ve dengeli beslenebilmeleri için ailelerle işbirliği yaparım.	0	0	0	0	0
43.Çocuklarla beraber yemek yiyerek yemek araç gereçlerinin nasıl kullanılması gerektiği konusunda model olmaya çalışırım.	0	0	0	0	0
44.Kıyafetlerini kendi başına giyip çıkarma konusunda çocuğu desteklerim.	0	0	0	0	0
45.Okul ve sınıf temizliği konusunda okul personeliyle işbirliği yapmaya özen gösteririm.	0	0	0	0	0
46.Okuldaki şahsi eşyalarını düzenli bir şekilde kullanıp saklamaları gerektiği bilincini aşlamak için elimden gelen özeni gösteririm.	0	0	0	0	0

Ek-2.Sınıf öğretmenlerine yönelik hazırlanan anket

Saygıdeğer Meslektaşım,

Bu anket, “Okulöncesi eğitim programının uygulanması” konusunda, ilkokullarda görev yapmakta olan sınıf öğretmenlerinin görüşlerini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Ankete vereceğiniz cevaplar araştırmanın temelini teşkil edeceğinden önem arz etmektedir. Söz konusu bu anket sadece yüksek lisans çalışmasında kullanılacaktır. Söz konusu bu çalışmaya anketi cevaplayarak sağlamış olduğunuz yardım ve katkılarınız için teşekkür eder, saygılar sunarız.

Yrd. Doç. Dr. İbrahim Yaşar KAZU

Abdulgafur İŞ

Danışman

Yüksek Lisans Öğrencisi

KİŞİSEL BİLGİLER

1.Cinsiyetiniz:

☐ Erkek ☐ Kadın
ve üstü

2.Yaşınız:

☐ 20-25, ☐ 36-40,
☐ 26-30, ☐ 41 ve üstü
☐ 31-35,

3.Öğrenim Durumunuz:

☐ Ön lisans, ☐ Lisans, ☐ Yüksek Lisans, ☐ Doktora ☐ 20 ve altı, ☐ 21-30, ☐ 31 ve üstü

4.Mesleki Kıdeminiz:

☐ 0-5, ☐ 6-10, ☐ 11-15, ☐ 16-20, ☐ 20

5.Mezun Olduğunuz Bölüm:

☐ Sınıf Öğretmenliği,
☐ Diğer...

6.Ortalama Sınıf Mevcudunuz:

Yönerge: Aşağıda Okulöncesi Eğitim Programında yer alan, gelişim alanlarına yönelik kazanımların ne derece gerçekleştiğiyle ilgili maddeler yer almaktadır. Sizin sınıfınızda okulöncesi eğitimi almış öğrencilerin bu kazanımları gerçekleştirme düzeyini size göre en uygun seçeneği belirleyerek çarpı işareti (X) ile işaretleyiniz.	Her Zaman	Çoğu Zaman	Ara sıra	Hemen Hemen Hiç	Hiçbir Zaman
1.Türkçeyi dilbilgisi kurallarına uygun bir şekilde kullanıyorlar.	0	0	0	0	0
2.Çocukların sözcük dağarcıkları yaşlarından beklenen düzeyde.	0	0	0	0	0
3.Bir konu veya durumla ilgili duygu ve düşüncelerini rahat bir şekilde açıklayabiliyorlar.	0	0	0	0	0
4.Sınıf içerisinde Türkçeyi doğru ve etkili bir şekilde kullanıyorlar.	0	0	0	0	0
5.Çocuklar değişik sesleri çıkarma, tanıma gibi konularda başarılıdır.	0	0	0	0	0
6.Dili etkili kullanma konusunda aileler de gerekli hassasiyeti gösteriyorlar.	0	0	0	0	0
7.Aynı sesle başlayıp/biten sözcükler üretebiliyorlar.	0	0	0	0	0
8.Okuyup yazmanın günlük hayattaki öneminin farkındadırlar.	0	0	0	0	0
9.Çocuklar görsel materyalleri kullanarak öykü oluşturabiliyorlar.	0	0	0	0	0
10.Çocuklar dinlediklerini/izlediklerini çeşitli yollarla ifade edebiliyorlar.	0	0	0	0	0
11.Çocuklar gruplama/sıralama ve eşleştirme becerilerini gerektiren etkinlikleri yapabiliyorlar.	0	0	0	0	0
12.Nesne/durum ve olaylara dikkatlerini veriyorlar.	0	0	0	0	0
13.Algıladıklarını ve öğrendiklerini hatırlayabiliyorlar.	0	0	0	0	0

14.Çocuklar nesne ya da olayları dikkatli bir şekilde gözlemleyip inceleyebiliyorlar.	0	0	0	0	0
15.İleriye ve geriye doğru ritmik bir şekilde sayı sayabiliyorlar.	0	0	0	0	0
16.Mekanda konumla ilgili yeterli bilgiye sahiptirler.	0	0	0	0	0
17.Öğrenciler basit toplama-çıkarma işlemi yapabiliyorlar.	0	0	0	0	0
18.Öğrenciler günlük yaşamda kullanılan sembolleri tanıyorlar.	0	0	0	0	0
19.Problem durumlarına çözüm üretebiliyorlar.	0	0	0	0	0
20.Olay ve durumlar arasında neden-sonuç ilişkisi kurabiliyorlar.	0	0	0	0	0
21.Başkalarının duygularını anlayıp empati kurabiliyorlar.	0	0	0	0	0
22.Farklılıkların farkında olup bu farklılıklara saygı duymaları gerektiğini biliyorlar.	0	0	0	0	0
23.Kendilerinin ve başkalarının haklarını korumaya özen gösteriyorlar.	0	0	0	0	0
24.Aldıkları sorumluluğu yerine getirmeye özen gösteriyorlar.	0	0	0	0	0
25.Değişik ortamlarda uymaları gereken kurallara uyuyorlar.	0	0	0	0	0
26.Farklı kültürel özellikleri tanıyıp bu farklılıklara saygı gösteriyorlar.	0	0	0	0	0
27.Estetik değerlerin farkında olup bu değerleri koruma bilincine sahiptirler.	0	0	0	0	0
28.Özgüven sahibidirler.	0	0	0	0	0
29.Grupla işbirliği konusunda gerekli hassasiyeti gösteriyorlar.	0	0	0	0	0
30.Çocuklar büyük motor becerileri kullanmada başarılıdır.	0	0	0	0	0
31.Nesne kontrolü gerektiren hareketleri zorlanmadan yapabiliyorlar.	0	0	0	0	0
32.Denge gerektiren hareketleri rahat bir şekilde yapabiliyorlar.	0	0	0	0	0
33.Müzik ve ritim eşliğinde uyumlu bir şekilde hareket edebiliyorlar.	0	0	0	0	0
34.Vücutlarının farklı bölümlerini etkili bir şekilde kullanabiliyorlar.	0	0	0	0	0
35.Çocuklar küçük motor becerilerini kusursuz bir şekilde yapabiliyorlar.	0	0	0	0	0
36.Çocuklar kontrol gerektiren oyunları zorlanmadan oynayabiliyorlar.	0	0	0	0	0
37.Oyunları, oynaması gereken ortamlarda(sınıf, bahçe salon vb.) uygun bir şekilde oynayabiliyorlar.	0	0	0	0	0
38.El-göz koordinasyonu gerektiren etkinlikleri rahatça yapabiliyorlar.	0	0	0	0	0
39.Sınıf kurallarına uyarak sınıf içindeki materyalleri düzenli bir şekilde kullanabiliyorlar.	0	0	0	0	0
40.Çocuklar vücut sağlığı ve temizliğiyle ilgili yeterli bilgiye sahiptirler.	0	0	0	0	0
41.Çevre temizliğinin önemini farkında olup bu konuda gerekli hassasiyeti gösteriyorlar.	0	0	0	0	0
42.Sağlıklı ve dengeli beslenme konularına yeteri özeni gösteriyorlar.	0	0	0	0	0
43.Çocuklar yemek araç gereçlerini uygun bir şekilde kullanabiliyorlar.	0	0	0	0	0
44.Mevsim şartlarına uygun giyinip kıyafet temizliğine özen gösterirler.	0	0	0	0	0
45.Okul ve sınıf temizliği konusunda gerekli hassasiyeti gösteriyorlar.	0	0	0	0	0
46.Okuldaki şahsi eşyalarını düzenli bir şekilde kullanıp saklamaları ve gerektiği zaman arkadaşlarıyla paylaşmaları gerektiği bilincine sahiptirler.	0	0	0	0	0

Ek-3. Okul öncesi öğretmen görüşme formu

Saygıdeğer meslektaşım,
2013 okul öncesi eğitim programıyla ilgili bir araştırma yapmaktayım. Bu konuda programın uygulayıcısı olan siz değerli öğretmenlerimizin görüşlerine ihtiyaç duymaktayım. Vereceğiniz bilgilerin araştırmaya çok önemli ve ciddi katkılar sunacağına inanıyorum. Vereceğiniz bilgiler araştırmama ışık tutacaktır. Gösterdiğiniz ilgi için teşekkür ederim.

Yrd. Doç. Dr. İbrahim Yaşar KAZU

Abdulgafur İŞ

Danışman

Yüksek Lisans Öğrencisi

BÖLÜM I: Kişisel Bilgiler

- 1) Cinsiyetiniz: Kadın () Erkek ()
- 2) Yaşınız: 19-25 arası () 26-32 yaş arası () 33-39 yaş arası () 40-46 yaş arası () 47 yaş ve üstü ()
- 3) Mesleki kıdeminiz: 1-5 yıl arası () 6-10 yıl arası () 11-15 yıl arası () 16-20 yıl arası () 21 yıl ve üstü ()
- 4) Eğitim verdiğiniz yaş grubu: 36-48 Ay () 48-60 Ay () Diğer ()
- 5) En son bitirdiğiniz okulun türü: Ön lisans () Lisans () Yüksek Lisans () Doktora ()
- 6) Mezun olduğunuz bölüm: Okul Öncesi Öğretmenliği () Çocuk Gelişimi () Ana Okulu Öğretmenliği () Diğer (lütfen yazınız)
- 7) 2013 okul öncesi eğitim programına ilişkin seminer/hizmet içi eğitim vb. gibi bir etkinliğe katıldınız mı? Evet () Hayır ()

BÖLÜM II:

1. 2013 okul öncesi eğitim programındaki gelişim alanlarındaki kazanım ve göstergelerin yeterliliğine ilişkin görüşleriniz nelerdir?

a. Bilişsel Alan :

b. Sosyal duygusal Alan:

c. Psikomotor Alan :

d. Dil Alanı :

e. Özbakım Beceriler :

2. 2013 okul öncesi eğitim programını uygularken karşılaştığınız sorunlar ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerileriniz nelerdir?

3. Ekleme istediğiniz başka bir şey varsa lütfen belirtiniz.

Ek-4. Sınıf öğretmeni görüşme formu

Saygıdeğer Meslektaşım,
2013 okul öncesi eğitim programıyla ilgili bir araştırma yapmaktayım. Bu konuda programın uygulayıcısı olan siz değerli öğretmenlerimizin görüşlerine ihtiyaç duymaktayım. Vereceğiniz bilgilerin araştırmaya çok önemli ve ciddi katkılar sunacağına inanıyorum. Vereceğiniz bilgiler araştırmama ışık tutacaktır. Gösterdiğiniz ilgi için teşekkür ederim.

Yrd. Doç. Dr. İbrahim Yaşar KAZU

Danışman

Abdulgafur İŞ

Yüksek Lisans Öğrencisi

BÖLÜM I: Kişisel Bilgiler

- 1) **Cinsiyetiniz:** Kadın () Erkek ()
- 2) **Yaşınız:** 19-25 arası () 26-32 yaş arası () 33-39 yaş arası () 40-46 yaş arası () 47 yaş ve üstü ()
- 3) **Mesleki kıdeminiz:** 1-5 yıl arası () 6-10 yıl arası () 11-15 yıl arası () 16-20 yıl arası () 21 yıl ve üstü ()
- 4) **Sınıf mevcudunuz :** 20 ve altı () 21-30 arası () 31 ve üstü ()
- 5) **En son bitirdiğiniz okulun türü:** Ön lisans () Lisans () Yüksek Lisans () Doktora ()
- 6) **Mezun olduğunuz bölüm:** Sınıf Öğretmenliği () Diğer (lutfen yazınız)

1. Sınıfınızda okul öncesi eğitim programından faydalanmış öğrencilerin aşağıda belirtilen gelişim alanlarındaki mevcut durumlarını değerlendiriniz.

a. Bilişsel Alan:

b. Sosyal Alan

c. Psikomotor Alan:

d. Dil Alanı:

e. Özbakım Beceriler:

2. Sizce okul öncesi eğitim zorunlu olmalı mıdır? Neden?

3. Ekleme İstedığınız başka bir şey varsa lütfen belirtiniz.

Ek 5. İzin Formu

T.C.
ŞIRNAK VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 61543340/44/3047651
Konu: Anket Çalışması-Abdulgafur İŞ

18/07/2014

FIRAT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Genel Sekreterlik)
ELAZIĞ

İlgi : a) 30/06/2014 tarihli ve 11611387/044/13591 sayılı yazınız.
b) 16/07/2014 tarihli ve 61543340/44/3011321 sayılı Valilik Onayı.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Abdulgafur İŞ'in 2014-2015 eğitim öğretim yılında ilimiz merkez ilçeye bağlı okullarda görev yapan sınıf öğretmenleri ve okul öncesi öğretmenlerini kapsayacak şekilde "Okul Öncesi Eğitim Programlarında Yer Alan Gelişim Alanlarına Yönelik Kazanımların Gerçekleşme Düzeylerinin Belirlenmesi" adlı tez çalışmasının uygulanması ilgi (b) sayılı Valilik Onayı ile uygun görülmüş olup, Araştırma Değerlendirme Formu ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Ahmet ALAGÖZ
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

EKLER :

- 1- İlgi (b) Valilik Onayı (1 sayfa)
- 2- Araştırma Değerlendirme Formu (1 sayfa)

18 İmza 2314

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa 5 inci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile onaylanmıştır.
Çvrak sayılı <http://evm.kim.org.tr> adresinden c524 19d2-3628 8166-362e kodu ile yapılabilir.

Adres: Cumhuriyet Mah.T.C.Ziraat Bankası Karyası- Merkez/ŞIRNAK
Elektronik Ad: sirnaksem@moe.gov.tr
e-posta: sirge73@meh.gov.tr

Aynılık bilgileri için: Ahmet ÜSTÜN Şef
Tel: (0 486) 21 61 550-DAĞITIL-155
Faks: (0 486) 21 61 551

Turnitin Orijinallik Raporu

2013 OKUL ÖNCESİ EĞİTİM
PROGRAMINDA YER ALAN GELİŞİM
ALANLARI İLE İLGİLİ KAZANIMLARIN
GERÇEKLEŞME DÜZEYLERİNİN
İNCELENMESİ Abdulgafur İş tarafından

2013 OKUL ÖNCESİ EĞİTİM
PROGRAMINDA YER ALAN GELİŞİM
ALANLARI İLE İLGİLİ... (Eğitim Bilimleri
Yüksek Lisans Tezleri) den

21-Ara-2016 08:45 EET' de işleme
kodu
NUMARA: 755419209
Kelime Sayısı: 30021

Benzerlik Endeksi	Kaynağa göre Benzerlik
%23	Internet Sources: %19 Yayınlar: %7 Öğrenci Ödevleri: %13

kaynaklar:

- 1 1% match (06-May-2016 tarihli internet)
<http://sultanciftligianaokulu.com/index.php/component/content/article/2-haberler/353-tcmlii-etm-bakanlii-36-72-aylik-cocuklar-cin-okul-oncesi-eitimi-program.html>
- 2 1% match (14-Şub-2014 tarihli internet)
http://perweb.firat.edu.tr/personel/yayinlar/fua_35/35_69332.doc
- 3 1% match (28-May-2015 tarihli öğrenci ödevleri)
Submitted to Istanbul Aydın University on 2015-05-28
- 4 1% match (29-Ara-2011 tarihli internet)
<http://www.ogretmenimiz.com/dosya/okuloncesiprogram.doc>
- 5 1% match (26-May-2015 tarihli internet)
<http://www.sosyalciler.com/2014/06/Guncellenen-okul-oncesi-egitim-programinin-incelenmesi.html>
- 6 1% match (25-Oca-2016 tarihli öğrenci ödevleri)
Submitted to Canakkale Onsekiz Mart University on 2016-01-25
- 7 1% match (17-May-2015 tarihli internet)
<http://library.cu.edu.tr/tezler/6558.pdf>
- 8 < 1% match (18-Nis-2015 tarihli öğrenci ödevleri)
Submitted to Beykent Üniversitesi on 2015-04-18
- 9 < 1% match (23-Haz-2016 tarihli öğrenci ödevleri)
Submitted to Bahcesehir University on 2016-06-23
- 10 < 1% match (17-Haz-2015 tarihli internet)
<http://www.odevsel.com/category/egitim/page/27>
- 11 < 1% match (15-Kas-2016 tarihli öğrenci ödevleri)
Submitted to Balıkesir Üniversitesi on 2016-11-15
- 12 < 1% match (14-Mar-2016 tarihli internet)
<http://acikerisim.selcuk.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/2224/280961.pdf?sequence=1>
- 13 < 1% match (23-Eki-2016 tarihli internet)
<http://www.acevokuloncesi.org/egitim-programi/okul-oncesi-egitim-programi/kazanimler-ve-gostergeleri>
- 14 < 1% match (11-Tem-2015 tarihli internet)
<http://ejercongress.org/pdf/BildiriKitab%C4%B12015.pdf>
- 15 < 1% match (yayınlar)
ISKENDEROĞLU, Tuba Aydoğdu and BAKI, Adnan. "İlköğretim matematik öğretmeni adaylarının matematiksel kanıt yapmaya yönelik görüşlerinin nicel analizi", İletişim Hizmetleri,

26.12.2016
A. Gökçe
Doç.Dr. Naci GÖKYER
Enstitü Sekreter Vekili

ÖZGEÇMİŞ

1984 yılında Mardin'in Midyat ilçesinde doğdu. İlk, orta ve lise eğitimini Midyatta tamamladı. 2007 yılında Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Okul öncesi öğretmenliği bölümünden mezun oldu. Aynı yıl Mardin'in Ömerli ilçesinde göreve başladı. 2009-2011 tarihleri arasında Midyat'ta görev yaptı. 2011 yılında Şırnak Üniversitesi Cizre Meslek Yüksekokulu Çocuk Gelişimi Programına öğretim görevlisi olarak göreve başladı. Halen aynı görevini sürdürmektedir. 2013 yılında Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde Eğitim Programları ve Öğretim alanında başladığı yüksek lisans eğitimine devam etmektedir.

